

13
'69

FLACĂRA

TUL XVIII
L. 721
MARTIE 1969

Reportaj de șapte zile

12 000 000 000 000 de solnițe

De treabă pământul nostru! Ne-a mai făcut un cadou. Uneori dumnealui, Pământul, se poartă ca un bunic — chibzuit și stringător în tinerețea lui — care, ajuns la bătrînețe, își mai oferă din când în când plăcerea unei surprize pentru nepoți: le dăruiește ceva de preț.

Nu-i mai puțin adevărat că nepoții secolului XX sînt cam nerăbdători; și-au luat obiceiul să nu mai aștepte să se hotărască bătrînul. Și, pur și simplu, îi cîntăbăiesc — organizat și sistematic — prin lăzi. Iar dacă descoperă ceva, nerăbdarea li se transformă — subit — în merit și chiar în prime serioase.

De data asta nepoții, geologi, — un fel de anticosmonauți, dacă ne potrivim criteriului sens — au dat peste un zăcămint de sare, nici mai mult, nici mai puțin, de 600 milioane tone. Bunicul Pământ îl pitise prin părțile Slănicului-Prahova.

Firește, bătrînului trezorer i se cuvin laude, dar nu în mai mică măsură ele se cuvin și urmașilor iscoditori; pentru că o avere care nu produce, care nu-i chemată să joace în hora economică, își pierde din haz și mă tem că și din valoare.

Dar acum, cînd am preluat moștenirea, cînd sîntem mai bogați — conștient bogați, fiindcă averea există independent de știrea sau neștirea noastră — nu mai are rost să repunem în discuție mult comentatul conflict dintre generații. Faptul final contează, și el nu poate fi decît prilej de bucurie.

Primul dintre chimiști care ne-a deschis ochii asupra multiplelor posibilități de transfor-

mare ale acestei materii prime, Nicolas Leblanc, poate, chiar după 163 de ani de cînd s-a închis acolo, să zimbească în mormînt; umoriștii nu mai au nici o scuză pentru glumele fără sare; textierii de muzică ușoară, idem; la primăvară putem da friu liber dezvoltării șep-telului de oi; în toamnă, cas-traveți și gogonele să fie — că saramura e asigurată; iar la iarna viitoare o să putem fi mai risipitori cu sarea aruncată pe poleul străzilor.

Dacă o cantitate de 50 de grame de sare umple o solniță, cu 600 milioane de tone cîte solnițe se pot umple? Am folosit eu regula de trei simplă și pentru dv., iar răspunsul, cifra finală e astronomică: 12 trilioane de solnițe, adică un 12 urmat de un tren de alte douăsprezece zerouri.

Aici, pe hîrte, eu, ca unul care a cîștigat la Loto, jubilez; dar acolo, la Slanic, la scara 1/1 a pămîntului și a realității, oameni, evident mai serioși și mai practici, au și început să se preocupe de valorificarea acestor solnițe colosale.

Totodată au mai început și lucrările de deschidere a unor galerii de coastă, care vor asigura o extracție anuală de circa 600 000 tone de sare. Iar întregul complex de instalații pentru prelucrarea și sortarea ei — intrat acolo în construcție — va transforma vechea exploatare de sare gemă de la Slanic-Prahova într-una dintre cele mai moderne ale țării.

Istoria sării mai dispune de un început.

N. IONESCU

AVENTURA CEA DE TOATE ZILELE

Cinci oameni în Pacific

Au trecut șapte zile rotunde, mai exact 168 de ore, de cînd metronomul electronic din San Francisco a terminat numărătoarea în sens invers: 5...4...3...2...1...0. O lovitură de tun a marcat startul primei traversări solitare a Oceanului Pacific. Participă cinci pasionați ai aventurii în larg, cinci eroi ai mării. Printre ei, celebrul Eric Tabarly, la bordul ambarcației sale la fel de celebre: Pen Duick IV.

Acum, cînd ecoul uralelor multîmii adunate pe chei la Golden Gate s-a stins de mult, navigatorii singuratici înfruntă pieptiș oceanul și nu au alt gînd decît acela de a ieși biruitori din această înfruntare cu Pacificul, care este — se știe — pașnic doar cu numele. Dacă le iese în cale furtuna, dacă îi atacă valurile uriașe, n-au încotro, trebuie să le înfrunte. În comparație cu ei, cei de pe «Apollo-9» sînt

niște privilegiați; atunci cînd s-a iscat furtuna năprasnă în zona de amerizare li s-a indicat de pe Pământ altă zonă mai liniștită, la 700 km depărtare de locul primejdiei. Distanța ce desparte San Francisco de Tokyo — punctul terminus al cursei — fiind de aproximativ 9 000 de kilometri, organizatorii competiției — gruparea nautică «Slocum Society» din New York și «Nippon Ocean Racing Club» din Tokyo — apreciază că sosirea concurenților la destinație ar putea avea loc la jumătatea lunii mai.

Fiecare dintre navigatori are dreptul, conform regulamentului, de a aborda itinerarul care-i convine, numai că, practic, nici unul dintre ei nu poate evita acele cîteva «primejdii obligatorii», fără de care «jocul cu moartea» nu ar mai avea nici un... haz. Una dintre aceste

Tabarly — ore de tensiune și de speranță.

primejdii, poate cea mai mare în «curșa Pacificului», poartă un nume cunoscut: Kuro-Sivo. Traversarea acestui curent ce barează drumul spre Tokyo constituie chiar și pentru cei mai experimentați oameni ai mării o grea încercare. Cu o viteză de 2-3 noduri pe oră, Kuro-Sivo este în stare să devieze ca pe niște coji de nucă micile ambarcații, interzicîndu-le accesul spre coastele Japoniei.

În cea de-a 7-a zi a bătlăiei cu oceanul se conturează cel puțin două itinerarii. Patru dintre concurenți au hotărît să ocolească pe la nord insulele Hawaii pentru a cîștiga în viteză cu ajutorul vînturilor alizee. Cu riscul de a înfrunta marile furtuni din acest anotimp, navigatorul vest-german Klaus Hehner a ales alt traseu. El se îndreaptă spre insulele Aleutine în speranța de a scurta cu 2 000 km drumul spre Tokyo. Vedeta și favoritul cursei transpacifică rămîne însă neîntrecutul Tabarly. El are de plătit o poliță și are de luat o revanșă. Navigatorul temerar, care în 1964 l-a învins pe Chichester în cea de-a doua ediție a «cursei Atlanticului», a cunoscut în ultimii ani gustul amar al unor insuccese și ghinioane pe care,

oricum, nu le merita. În cursa Sydney-Hobart, după ce parcurge la bordul lui Pen Duick III 1 200 de km și sosește primul la destinație, află cu stupefacție că mașina electronică de calcul l-a indicat drept cîștigător al cursei pe «Rainbow 11», vasul nezeelandez care a sosit la 15 ore după Pen Duick III. Vara trecută, altă decepție: Tabarly este obligat să abandoneze stupid «curșa Atlanticului» din cauza ciocnirii ambarcației sale de un cargou, la Plymouth.

Primele 168 de ore nu sînt desigur cele hotărtoare într-o competiție de asemenea anvergură, ca traversarea solitară a Pacificului. În cele două luni ale cursei nu lipsesc nici momentele dramatice, nici surprizele senzaționale. Totuși pronosticurile specialiștilor conferă încă de pe acum șansa nr. 1 francezului Tabarly, care ar putea să ajungă — se spune — la Tokyo chiar și înainte de sfîrșitul lunii aprilie.

Pînă atunci, în mijlocul oceanului cinci călători solitari scrutează depărtările, privesc cerul, numără orele care îi apropie de sfîrșitul aventurii lor. Și se gîndesc la vînt prielnic...

Dic. BABOIAN

TREI ÎNTREBĂRI PE SĂPTĂMÎNĂ

Moartea fotoliului 13 bis

Fotoliul 13 bis e pe cale să moară. Să moară a doua oară și definitiv. Locșorul acesta cu număr fatal, rezervat — simbolic — dintotdeauna croniciarului de teatru (și care, ce e drept, s-a mutat în ultima vreme tot mai spre fundul sălii, anticipînd poate astfel o mică răzbunare a teatrului

pentru eventuala cronică necruțătoare!), e amenințat cu dispariția totală. O foarte energetică «dispoziție obligatorie» a Ministerului Finanțelor interzice, în ultima vreme, intrarea în teatru oricui ar avea la mînă, în locul bilețului cîștit plătit la casă, vreo «invitație netipizată,

nenumerotată și fără cotor». Mă rog, tot respectul pentru intențiile economice ale finanțelor, tot respectul pentru invitațiile «tipizate, numerotate și cu cotor», care — zice dispoziția obligatorie — se eliberează «numai pentru un singur spectacol și pentru un singur loc». Dar ce se face bietul cronicar, care nu poate aștepta, pentru a-și scrie recenzia, spectacolul oficial (de obicei al patrulea, al șaselea, dacă nu al zecelea după premieră) și care simte nevoia — nefericit pedant! — să vadă de două ori spectacolul asupra căruia se pronunță? Să-și cumpere bilețul, veți spune, să-și cumpere cîte două sau cîte patru bilete dacă e cazul, că de aceea are leafă.

Sau poate să nu scrie de loc, sau să scrie cu înțirziere. Se știe doar că lumea vine cu precădere la teatru cînd nu știe despre ce e vorba. Finanțistii noștri au descoperit superpublicitatea: tăcerea, care, după cum se știe, e de aur.

Scadență precipitată

Ușor buimăcit — se vede — de succesele pe care «Păcală» al său le-a cules prin Bulgaria și Iugoslavia, Teatrul «I. Creangă» ne-a dat cu totul uitării pe noi, neînsemnații săi spectatori de acasă: de la începutul stagiunii și pînă la acest sfîrșit de martie, el a oferit o singură premieră, o «Andromaca» despre care — cu durere în suflet — trebuie să recunoaștem că a însemnat o splendidă cădere. Dat fiind că portofoliul său de spectacole nu se poate lăuda cu cine știe ce pagini nemuritoare rămase din anii trecuți, tare ne temem că teatrul s-a complăcut pînă acum într-un gol de producție greu acceptabil. Se pare totuși că, bîntuit de remușcări, teatrul vrea să-și plătească polițele și pregătește, pentru aceeași zi din săptămîna viitoare — 27 martie, Ziua mondială a teatrului — două premiere simultane: «Egmont» de Goethe și «Poveste neterminată» de Alecu Popovici. Nu putem decît să ne dorim, nouă, spectatorilor, și teatrului seri de artă cît mai adevărată. În fond, încrederea și optimismul sînt dintre cele mai de învidiat trăsături ale tineretului, iar teatrul acesta se adresează, cum se știe, tineretului.

Unde ne sînt directorii?

La ora actuală, trei dintre teatrele bucureștene sînt, practic, «decapitate», cu alte cuvinte funcționează fără directori. Treclnd la conducerea Teatrului Național «I.L. Caragiale», Radu Beligan a lăsat «orfan» — încă de la sfîrșitul anului trecut — Teatrul de Comedie, instituție pe care el a creat-o și a cărei individualitate a determinat-o direct, prin prezența sa actoricească. Teatrul Mic,

dominat pînă acum de personalitatea lui Radu Penciulescu, al cărui binecunoscut har de animator a dat acestei mici scene un prestigiu artistic rar întrecut, e silît și el să se lipsească de directorul său, care a optat pentru funcția didactică de la Institutul de teatru. Călin Florian, directorul Teatrului «Delavrancea», a preferat calitatea de regizor, funcționînd, provizoriu, ca director onorific.

Lipsa unor conducători artistici se reflectă, precum bine se știe, nu numai în activitatea prezentă ci, mai ales, în perspectivele ei: ca și plinea cea de toate zilele, sămînța stagiunii viitoare trebuie aruncată în solul scenelor cu un an înainte, altfel seceta pîndește la ușă. Știm că nu e ușor să se găsească conducători pe măsura celor de pînă acum: credem totuși că e momentul ca atît C.S.C.A., cît și Comitetul Municipiului București să ia în sîrșit o hotărîre, dacă nu vrem să ne găsim în fața unei viitoare stagiuni haotice, dezarticulate.

S. DIMA

F 03

145 000 de kg pe roți

— Ce «daruri» noi pregătiți, pentru viitorul apropiat, Căilor Ferate Române? — l-am întrebat, prin telefon, pe ing. Vasile Abrudan, directorul Uzinei de vagoane din Arad:

— Un vagon de marfă pe zece osii, cu o capacitate de 145 tone, destinat transportului utilajelor și agregatelor grele. De asemenea, o variantă a acestui prototip, prevăzută cu o platformă scufundată pentru transportul utilajelor de mare gabarit. Ambele variante însumează trei vagoane, a căror construcție se va încheia la începutul lunii aprilie. În 1969, alte șapte tipuri de vagoane de marfă și de uz industrial vor intra în patrimoniul C.F.R.

Meticilină contra penicilină

— În curînd, farmaciile vor pune în vânzare un nou produs românesc: meticilina. Care sînt principalele lui caracteristici?

— Meticilina se obține din penicilină, printr-un proces de sinteză — ne-a răspuns Sabin Ionescu, inginer-șef adjunct la Fabrica de antibiotice Iași. Noul antibiotic este deosebit de eficient împotriva microorganismelor, care se dovedesc rezistente la tratamentul cu penicilină. Rețeta de preparare a meticilinei românești a fost elaborată de fabrica noastră, în colaborare cu specialiști din institutele de cercetări chimico-farmacaceutice din București și Cluj. Noul produs va apărea pe piață în trimestrul II al acestui an.

Un tun neagresiv...

...a intrat de curînd în colecția muzeului «Vasile Pârvan» din Birlad, grație activității cercetătorilor muzeului.

— S-a stabilit vechimea tunului? Se pot consemna și alte descoperiri recente?

— Tunul-bombardă datează de pe vremea domniei lui Ștefan cel Mare, mai exact din perioada cuprinsă între 1475 și 1476. O altă descoperire notabilă: cele șase ateliere de confecționat piepteni din corn de cerb, care vorbesc despre una dintre îndeletnicirile populației băștinașe în secolul XV e.n. (Răspunsul recepționat la «F-03» aparține tov. Vasile Palade, directorul muzeului din Birlad.)

Acustica noului Național

— În ce rezidă contribuția dv. personală și a colaboratorilor dv. la reușita construcției noului Teatru Național din București?

— Interlocutorul nostru «pe tir» — ing. Mircea Grumăzescu, secretar științific la Comisia de acustică a Academiei R.S.R.:

— Colectivul nostru studiază și proiectează elementele care să asigure o audiere perfectă a spectacolelor. Prin geometria sălii și prin tratarea acustică a pereților — bunăoară — nu numai că este garantată uniformitatea transmiterii sunetelor, ci și redarea autentică a diferitelor efecte sonore: de la fluxonul de automobil pînă la cîntatul... cocoșului. Contribuția noastră este solicitată și la izolarea fonică a sălilor de spectacol, atît față de zgomotele din exterior cît și de cele produse de instalații de ventilație, de reflectoare și așa mai departe.

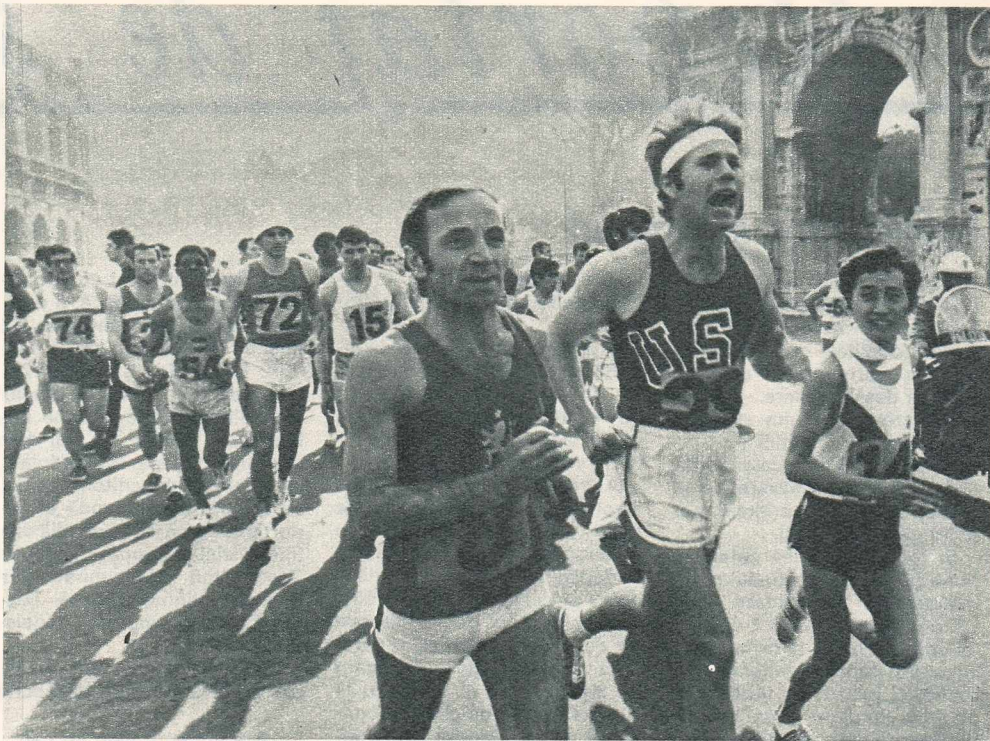
Tara Birsei din... văzduh

— La Poiana Brașov s-a inaugurat recent șantierul de construcție a telefericului, care va sui turiștii pe Postăvaru. Cum va arăta, în final, acest teleferic și cînd va fi dat în folosință?

— Amănuntele ne-au fost furnizate de către tov. George Măzgăreanu, director-adjunct al Trustului «Carpați»-Brașov.

— Telefericul, prevăzută cu cabine, va fi instalat la o altitudine de peste 1 600 m și se va deplasa cu o viteză de 7 m pe secundă. Fiecare cabină are o capacitate de 40 locuri, pasagerilor deschizîndu-li-se o amplă vizibilitate asupra Țării Birsei. Termenul contractual de dare în folosință: noiembrie 1969.

V. COSTEA

Aznavour, sportiv?

Ne aflăm la Roma, în fața Forumului, cu cîteva clipe după ce s-a dat plecare în proba de maraton a Jocurilor Olimpice: l-ați recunoscut, desigur, în prim-plan pe Charles Aznavour. Nu vă lă-

sați însă induși în eroare. Celebru cîntăreț și actor n-a participat și, după cite sîntem informați, nu intenționează să participe la competiții sportive. Este numai o scenă din viitorul său film «Jocu-

rile», în care interpretează rolul fostului campion mondial și olimpic Emil Zatopek, care — pe peliculă — este antrenorul unui tînăr alergător englez.

Scafandrii

Activitatea scafandrilor constructori, care lucrează la extinderea portului Constanța, nu a încetat nici în timpul iernii. Oamenii adîncurilor au înscris în sezonul rece noi pagini de eroism în muncă. Urmăriți într-unul dintre numerele viitoare ale revistei noastre reportajul despre temerarii echipei conduse de Ion Sirbu. În fotografie: modesta «rampă de lansare» a «cosmonauților» mării.

Sala pașilor pierduți

IERI, 21 martie 1969, Judecătoria sectorului I a lămurit o controversată problemă estetică. Instanța a apreciat că faptele inculpatului Dumitru Chifor de a fi cumpărat și revîndut 8 autoturisme, realizînd beneficiul de 40 000 lei, constituie totuși infracțiunea de speculă și nu pasiunea unui colecționar de artă, cum a încercat să demonstreze apărarea, lăsîndu-ne... tablou.

CU PRILEJUL delapidării sumei de 91 642,81 lei în numai 11 luni de zile, conducerea cooperativei «Automecani-

ca» — București a adresat fostului ei salariat, Grigore Grip, următoarele felicitări, atașate în chip de caracterizare la dosarul cauzei: «În tot timpul activității sale a dat dovadă de o foarte bună pregătire profesională, aducînd reale servicii unităților la care a funcționat. Prin munca depusă a arătat o permanentă preocupare pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan... pentru continua dezvoltare a unităților... A răspuns todeauna la toate ședințele, luînd cuvîntul... s-a dovedit a fi un element corect, devotat și a depus întreg efortul... Pentru meritele și rezultatele obținute a fost premiat în mai multe rînduri ca un exemplu».

S. ANDON

F 07

Laszlo KISS, reprezentantul întreprinderii maghiare de comerț exterior «Mogür».

— Ne puteți spune cîteva cuvinte despre legăturile de afaceri pe care le întrețineți cu întreprinderile de comerț exterior românești?

— Cu plăcere. Avem relații foarte strînse și fructuoase, mai ales cu «Autotractor» și «Mașinimport». Aș adăuga că aceste relații sînt și foarte vechi. Noi am livrat în România diverse mașini și utilaje pentru șantierul de construcții, mașini tip «Csepel» pentru transportul cimentului, lubri-fianților, al unor produse alimentare (lapte, bere) etc.

— Aveți în vedere și importul din România?

— Evident. Cumpărăm anul acesta produse românești ca microbuze, diverse modele de autoutilitare de tip «T.V.», autoturisme de teren M-461 și altele. În general, noi acordăm o atenție deosebită legăturilor comerciale cu România, deoarece sînt valoroase pentru ambele părți. Acest lucru este reflectat și de înființarea la București a unui birou al firmei noastre, care facilitează schimburile reciproce.

Prof. dr. A.V.S. KOBLEN, decanul Facultății de științe sociale a Universității din Amsterdam.

— Alo, domnul profesor Koblen?

— La telefon.

— Vă vorbim din București.

— Da? Buu-nă zi-ua!

— Ați învățat românește?

— Cîteva cuvinte, pe care le-am memorat în timpul scurtei mele vizite făcute la București.

— Ce amintiri v-a lăsat această vizită?

— Foarte plăcute. După cite știți am încheiat un acord între universitățile de la București și Amsterdam. Evident, sîntem foarte mulțumiți de aceasta. Va trebui să ne străduim ca acordul să se transforme în relații concrete între studenții noștri, între oamenii de știință din țările noastre. Atmosfera pe care am găsit-o în țara dv., primirea deosebită ce s-a făcut reprezentanților Universității din Amsterdam, mi-au întărit convingerea că vom putea fundamenta legături excelente atît între studenții și profesorii români și olandezi, cît și între popoarele noastre. Aceste relații prietenești și de colaborare sînt în avantajul ambelor părți.

— Veți reveni în România?

— Oricînd, cu plăcere.

Pedro Menendez GILBERT, ministru fără portofoliu, consilier al președintelui Republicii Ecuador.

— Considerați utilă călătoria dv. în România?

— Firește, deoarece, deși scurtă, a fost deosebit de interesantă, mai ales sub aspectul relațiilor de natură economică dintre Ecuador și România. Ceea ce ne dă certitudine în afirmațiile noastre sînt primirea atență care ni s-a făcut, ospitalitatea perfectă, contactele admirabile avute cu diverși factori de prim rang ai vieții politice și economice românești.

— Desigur, călătoria a avut și rezultate practice, nu?

— Bineînțeles. Oameni de afaceri ecuadorieni au negociat cu partenerii lor români și au încheiat cîteva contracte comerciale de cumpărare-vînzare.

— Cum vedeți dezvoltarea acestor relații?

— Noi dorim și sîntem interesați să amplificăm legăturile economice dintre Ecuador și România. Sînt optimist cînd fac aceste afirmații, pentru că am constatat aceeași dorință și din partea României. Tîn să subliniez că țara dv. posedă marfuri de buna calitate și într-un sortiment bogat.

G. BRATU

Reportaj de șapte zile

Dada, tata și atomul

21 martie 1969, începutul astronomic al primăverii, ne găsește la L'Orme des Merisiers, o mică localitate cu iz campes- trul din apropierea Parisului. L'Orme des Merisiers... Numele sugerează un ulm stingher printre cireși sălbatici și — având în vedere data calendaristică — adieri primăvara și poate, cine știe, primele perechi de îndrăgostiți.

Și totuși realitatea este mai puțin poetică, dar nu mai puțin interesantă, imbietaoară. Căci L'Orme des Merisiers a devenit faimos în Franța și în întreaga lume nu pentru farmecul său rustic, ci pentru un tunel unic pe glob, cu pereți groși de 4,50 m. Cost: o sută de milioane de franci.

A afirma că tunelul este în linie dreaptă, ar fi să recurgem la un eufemism. Dacă n-am feri de absurd, de paradox, am spune: mai drept decât linia dreaptă, precizând că pentru a asigura lipsa celei mai minuscule devieri a pereților, constructorii s-au folosit de un laser. Pătrunzând în acest straniu tunel lung de 200 m, ne aflăm în inima noului și celui mai mare accelerator liniar din lume. (Americani nu vor dispune de o instalație asemănătoare decât anul viitor, la faimosul Institut de tehnologie Massachusetts.)

În prezent, atenția fizicienilor este îndreptată asupra celei dinții experiențe care se desfășoară la L'Orme des Merisiers. Partea cea mai interesantă este că rezultatul e... binecunoscut dinainte. Într-adevăr, totul constă în «bombardarea» unor atomi de oxigen cu fotoni. În aceste condiții, atomul de oxigen pierde un proton și se transformă în azot. O experiență clasică, descrisă în amănunt de manualele de fizică.

Atunci de ce a fost nevoie de cele o sută de milioane de franci? Fiindcă fizicienii ignoră anumite detalii ale acestei transformări, energiile implicate în «reacție» și îndeosebi energia potențială a protonului desprins din atomul de oxigen.

Alte asemenea investigații vor urma la L'Orme des Merisiers, pentru a elucida detalii aparent neînsemnate pentru profan, dar de natură să pro-

voace emoții puternice în întreaga comunitate a fizicienilor atomiști.

Experiența în curs pune în lumină și un alt fapt semnificativ: cheltuielile mereu crescînde — care au depășit de acum pragul astronomic — necesitate de «fizica pură».

Acceleratorul de 10 miliarde electron-volți de la Dubna (1957), cel de 30 miliarde eV de la Brookhaven, S.U.A. (1960) — depășind «doar» cu 2 miliarde eV pe cel de la Geneva (1959) — acceleratorul de 70 miliarde eV de la Serpuhovo și, în perspectivă, o instalație supragigant de 300 miliarde eV din nou la Brookhaven și de circa 200 miliarde eV la Geneva... O adevărată cursă a oamenilor de știință pentru a smulge noi taine atomului.

În legătură cu aceasta se afirmă, mai în glumă, mai în serios, că un înalt funcționar al unei țări cu mari capacități nucleare ar fi declarat nu demult ministrului francez al cercetării științifice, Galley, că se impune încheierea unui acord internațional pentru... limitarea ambițiilor financiare ale savanților.

Se pare, într-adevăr, că ne apropiem de un punct-limită, dictat de considerente financiare. Unii observatori pun în legătură faptul fără precedent că la congresul anual al fizicienilor care a avut loc recent la

New York, numărul comunicărilor, în loc să crească, a diminuat față de anul anterior: 695 față de 819. Din lipsă de fonduri. Dacă pină și în S.U.A...

Si pentru a reveni la tunelul din adincuri de la L'Orme des Merisiers, trebuie să mai dăm o informație care, fără îndoială, va interesa pe cititorii noștri. La tabloul de comandă al importante experiențe se află distinsul fizician francez Cristophe Tzara, fiul binecunoscutului poet de origine română Tristan Tzara, promotorul dadaismului.

Cu mulți ani în urmă, tot într-o primăvară, Tzara-tatăl scria:

Am în capul meu un cal
care sare și-mi dă ghes
am în sînge o albină
vorbe-mi spune de iubire

dar albina-nțeapă calul
care-mi spune du-te

naibii
totuși eu n-am nici o vină
vină-i poate primăvara.

Ziua de 21 martie îl găsește pe Tzara-fiul aplecat asupra misterelor atomului. N-am spune că «vină-i poate primăvara», dar fără îndoială că în spiritul mereu în mișcare al savantului retrăiește ceva și din neastim-părul creator al tatălui.

L. N

Ministrul cercetării științifice al Franței, Robert Galley, în mijlocul echipei de fizicieni atomiști de la L'Orme des Merisiers.

Electrecordul ne anunță

— Tovarășe director Teodor Carțiș, am dori să știm cu un ceas mai devreme ce noutăți vor găsi în magazine, în aceste zile, colecționarii de discuri?

— De toate pentru toate pasiunile. Iubitorii muzicii simfonice își vor îmbogăți colecția cu un disc cuprinzând câteva piese din creația compozitorilor români Ionel Perlea și Mihail Jora. Acest disc este, într-un fel, și un omagiu adus marelui muzician Ionel Perlea, care va dirija în țara noastră în luna mai.

Genul răsfațat, muzica ușoară, este prezent cu un mult așteptat recital Rika Zará. Selecția cuprinde câteva dintre cele mai cunoscute cîntece ale îndrăgitei cîntărețe franceze. Un prilej de bucurie cred că va fi și apariția unui alt disc Benone Sinulescu; un mic amănunt: atât de solicitata melodie *Radu mării*, *Radule*, poate fi ascultată acum.

Tot muzicii populare i-am dedicat și un disc cuprinzând opt române maghiare interpretate de

Rika Zará.

cîntărețul clujean Véres Zoltan. — Iubitorii poeziei — ai poeziei nepuse pe note — sînt cumva vi-tregiți?

— Nicidecum. Florin Piersic, Ludovic Antal, Gina Petrini, Val Săndulescu, Ion Caramitru recită pentru ei versuri de Octavian Goga. Discul a fost pregătit în colaborare cu Editura didactică.

— Cine a înregistrat cel mai mare număr de solicitări?

— Benone Sinulescu și Rika Zará.

„Burgtheater“ la București

— Domnule director Paul Hoffmann, acum după ce am aplaudat cu sincer entuziasm spectacolele prestigiosului dv. «Burgtheater» vienez, dați-mi totuși voie să vă întreb ce a determinat opțiunea dv. repertorială pentru turneul întreprins la noi în țară? Cu alte cuvinte, putem să cotim prezența pe afiș a acestor două piese din secolul trecut — «Parazitul» de Schiller și «Neînsemnatul» de Nestroy — drept o profesiune de credință clasicizantă a teatrului dv., o preferință spre clasicii în detrimentul modernilor?

— N-aș spune aceasta. Teatrul nostru joacă acum «Prețul» lui Miller, «Echilibrul fragil» al lui Albee și «Procesul de la Nürnberg» de Rolf Schneider, repetăm de asemenea «August, August» al lui Pavel Kohout, dar și «Coriolan». Aceste două piese cu care am venit sînt premiere proaspete ale stagiunii și le-am considerat totuși reprezentative pentru gîndirea noastră repertorială, pentru stilul interpretativ al colectivului nostru; mai ales «Neînsemna-

tu» — o redescoperire recentă a noastră, ne jucată de multe decenii pe vreo scenă, și căreia i-am găsit o savoare deosebită și multe semnificații de critică socială la care spectatorul contemporan e deosebit de sensibil.

— Dacă-mi permiteți o întrebare de organizare: cîte premiere oferă pe stagiune Burgtheater-ul?

— În mod obișnuit, pe cele două scene ale noastre opt-sprezece premiere, folosind pe toți cei 104 actori ai teatrului cît mai intens.

— Găsiți că publicul românesc a sesizat toate intențiile și subtilitățile artistice ale spectacolelor dv. jucate în germană?

— Da, o afirm cu siguranță. Aveți un public excelent, cald, receptiv, entuziast.

S. F.

Cunoscutul actor vienez Erich Auer în «Parazitul»

La kilometrul 165...

...Pe șoseaua națională București—Ploiești se construiește aerogara centrală a Capitalei. Faptul în sine este de notorietate publică. Pentru amănunte ne-am adresat însă ing. Diomedea IS-TRĂTESCU — șeful șantierului:

— Șantierul pe care îl conduceți a fost atacat — cum spun constructorii — în 1966. Ce etape din această vastă lucrare ați parcurs de atunci încoco?

— Prima fază a construcției aeroportului a fost așa-numita parte industrială. În speță este vorba despre betonarea căilor de rulare — 3000 m/22,50 m — a pistei — 3500 m/45 m — și platformei de staționare și parcare a avioanelor la aerogara de mărfuri.

Partea de construcție a acestui din urmă obiectiv este, de asemenea, gata. Între lucrările terminate se numără: atelierele de reparat piese și aparatură de bord, centralele termică și electrică, stația hidro și, parțial, depozitul de carburanți pentru alimentarea avioanelor, care, singur, alcătuiește un mic brășel unde predomină cisternele. Depozitul va sta nu numai la dispoziția avioanelor TAROM, ci și a aeronavelor altor companii aeriene.

— Care este, în momentul de față, zona pe care se desfășoară, în principal, frontul de lucru?

— Se află în plină construcție aerogara de călători, alcătuită

din trei corpuri: corpul A și turnul de control, afectate exclusiv personalului de specialitate și de zbor al aeroportului; corpul B cu holurile principale pentru uzul pasagerilor, ghișee de bilete și schimb valutar, saloane, plus un mini-hotel la îndemina turiștilor aflați în tranzit, frizerie, florărie, tutungerie etc.; corpul C compus din salonul oficial, un restaurant și un bar. Finisajele aerogării de călători vor fi executate cu materiale dintre care vor predomina marmura și sticla — fără exces de timpărie metalică. Izolația fonică se realizează cu instalații superioare și prin folosirea la ferestre a unor cristale speciale. Stadiul în care se

află acum lucrările ne permite un pronostic realist: sfîrșitul lunii aprilie ne va găsi peste etajul II, cu bolțile cilindrice din beton montate. Asta înseamnă terminarea părții de construcție a aerogării propriu-zise...

— ...dar nu și darea ei în exploatare. Cînd va putea ateriza primul avion de pasageri la aeroportul Otopeni?

— În ceea ce ne privește pe noi, constructorii, conform angajamentului, sperăm ca în partea doua a lunii august să nu mai avem nici un amănunt de retușat la clădirea aerogării. Cît despre construcția aeroportului, în ansamblu, termenul final este — 1970.

V. CIORBAGIU

În dimineața aceea de iarnă.

Funeralii cu „suspense” la Atlantic Highlands

Totul s-a petrecut ca-n filmele cu gangsteri. Peste noapte, mica localitate balneară din New Jersey a fost invadată de agenții Biroului Federal de Investigații. În zori, cimitirul din Atlantic Highlands se transformase într-o veritabilă capcană; după fiecare piatră de mormînt se afla postat cîte un om înarmat cu... aparat fotografic și teleobiectiv. Urmărirea avea de astă dată un caracter insolit; pentru că nu era vorba de o captură propriu-zisă ci de imortalizarea pe peliculă a unor chipuri, care ar fi putut să completeze și «să aducă la zi» dosarul voluminos al mafiei americane. Ordonînd brigăzilor operative: «filaj total», centrala F.B.I. știa dintr-o veche experiență că înmormîntarea unui «rege al crimei» oferă totdeauna prilejul depistării principalelor căpetenii ale gangului respectiv. Așa s-a întîmplat cu moartea lui Lucky Luciano; la fel la înhumarea lui Profaci sau a lui Anastasia.

Acum, în liniștea de gheață a cimitirului, copiii așteptau cortegiul funebru al lui Vito Genovese, acel celebru «capo di tutti i capi», regele neincoronat al mafiei newyorkeze, reprezentantul prosperiei «familiei din New Jersey». Gangsterul temut, care vreme de un sfert de veac a fost căpetenia recunoscută a celor 5 000 de membri ai organizației «Cosa nostra» și a dat atîta de furcă poliției americane, a sucombat banal după o criză cardiacă pe un pat de spital în închisoarea din Springfield (Missouri).

Moartea deținutului septuagenar ar fi fost considerată poate un fapt divers dacă cei de la F.B.I. n-ar fi știut că pînă în ultima clipă a vieții sale, încărcate de fărâdelegi și crime neispășite, don Vitone a fost conducătorul efectiv al mafiei americane. După ce și-a lichidat pe rînd predecesorii și adversarii, de la Marseria, Maranzano, pînă la Luciano și Anastasia, sicilianul crud și ingenios s-a instalat confortabil pe tronul gangului mafiot, desfășurîndu-și în condiții înfinit mai bune decît cele din Italia. cariera, ca un întreprinzător de mare anvergură; la un moment dat reușise chiar să-și «legalizeze» loviturile cu ajutorul unei firme proprii: Genovese Trading Company. Condamnarea lui la 15 ani de temniță pentru trafic de stupefiante a fost considerată de amicii săi drept un «accident

stupid», demonstrînd doar incapacitatea poliției de a produce dovezi pentru crimele patronate sau săvîrșite de don Vitone. Chiar și atunci cînd rivalul acestuia, Joe Valachi, a trădat «Cosa nostra», divulgînd secretele și numele căpeteniilor organizației, imperiul, evaluat la 4 miliarde de dolari, al lui Genovese a supraviețuit; omul de după gratii a continuat să dea ordine și de multe ori aceste ordine erau adevărate sentințe capitale pentru trădătorii și rivalii potențiali sau virtuali.

Ultima lovitură a lui Genovese s-a produs — oricît ar fi de necrezut — la cimitirul din Atlantic Highlands. O lovitură postumă, de maestru. În dimineața geroasă a funeraliilor, nici un aparat fotografic n-a țâcănit, agenții camuflați au rămas incremenți «pe poziții»; capcana F.B.I. n-a funcționat. Sicriul n-a fost înconjurat de membrii statului major al mafiei, așa cum se scontase la F.B.I. La ceremonia înhumării au asistat doar cîțiva membri ai familiei defunctului: fiul, fiica, un frate și o jumătate de duzină de nepoți. Atîta tot. Vulpoiul sicilian prevăzuse totul, încă înainte de a închide ochii; chiar și modul de desfășurare a propriilor sale funeralii. Anticipînd ordinul «filaj total», don Vitone a dat o ultimă replică F.B.I.-ului: «discreție totală».

...Și totuși, undeva la sediul central al Biroului Federal de Investigații o fișă reține acum atenția conducerii: Tommy Eboli, urmașul prezumtiv al lui Genovese. Omul are un atu principal: în 30 de ani de gang nu s-a lăsat niciodată descoperit și condamnat. A lucrat, ca și bătrînul, «curat».

B. DIC

Regele a murit — Vito Genovese.

Trăiască regele! — Tommy Eboli.

Cînd ultimul „Beatle” spune da

Paul McCartney, ultimul membru rămas neînsurat al celebrei formații, a luat hotărîrea s-o rupă cu burlăcia. Pe aleasa lui, fotografa Linda Eastman — fiica familiei Eastman-color, a cunoscut-o cu

cîteva luni în urmă la New York, ea fiind în exercițiul profesiei, iar el în postură de model. Iată-i înconjurați de admiratori și protejați de poliție, după celebrarea căsătoriei.

F

Prezentarea
artistică:

VLAD
MUȘĂTESCU

COPERTA NOASTRĂ

Gigliola Cinquetti — muzicalitatea intruchipată.

Fotografie de S. STEINER

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 4112. Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Științei».

7 421 bărbați și o femeie au luat parte la a 46-a competiție de schi «Vasakoppet», pe traseul Salen-More, în Suedia. Primul clasat pe distanța de 85 km a fost Janne Stefansson, care a obținut astfel, pentru al 17-lea an consecutiv, victoria.

Această întrecere este rezervată de obicei bărbaților, fiind considerată prea dificilă pentru femei. Dar, în acest an, tînăra Bobby Nothaft din München, împrumutînd legitimația unui concurent austriac bolnav și ascunzîndu-și buclele — a parcurs cu bine distanța, demonstrînd astfel că și femeile pot participa la această întrecere tradițional bărbătească.

Foto-sport

Moda primăverii '69

Zilele trecute, toate «marile» întrebări ce bîntuie conștiințele feminine, mai ales cînd adie vînt cald de primăvară, toate disputele pe viață și moarte dintre mini și maxi-jupe, toată această aprinsă cursă pentru locul I între fustă și pantalon, au primit cîteva răspunsuri ce nu pot fi de loc trecute cu vederea. Moda românească și-a spus cuvîntul (printr-unul dintre reprezentanții săi de vază — Centrul de creație al UCECOM-ului) într-o serie de prezentări pe care Casa Centrală a Armatei le-a găzduit printre coloanele și cariatidele sale, în fața unui public din care am regretat mult că lipseau, prea evident, tinerii. Oferindu-vă aici, în fotografia alăturată, doar o mostră din colecția de primăvară-vară ce

am văzut-o, nu dorim decît a vă incita curiozitatea pentru cronică de modă bogat ilustrată pe care o veți putea citi în revista noastră de săptămîna viitoare.

«PALAS», «SOLCA», «AFRODITA»...

Au intrat în depozitele magazinelor de mobilă din toate județele țării o serie de noi tipuri de mobilier furnizat de întreprinderile Ministerului Economiei Forestiere. Iată câteva dintre ele:

— garnitura complexă «PALAS» cu pat-divan interșanjabil (se poate aranja, după necesități, și ca divan de colț ori de dreapta sau de stînga, și ca pat de mijloc), al cărei preț este de circa 10 000 lei;

— o nouă variantă a dormitorului «SOLCA», avînd un pat pentru o singură persoană, cu prețul de 7 800 lei;

— garnitura de hol «AFRODITA» (5 300 lei);

— fotoliul reglabil «CONSTANȚA» (850 lei);

— taburetul-scară «PRACTIC» (250 lei); poate fi utilizat atît ca taburet cît și, printr-o foarte ușoară manevrare, ca scară, în vederea ușurării accesului în partea superioară a pieselor de mobilier supraetajate (cum sînt, de pildă, șifonierele garniturilor «Solca»).

BUCUREȘTI: NOI RESTAURANTE
CU AUTOSERVIRE

7 noi restaurante cu autoservire sînt în curs de amenajare — trei în perimetrul central și patru în diferite cartiere noi ale Bucureștiului. Lucrările sînt mai avansate la restaurantul «Simplon» din Calea Victoriei. Celelalte două unități din perimetrul central de care e vorba: «Calul Bălan» din Piața Unirii și restaurantul de pe bd. Gh. Gheorghiu-Dej, care parțial va avea profilul dietetic.

SUCCINT BILANȚ BRAȘOVEAN

În ultimii zece ani comerțul brașovean a cunoscut o mare dezvoltare. Între 1959 și 1968 în orașul de la poalele Tîmpei și în celelalte orașe din județ s-au construit 107 unități comerciale noi, cu o suprafață totală de 18 827 mp. În aceeași perioadă, vânzările de mărfuri către populație au crescut — cifra cuprinde numai vânzările din magazinele comerțului de stat, nu și din cele ale cooperăției de consum — cu peste 1 miliard lei: de la 836 milioane lei, la 1 869 milioane!

CU EXIGENȚA ȘI SPIRIT
DE RĂSPUNDERE

În adunarea generală a salariaților Întreprinderii pentru comerțul cu ridicata de produse metalo-chimice București s-au raportat câteva cifre îmbucurătoare. Întreprinderea, care aprovizionează cu mărfuri de specialitate unitățile comerciale din municipiul București și județele Ilfov, Ialomița și Teleorman, și-a depășit planul anual cu 41 milioane lei. Unul dintre principalele mijloace folosite pentru sporirea fondului de mărfuri a fost crearea și cultivarea relațiilor directe și permanente cu întreprinderile industriale furnizoare; pe această cale s-au obținut mărfuri în valoare de 230 milioane lei peste contractele încheiate în cadrul contractărilor de anul trecut. Un fapt ce merită a fi menționat în mod deosebit este exigența și spiritul de răspundere de care salariații întreprinderii au dat dovadă la recepționarea produselor livrate. Ei au împiedicat să ajungă în magazinele de desfacere produse necorespunzătoare calitativ sau cu defecte de fabricație.

PASIUNEA ECVESTRĂ

de Camil BACIU
fotografii de S. STEINER

▲
Si vor învăța poate
să prezinte rodeo-
uri.
▼

Scrumierele au capete de cal, cuierul de haine e confecționat din pîteni, limba de pantof e de fapt o cravașă, de pe tava de mozaic zîmbesc poneii și pe serviciul de fumat dă onorul garda călare a Angliei.

Și-apoi mai sînt statuete, bice, cocarde, plachete, cupe, baticuri, ștergare, altoreliefuri pe care caii fug, adulmecă, nechează, execută capriole. Un perete e acoperit de puști și pistoale de plastic, arcuri, săgeți și pene, rămase după o galopadă western ai cărei cow-boy s-au risipit sub tencuială. Dacă vrei să te așezi, ai scaune dar și șei, pentru care Tom Mix și-ar fi dat pistoalele sale de argint; dacă aprinzi o pipă, fumul va țîșni din capul unui cal confecționat din spumă de mare și cînd îți închei cămașa butonii întorc spre tine chipurile unor dulcinee cabaline.

Casa e un muzeu al calului, o monografie domestică închinată unui zeu, credincios și patrupe, care umple vitrinele de sticlă cu cavaleriști de plumb și rafturile biblio-

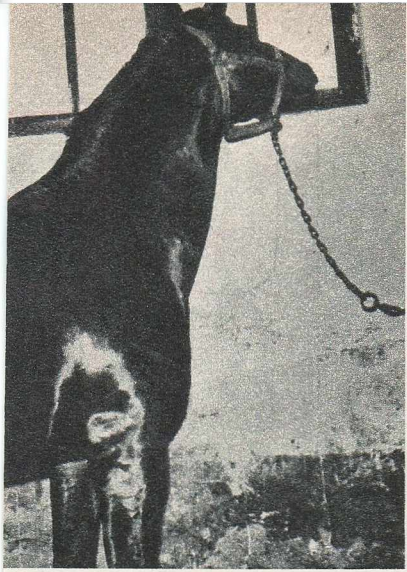
tecii cu reviste de echitație. Și din laitmotivul acesta cu botul lung și coama scurtă izvorăște o pasiune atît de acaparatoare, încît simți nevoia ca, măcar pentru cîteva ore, să galopezi, dacă nu în stepele din Arizona, măcar pe malul Begăi.

Căci muzeul e de fapt o casă de locuit și anume casa medicului epidemiolog Vladimir Iavorovski, aflată la Timișoara pe strada Chopin nr. 3.

*
Toate aceste reportaje despre pasiuni au o carență. Ele nu pot transmite nimic, în ciuda inventarierii laitmotivelor pasiunii, dacă, din capul locului, în sufletul celui care citește nu există o coardă gata să vibreze în tonalitatea cerută. Pescarii privesc indiferenți albumele filateliștilor, iar cel care adună hrisoave nu se va cutremura în fața unei teribile colecții de discuri «beat».

Dar calul îi face să viseze și pe filateliști, și pe beatles-i.

...e într-unul dintre grajdurile Izvinului.

Poate pentru că oamenii își amintesc de Ducipal, poate datorită calului senator al lui Caligula, poate din cauza năstrușnicului odiviu al lui Hagi Halef Omar ibn Davud al Gossarah — cel care-l însoțea pe Old Shatterhand în peripețiile sale prin Kurdistan — sau poate pentru că marii cuceritori s-au pozat în piatră sub forma statuilor equestre.

Calul este, pentru băieții între patru și optzeci și patru de ani, un amestec de legendă, de incitare la aventură, de satisfacere a unei romantice porniri spre eroism. Pentru femei este o reînviere a mitului amazonei — învinse, din păcate, de Hercule într-una dintre muncile sale — iar pentru copii, toate astea la un loc plus calul Fury cu coama în franjuri.

De aceea, poate, n-a pierit sub ofensiva motocicletei și a automobilului, în ciuda desființării armatelor de cavalerie, a diligențelor și a briștelor care făceau farmecul micilor orașe moldovenești.

Dar ca legenda să se fi păstrat vie era

▲ Profesor și elev.

▲ Înainte, pentru... un instantaneu color.

nevoie de oameni care să creadă în ea cu înverșunare și care s-o refacă zi de zi.

Ideea înființării unei secții de călărie a pornit de la... doi măgari — Rita și Naina — și de la un ponei — Bator. Doctorul lavorovski i-a vândut pe toți trei pentru a o cumpăra pe Sucita — cal de rasă — și Pădurea Verde i-a adăpostit primele preumblări călare. Au apărut apoi ceilalți entuziaști, medicii Bozan, Chișu, Gheorghioiu, și a luat ființă secția de călărie «Sănătatea».

Un mare iubitor de cai, Dezideriu Weiss, a dăruit secției grajd și fin. Apoi, însoțit de un elev de liceu și de un tehnician de cinematograf, doctorul lavorovski a adus restul cailor de la Lugoj, călărind într-o zi 60 de kilometri, pe un viscol de sfârșit de ianuarie.

A urmat jocul binecunoscut de adrese, memorii, referate, un joc lung, de ani de zile, care ar fi putut răci multe alte nobile pasiuni, dar doctorul lavorovski, în vreme ce continua să adune reviste și cărți de călărie, ecusoane, cizme, pîteni și cavaleriști de plumb, continua să bată la toate ușile autorităților locale.

Și înverșunarea sa deveni molipsitoare. Aproape fără fonduri, secția se îmbogăți cu harnașamente și mobilier. Cravașele fură confecționate din sonde elastice esofagiene, scoase din uz, și vechi tuburi de canalizare fură dăruite pentru canalizarea grajdului.

Secția de călărie din Timișoara începu, păstrînd proporțiile, să capete o aureolă de mit — un mit oarecum donchișotesec, în tot ceea ce această noțiune are ca tenacitate și puritate. Iar miturile creează prozelitiți pînă peste mări și țări.

Un domn pompier din Londra, Jack Carrey, trecînd întîmplător prin Timișoara continuă să vină aici trei ani la rînd, vară de vară, pentru a călări. Iar un arhitect din R.F.G., Hans Gros, învățînd artă ecvestră la Timișoara reveni după un an și va continua să revină.

durile dăruite de Dezideriu Weiss a fost mutată la Izvin, unde există o mare herghelie. În timp ce calul — condamnat în urmă cu opt ani să fie mîncat de porci — reînvie, reînvie și tradiția sportului călare. S-ar putea ca pe micul hipodrom al hergheliei (în construcție) să aibă loc într-un timp nu prea depărtat spectacole de dresaj. Koheilan, Marchiza, Gazela, Via Mala, Cardinal, Aida — fără a atinge performanțele calului King din Essex care joacă fotbal, și fără a sări de la nouă metri într-un bazin asemeni acrobatului cabalin al lui Marion Lisehorn din Los Angeles — știu să facă volte, primiri, piruete, piaffe, pasaje. Și vor învăța poate să prezinte rodeo-uri.

Responsabilul unui magazin de mezeluri, Ion Martin, transportă cu turismul său sportivii la Izvin, medicul Iuliana Radivoi face gospodăria clubului, iar directorul hergheliei-gază, inginerul Petculescu, pe care îndelungata practică agronomică nu l-a făcut să-și piardă spiritul romantic, vede în înființarea secției de călărie «ceea ce ar vedea un șef de stat într-o ieșire la mare. Se va face reclamă calului Nonius și vor veni cumpărători de pretutindeni. Iar cumpărători înseamnă valută».

Vin aici, la optsprezece kilometri depărtare de oraș, elevi și studenți, medici — toți acești îndrăgostiți de cal, și dincolo de pasiunea sportivă — de microbism — e vorba de altceva, căci ei nu privesc, nu aclamă din tribune meciul desfășurat la picioarele lor, ci fac o școală dură, supunînd acest mecanism viu, nervos, volitiv, de jumătate de tonă, prin metode care nu se pot învăța doar aplaudînd frenetic.

Există în pasiunea asta un «nu» surd spus mecanizării în viața de toate zilele, există o întoarcere spre natură, există dragostea pentru animale, există nenumărate romantisme nemărturisite, o aromă de desuet și de viril, și poate că toate astea s-ar fi stins lent pe malurile Begăi dacă un om nu s-ar fi zbatut zece ani cu înverșunare pentru a

▼ Un colț al panopliei.

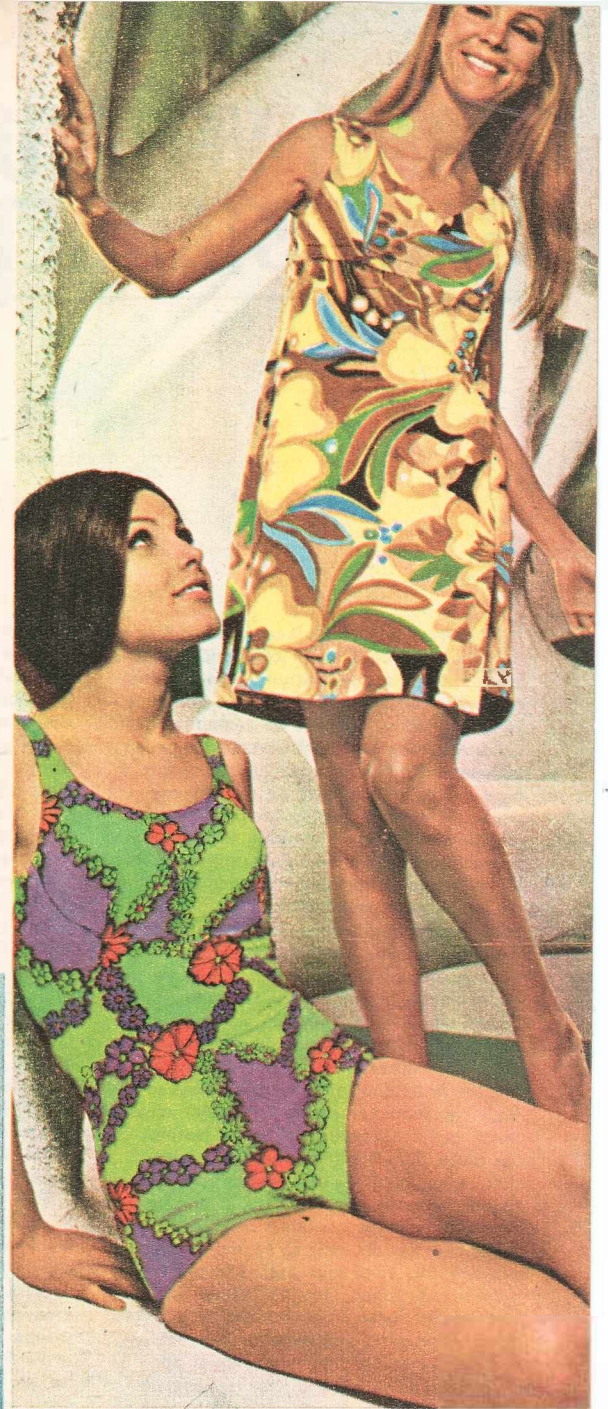

HOMO VESTITUS SARE STACHETA

Pagini redactate de V. SAVIN

Consultant științific: ing. Ion HĂLĂLĂU, director adjunct științific al Institutului de cercetări textile din București

● De la frunza de viță la țesăturile cu elastomeri sintetici ● Producția fibrelor și firelor sintetice: o creștere de peste 15% într-un singur an ● Ce nevoi are omenirea? ● În marș rapid spre o producție mondială de 5 milioane tone ● Cele 6,6 milioane de oi de la Săvinești și Iași.

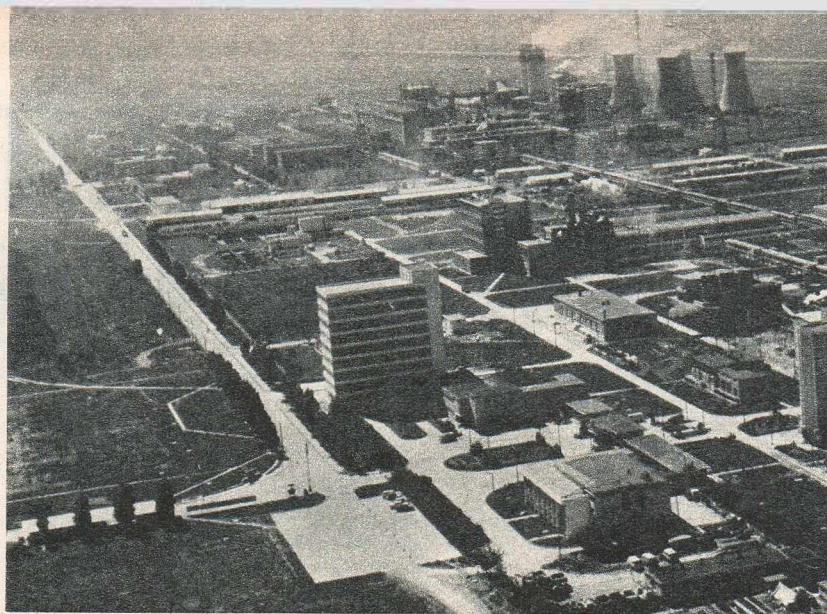

▲ O rochie de vară din fire poliamicide (de tipul relonului) combinate cu fire de bumbac și un costum de baie supraelastic din relon cu miez de elastomeri sintetici.

▲ Relonul și melana, singure sau în combinație cu diverse fibre naturale, au căpătat cele mai variate întrebunțări: de la lenjerie până la costumele de sport, pentru toate vîrstele.

HOMO VESTITUS SARE ȘTACHETA

La Săvinești s-a ridicat în ultimii ani o adevărată citadelă a fibrelor sintetice românești.

Conform legendei, la început a fost frunza de viță. Dar dacă avem temeinice motive să ne îndoim asupra rațiunii care a îndemnat-o pe Mama Eva să-și acopere goliciunea cu o frunză, nu tot atât de temeinice ar fi cele privitoare la această frunză; mai precis: la început îmbrăcămintea omului a fost în mod cert o frunză, însă nu una de viță, ci, probabil, de altă origine botanică. Că strămoșul îndepărtat al omului a debutat în arena zoologiei ca om, nu numai muncind și creîndu-și unelte, dar și acoperindu-și corpul, nu încapă îndoială. Și dacă biologii, considerînd ființa umană din punctul de vedere al rațiunii sale, care o deosebește de toate speciile regnului animal, au numit-o *Homo sapiens*; dacă economiștii, socotind omul drept vietatea a cărei rațiune de a fi o constituie în primul rînd producția bunurilor materiale de tot soiul, l-au denumit fărăur de unelte, *Homo faber*; dacă sociologii, începînd cu Aristotel, au privit această ființă ca inseparabilă de ideea traiului în societate, denumînd-o *Zoon politikon*; dacă... etc., etc., etc.... — nu vedem de ce nu ne-am permite să-i acordăm și denumirea de *Homo vestitus* — omul îmbrăcat. Căci, la fel cum s-a străduit să se facă înțeleș de semenii săi, să-și făurească unelte și să-și agonisească hrana, tot așa Omul Înțelept și-a folosit toată înțelepciunea și a depus toate eforturile pentru a se îmbrăca.

Cînd a depășit faza frunzelor și apoi pe aceea a blănurilor și a pieilor de animale — e foarte greu de stabilit. Cert este însă că departe, în preistorie, se află dovezi ale priceperii omului întru toarcerea și țeserea de fibre animale și vegetale. Multe — nenumărate! — milenii de-a rîndul, omul n-a mai făcut însă salturi spectaculoase în acest domeniu. Desigur că este o distanță uriașă între caierele pe care le torcea Penelopa așteptîndu-l pe Ulise și filaturile sau țesătoriile mecanice din secolul al XIX-lea. Dar, în ce privește proveniența materiei prime textile, timp de mii și mii de ani, omul a bătut pasul pe loc. Abia acum vreo 80 de ani, cînd pentru umanitate sursele de materii prime textile deveniseră o grea problemă, știința a putut furniza omului și alt fel de fibre decît cele obținute prin tunderea animalelor sau preiucrarea plantelor textile — fibrele obținute prin procedee chimice.

La început au fost fibrele artificiale prelucrate din polimeri naturali: întii cele celulozice, adică cele obținute din celuloza plantelor ca așa-numita «mătase artificială» a francezului Chardonnet (1885); apoi cele proteinice: din lapte (cazeină), porumb (zeină), arahide (glicinină) etc.; în sfîrșit, cele din hidrocarburi: firele de cauciuc (poliizopren). Aceste fibre nu s-au bucurat, la apariția lor, de prea mult succes. Cei mai vîrstnici dintre noi își amintesc și acum de cită neîncredere se lovea, nu mai departe decît acum un sfert de veac, celofibra. Dar nevoile mereu creșcînde ale omenirii au învins încetul cu încetul neîncrederea și, mai ales, au stimulat cercetarea menită a descoperii mereu alte procedee și a stabili altele tehnologii, care să facă fibrele obținute pe cale chimică tot mai proprii confecționării celei mai largi game de produse textile. Dar iată că tocmai în epoca în care fibra celulozică, după cîteva decenii de existență, abia reusea, timid, să-și cucerească un locușor pe piața textilă mondială, a țîșnit, cîștigîndu-și de la primii pași «dreptul de cetate», fibra din polimeri sintetici.

Sîntem în epoca anilor '40. Folosînd ca materie primă aerul și apa, sarea, gazele, petrolul etc., chimiștii izbutesc să creeze în laborator, prin polimerizare și policondensare, corpi macrocelulari necunoscuți în natură. Din acești corpi se realizează fibre și fire sintetice ale căror calități le egalează — și uneori chiar le depășesc — pe cele ale fibrelor și firelor animale sau vegetale.

Provocînd prin însăși apariția lor o explozie în chimia textilă, ele au fost primite cu o explozie de entuziasm de toți oamenii. Și în foarte scurtă vreme s-au impus. Încă din 1960 chimia textilă a sărit ștacheta ridicată la punctul cel mai înalt al producției lîinii: producția mondială de lînă a fost depășită de cea a firelor și fibrelor sintetice. După aprecierile specialiștilor, în viitorii 10 ani vom asista la un alt salt spectaculos peste o altă ștachetă: se apreciază că pînă în 1979 producția firelor și fibrelor sintetice va ajunge și depăși pe cea a bumbacului. Fibra sintetică va fi campion mondial absolut!

Dar, să ne lămurim: creșterea continuă a producției de fire și fibre sintetice nu înseamnă cituși de puțin o reducere a producției celor naturale, ci dimpotrivă: o sporire în paralel, chiar dacă sporirea se traduce prin alte procente. Pentru că, în ultimă analiză, nu e vorba de concurență între fibrele naturale și cele artificiale, ci de un fel — dacă ne permitem să folosim acest termen — de conviețuire armonioasă. Sau, mai bine zis, de un mariaj. Căci dacă permanent chimiștii se străduiesc să dea firelor sintetice calitățile celor naturale (de exemplu proprietățile igienice și higroscopicitatea), în același timp se vădesc și strădanii inverse: în vederea înzestrării fibrelor naturale cu unele calități specifice celor sintetice (de pildă: neșifonabilitatea, rezistența mare la uzură, stabilitatea dimensională). De aci s-a ajuns la concluzia necesității combinării diferitelor tipuri de fibre între ele. Au rezultat fire, tricotaje, țesături etc., cu neînuite calități. Mariajul dintre diferitele tipuri de fibre — naturale, artificiale și sintetice — a dus la crearea a sute de specii de țesături și tricotaje, cu cele mai variate însușiri.

Despre unele aspecte mai noi ale producției și utilizării, pe plan mondial, a fibrelor chimice — și în special a celor sintetice (deși nici cele celulozice nu se dau bătute: recent a apărut fibra polinozică, ale cărei proprietăți — asemănătoare cu cele ale bumbacului natural — fac să i se prevadă un mare viitor) — vrem să vorbim în paginile de față.

CHIMIE TEXTILĂ ROMÂNEASCĂ

Începutul s-a făcut în 1957 cînd, pe malul Bistriței, la Săvinești, construcții au inaugurat lucrările de ridicare a primei uzine românești de fibre și fire sintetice. Și dacă pînă în 1958 nici nu se putea vorbi de existența unei producții de fire și fibre sintetice în țara noastră, de atunci încoace, pe baza gazului metan, a derivatelor petroliere și a fenolului, înregistrăm o creștere permanentă a cantității de asemenea fibre pe care petrochimia le pune la dispoziția industriei textile.

Demonstrație publicitară a virtuților fibrei poliesterice: după o zben-gială într-un bazin cu apă, elegan-tul domn îmbrăcat într-un costum țesut din fibre poliesterice poate să-și fumeze liniștit țigara; haina sa nu numai că s-a uscat foarte re-pede, dar nici măcar nu s-a boțit, iar pantalonul nu și-a pierdut dun-ga! Precum se știe și industria noas-tră începe să producă, prin intrarea în funcțiune a Uzinei de fibre și fire sintetice din Iași, fire cu asemenea calitate. Noua fibră poliesterică ro-mânească se numește terom.

6,6 MILIOANE DE OI, MII DE HECTARE DE BUMBAC, MILIARDE DE VIERMI DE MĂTASE

În 1964 uzinele din Săvinești au produs peste 3 000 tone fibre poliamidice și poli-acrilnitrilice (melană, relon), în 1966 — 9 000 tone. În 1967 uzinele au intrat în a treia etapă de dezvoltare, prin începerea construcției unor noi capacități de producție: relon III și melana III, cu o producție anuală de 1 000 tone fire de relon, 1 000 tone retele-cord relon și 10 000 tone fibre poli-acrilnitrilice: melana. Valoarea producției anuale a uzinelor din Săvinești reprezintă 20% din valoarea producției întregii industriei chimice românești din 1938. În 1968, cele două noi secții funcționând din plin, Săvineștiul a livrat, între altele, circa 15 000 tone de lână sintetică melană, ceea ce echivalează cu întreaga cantitate de lână tunsă de pe 4 milioane de oi!

Să nu uităm însă și de cel mai nou-născut al industriei românești de fire și fibre sintetice: noua uzină din Iași, intrată recent în probe tehnologice. Ea va da, începând din anul acesta, 10 000 tone fibre poliesterice terom (similare celor cunoscute sub denumirea de tergal), o cantitate de lână artificială egală cu cea tunsă de pe alte 2,6 milioane oi. Săvineștii și Iașul vor «tunde» deci laolaltă 6,6 milioane de oi, vor culege «recolta» echivalentă cu mii și mii de hectare cultivate cu bumbac, vor strânge firele a miliarde de viermi de mătase.

MELANA — SOLUȚII DE FABRICAȚIE ORIGINALE

Fibra acrilică melană, produsă de uzinele din Săvinești, depășește, prin calitățile, aspectul și proprietățile sale, cele mai renumite soiuri de lână. Ea are un tușeu similar celor mai fine sortimente de lână, posedă o culoare albă agreabilă și o bună elasticitate. Întrece multe fibre acrilice de pe piața mondială prin felul în care se vopsește, prin strălucirea culorii obținute, prin simplitatea procesului de vopsire și prin rezistența culorii. Fibra melană este ușoară, rezistentă, lavabilă, neșifonabilă, nu intră la spălat (ca viscoza sau ca bumbacul), nu capătă aspect

împislit nici după spălări repetate (ca lână), se usucă de două ori mai repede ca bumbacul, este de 1,8 ori mai călduroasă ca lână și cu 33% mai ușoară (trei pulovere obișnuite din melană cîntăresc cît două pulovere de aceeași dimensiuni din lână). Avînd o mare stabilitate termică, necontractîndu-se și nepîndu-se, fibra nu este sensibilă la uleiuri, unsoari, săruri neutre sau acide, nu-și schimbă culoarea și nici proprietățile mecanice, nu este atacată de molii, mușgăiuri sau bacterii.

Toate aceste calități îi conferă largi utilizări textile; pentru stofe și tricotațe de tot felul, covoare superioare celor confecționate din lână (pentru că se pot curăța ușor chimic sau prin spălare), tricoturijerșeu pentru cămăși bărbătești, pățuri și cuverturi, căpșușeli pufoase, vopsite sau imprimate, imitații de blănuri, corturi, prelate, îmbrăcăminte de sport.

Nu mai citeva zeci de chimiști și mecanici supraveghează la Săvinești cele circa 10 000 aparate și elemente de automatizare care în ultimă analiză produc melană. Gazul metan, care stă la baza acestui proces de producție, suferă unsprezece transformări, chimice și de structură, trecînd prin cele trei stări fizice: gazoasă, lichidă și solidă.

În urmă cu 12 ani nu aveam nici un fel de cadre de specialiști în acest domeniu. Astăzi, nu numai că producem o fibră cu atît de multe calități superioare, dar în procesul ei de producție aplicăm unele soluții originale. E vorba — la Săvinești — de modificarea rețetelor de fabricație, prin utilizarea unor copolimeri ternari (în locul celor binari), obținuți dintr-o materie primă indigenă, furnizată de combinatele petrochimice din Ploiești, Pitești, Borzești, Craiova și Piatra Neamț. Brevetată ca invenție, această tehnologie a stîrnit la rîndul ei interesele specialiștilor din întreaga lume.

Firele de relon fabricate la Săvinești au devenit și ele binecunoscute pe piața mondială. Și, datorită calităților lor, ele se exportă în numeroase țări, dintre care unele posedă o industrie de specialitate mai veche și mai dezvoltată ca a noastră, cum sînt Austria, Belgia, R.S. Cehoslovacă, R.F. a Germaniei, Italia, Japonia.

Firele și fibrele sintetice românești și-au cucerit locul pe care-l merită. Și aceasta numai într-un deceniu!

DE LA JARTIERA LADY-EI SALISBURY — LA ELASTOMERII SINTETICI

Din ce o fi fost confecționată praștia legendarului păstor, rege și psalmist biblic David? Legenda nu ne spune. Cert este însă că pe acea vreme nu exista cauciucul — cel puțin în bazinul Mediteranei occidentale — nici arcul de oțel nu era cunoscut. Probabil că minutorii praștiei, ca și cei de arcuri din urmă cu cîteva mii de ani foloseau drept elastic corzile confecționate din intestinalele animalelor.

Dar elegantele evului mediu din ce își confecționau jartierele? Desigur că nici ele

n-aveau la dispoziție fire de cauciuc. Dacă în anul de grație 1348 contesa de Salisbury ar fi dispus de o altfel de jartieră decît cea împletită din fire de lână, galantul rege Eduard al III-lea n-ar fi avut prilejul să se aplece în fața ei și deci nici să rostească fraza rămasă celebră: «Blestemat fie cel ce gîndește la rău!» Ca atare n-ar fi luat ființă nici cel mai mare ordin britanic, Ordinul Jartierei, iar pe blazonul Majestății-sale britanice n-ar fi înscrise cuvintele «Honni soit qui mal y pense!»

Au trebuit să treacă mii de ani de cînd omul torcea și țesea lîna, bumbacul sau mătasea, pînă în momentul în care să reușească să introducă în aceste țesături și tricotațe «ceva» care să le confere o elasticitate mult mai mare decît cea pe care fibrele respective o aveau de la natură. Și nici cunoașterea cauciucului, îndată după descoperirea Americii, nu avea să rezolve problema. Au trebuit să treacă din nou alte cîteva sute de ani pînă cînd, abia în secolul trecut, specialiștii au reușit să transforme cauciucul în fire elastice. Abia atunci industria a izbutit să creeze țesături care, întinse prin exercitarea unei forțe exterioare, revin la forma și dimensiunile inițiale.

Mai mult de un secol omul n-a dispus, în domeniul vestimentar, de un alt fir elastic decît de cel din cauciuc. Dar acesta are nisaiva dezavantaje, printre care cele mai de seamă sînt acelea că nu se filează («trage») în fire prea fine, că nu se pretează prea bine la vopsire și că rezistă prea puțin la purtare, fiind atacat de numeroși agenți fizici, chimici și organici.

La relativ puțină vreme după intrarea victorioasă în arena industriei textile mondiale a firelor și fibrelor sintetice — deși unele dintre acestea reușiseră să fie prelucrate ele înșile în tricotațe așa-numite «supraelastice» (relon, nașlon, helanca etc.) — chimia macromoleculilor dăruia omenirii un nou produs de sinteză: elastomerul pe bază de poliuretan.

Produs pentru prima oară pe scară industrială sub formă de masă plastică expandată (burete), poliuretanul a început de prin 1960 să fie tras și în fire subțiri și continue, cu proprietăți mult superioare firelor din elastomer natural — cauciuc. Poliuretanul poate fi asemuit cu un fir de păianjen, avînd însă calități asemănătoare sau chiar superioare firului de cauciuc mult mai gros: la același grad de elasticitate (o alungire de 600—700%) și de lungime ca și cel de cauciuc, dispune de o rezistență deosebită la purtare; îmbătrînește mult mai greu decît cauciucul, rezistă la acțiunea uleiurilor și a grăsimilor, la frecare, la spălări repetate, la temperaturi mai înalte, precum și la cele mai coborîte. Își păstrează elasticitatea în condiții de umiditate și, în sfîrșit, se pretează la vopsit într-o gamă largă de culori.

Domeniul în care elastomerii sintetici au pătruns și s-au impus din primul moment a fost cel al ciropilor medicinali și al articolelor de corsetărie; apoi s-au extins în cel al costumelor de baie și de sport. Ei se utilizează și ca fire, și ca fibre, atît sub formă de țesături cît și de tricotațe, dar totdeauna în amestec cu diferite fibre și fire naturale sau sintetice.

Care este situația elastomerului pe bază de poliuretan în industria chimică și textilă românească?

◀ Din fibrele poli-acrilice se produc și imitații de blănuri atît de izbutite, încît cu greu pot fi deosebite de blănurile veritabile.

HOMO VESTITUS SARE STACHETA

Cercetările în acest domeniu au dus la elaborarea unui procedeu brevetat de obținere, a ajutorului unor compuși intermediari, a unor produși elastomeri poliuretani cu calități mult superioare cauciucului, obținut și la un preț de cost mai redus (prețul actual depășindu-l pe cel al cauciucului). Pe baza acestui procedeu s-a și construit o stație-pilot și nu mai este chiar atât de departe ziua când vom produce noi înșine, pe scară industrială, fire elastomere.

Până atunci însă s-a pregătit tehnologia necesară prelucrării acestor fire. La Institutul de cercetări textile din București, un întreg colectiv, sub conducerea ing. Elena Mișcă, a studiat și experimentat cele mai bune metode de toarcere în amestecuri, de tricostat sau de țesut, de vopsire, de finisare etc. a firelor elastomere de poliuretan.

În atelierele institutului sus-amintit sau ale unor fabrici («Someșul» din Cluj, Fabrica de confecții și tricotate-București, Fabrica de ciorapi-București, «Adesgo» ș.a.) s-au făcut experiențe, încercări, probe, până la urmă tehnologia fiind pusă la punct și o serie de produse fiind deja livrate pieței. Acum, în magazine găsim corsete produse de fabrica «Someșul», cu fire de numai 420 den (adică 40% din grosimea celor de cauciuc) și tricouri circulare de tip «Scandal», confecționate din fire și mai subțiri: 280 den. Treninguri care nu se mai deformează, costume de baie, ciorapi, pantaloni de schi, toate țesute sau tricotate din elastomeri poliuretani în combinație cu polipropilenă, cu relon, melană, lână sau bumbac, s-au produs la faza experimentală. În funcție de posibilitățile de procurare a materiei prime, ele vor apărea pe piață alături de corsetăria și ciorapii medicinali, care au și detronat produsele cu fire de cauciuc. În domeniul vestimentar, produsul lui «Hevea brasiliensis» — arborele de cauciuc — pare a-și fi trăit traiful.

ANVELOPE PE FIBRE DE STICLĂ ȘI POLIESTER

La sfârșitul anului trecut cunoscuta firmă americană producătoare de anvelope auto

«Goodyear» anunța fabricarea primelor pneuri de automobile cu armătură din fibre de sticlă combinate cu fibre poliesterice. După numai câteva luni, celălalt colos al industriei americane de pneuri, «Goodrich», luând startul cu oarecare întârziere, anunța la rândul său că a pus la punct tehnologia producerii aceluiași tipuri de anvelope. «Goodyear», care a pășit primul în arenă, nu a apucat să arunce pe piață prea multe asemenea anvelope, dar a anunțat că în anul 1969 va prezenta pneuri de acest tip în cele mai variate dimensiuni; automobilele «Chevrolet» tip 1970 vor fi echipate, în majoritatea lor, cu anvelope poliester-fibră de sticlă.

După cum susține propaganda publicitară a companiei «Goodrich», întârzierea sa la start va fi compensată de calitatea mai ridicată a anvelopelor. Dintre caracteristicile anvelopelor «Goodrich» se scoate în evidență faptul că armătura comportă două îndoiri de pliuri din poliester, care se încrucișează într-un unghi de circa 30° cu sensul mersului roții automobilului; aceste pliuri sunt la rândul lor acoperite de alte două pliuri, din fibră de sticlă, plasate circular sub banda de rulaj a anvelopei.

Calitatea principală a noilor pneuri o constituie rezistența îndelungată la frecare.

FIBRELE „CAMELEON“

Orice țesătură când este udată cu apă își schimbă culoarea. Este vorba însă numai de o schimbare de nuanță și nu de una fundamentală. Iată însă că cercetătorii japonezi au reușit să producă o fibră sintetică, un nou polimer, a cărei culoare se schimbă cu totul când este udată sau, invers, când este din nou uscată.

Fibra a fost produsă la Institutul (gubernamental) de cercetări textile și are la bază o serie de substanțe fotocrome (tiazină, aminoazobenzenă, fenotiazină, riboflavină ș.a.).

Un costum de baie confecționat din tricostat sau țesătură din această fibră, fiind de culoare albastră sau verde când e uscat, devine roz sau portocaliu după ce persoana care-l poartă a intrat în apă, pentru a se transforma în bleu deschis sau în alb în timp ce se usucă din nou la soare.

Specialiștii întrevăd acestei fibre importante perspective de aplicare industrială.

PREVIZIUNI...

În 1967 în întreaga lume s-au produs 2,9 milioane tone fire și fibre sintetice (față de 10,2 milioane tone bumbac, 1,5 milioane tone lână și 3,4 milioane tone toate celelalte feluri de fire și fibre la un loc). În 1968 s-a ajuns la o producție mondială de aproape 5 milioane tone fire și fibre sintetice — cantitate ce nu a dus însă la diminuarea producției de fire și fibre naturale, dar a schimbat ponderea, în favoarea celor sintetice, în producția globală.

Conform unui studiu întreprins de specialiștii americani, în anul 1970 fibrele naturale (lână, bumbacul, mătasea ș.a.) — deși producția lor va fi mult mai mare decât în prezent — nu vor mai acoperi decât jumătatea din necesitățile omenirii (necesități ce vor continua să crească). Dezvoltarea producției de fibre artificiale și mai ales a celei de fibre din polimeri sintetici este o necesitate absolută. Perspectivele cele mai mari le au fibrele din poliesteri.

F reflector științific

ARTA ȘI ȘTIINȚA DE A TE ODIHNI

Stați confortabil în fotoliu? S-ar părea că este ușor de răspuns la o asemenea întrebare: da... nu... De fapt lucrurile sînt mult mai complicate și necazul începe cu întrebările de ce *da?*, de ce *nu?* În laboratoarele din Stevenage, Marea Britanie, o tehnică electronică avansată — electromiografia — permite cercetătorului să înregistreze cele mai fine mișcări musculare. Cu cât ele sînt mai puțin numeroase, și deci perioada de aco-

modare mai scurtă, cu atât fotoliul este decretat mai confortabil.

Laboratoarele au angajat o serie de persoane care petrec ore întregi în fotolii de diferite tipuri, citind, vizionînd programe de televiziune, odihnindu-se... sub supravegherea atentă a electromiografului. Dar poți să stai realmente relaxat într-un fotoliu înțrebîndu-te dacă pînă și oftatul tău nu se va înregistra într-o curbă acuzatoare?

LUMINA... NEVĂZUTĂ AVERTIZEAZĂ

Administrația căilor ferate cehoslovace efectuează actualmente experiențe interesante, în colaborare cu Institutul de cercetări radiotehnice, privind verificarea automată a stării osiilor încălzite în roțile vagoanelor, care sînt o cauză frecventă de accidente. Un dispozitiv special montat pe șine comunică direct datele nece-

sare unui aparat indicator în stație. În ce mod? Indicatorul interceptează razele infraroșii invizibile emise de osii la o temperatură de peste 70 de grade și le anunță printr-un semnal sonor și luminos dispecerului de serviciu din gară. Acesta este astfel avertizat că în trenul care trece se găsește o osie supraîncălzită și poate lua măsurile corespunzătoare.

RAZELE STERILIZEAZĂ

Prima instalație de sterilizare cu raze gamma a aparatului medicale, precum și a aparatului optice folosite pentru obținerea de imagini din interiorul organismului, se află în curs de construcție la spitalul Universității din Ontario, Canada. Această instala-

ție va folosi ca sursă de iradiere cobaltul-60. Noua metodă permite sterilizarea unor aparate și dispozitive complexe, ca de exemplu aparatele de anestezie, greu de sterilizat prin metodele folosite pînă acum.

CALCULATORUL ELECTRONIC URMĂREȘTE MIGRAȚIA PEȘTELOR

Necesitățile somonului, pește migrator de importanță industrială, care trăiește în nordul Oceanului Atlantic, au început a fi cercetate cu cele mai moderne mijloace tehnice. Un program de trei ani, condus de L. Stewart și W.E. Kershaw din Anglia, prevede utilizarea unui calculator electronic la analiza factorilor implicați în migrația somonului în fluvii și în întoarcerea sa în apele oceanului.

Calculatorul va primi lunar infor-

mații privitoare la o serie de parametri fizici ai apei fluviului studiat și ai aerului. Datele vor fi culese de către o serie de aparate electronice instalate în diferite puncte pe malul fluviului și se vor impina automat pe bandă. În plus, capcane electrice speciale vor înregistra trecerea oricărui pește în susul sau josul fluviului. O serie de date obținute pînă în prezent furnizează deja informații prețioase pentru specialiști.

SÎNTEM RUDE CU BATRACIENII ȘI PĂȘĂRILE...

Se știe că organismul viu reacționează la pătrunderea unor substanțe proteice străine (microbi, celule etc.) prin «fabricarea» unor substanțe de apărare denumite anticorpi. Acestui fenomen i se datorește instalarea imunității, adică a rezistenței organismului față de germeni sau grefe de celule și țesuturi străine.

Metodele moderne de imunochimie pot recunoaște în prezent proteinele existente în orice amestec celular și permit pe această cale și cercetarea unor raporturi de «rudenie» între specii diferite de animale. Astfel de cercetări originale, efectuate de către dr. N. St. Chișiu de la laboratorul experimental al Institutului «Dr. I. Cantacuzino», în colaborare cu ing. Feneșer și H.O. Terbanca, au dus la descoperirea

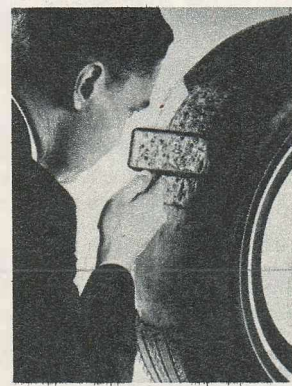
unei componente imunochimice comune, mai precis o lipoproteină la o serie de păsări (găină, bibilică, porumbel etc.), broască, iepure și om.

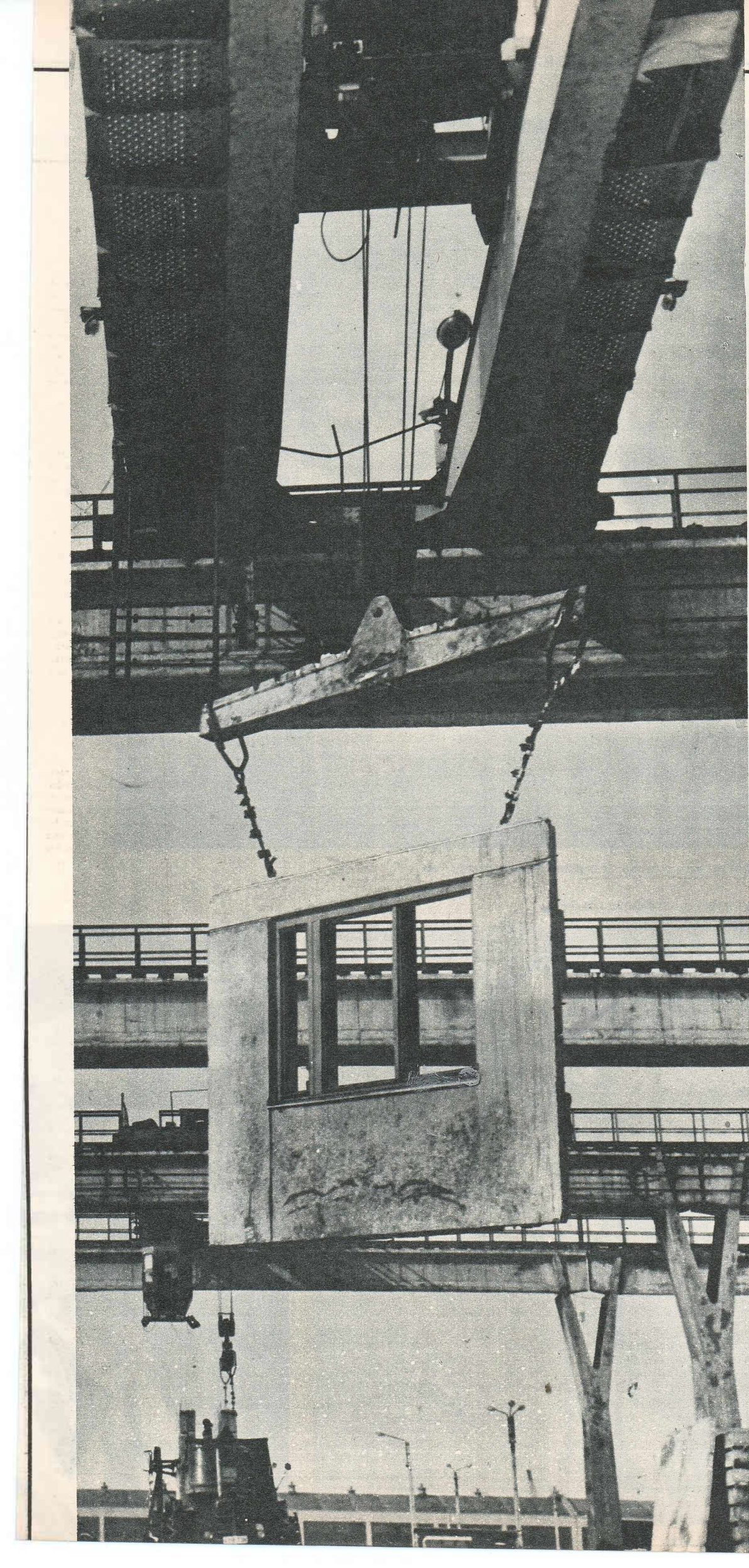
Se confirmă astfel, o dată în plus, existența unui strămoș comun pentru toate aceste specii, dar cercetările au și o valoare practică, de actualitate. Astăzi, cînd problema grefelor stă în centrul atenției întregii lumi, este foarte importantă cunoașterea compatibilității sau incompatibilității dintre țesuturi și organe provenite de la surse animale diferite, în scopul transplantării lor. Studiile întreprinse de colectivul amintit contribuie la elucidarea fenomenului de respingere în hibridările întîmplătoare sau dirijate, în transplantele de țesuturi și organe.

CAUCIUCUL-MINUNE

Dacă roata automobilului dv. nimereste într-un cui sau un ciob de sticlă ce se întimplă? Nu vă grăbiți cu răspunsul, căci acesta ar putea să sune oarecum paradoxal: nimic. Specialiștii americani au elaborat un nou tip de cauciuc pentru anvelope. Mii de fire de oțel împletite în masa cauciucului au rolul de a forma un fel de acoperămint protector care să ferească pe conducătorul auto de orice surprize.

Deocamdată, anvelopa este în curs de experimentare. Proiectanții speră că socoteala de acasă (adică din laborator) se va potrivi cu cea din țîrg.

**ÎNTEPRINDERA PREFABRICATE DIN BETON BUCUREȘTI, MILITARI
BD. PRECIZIEI 12
SECTORUL 7**

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ:

PRODUSE DIN BETON CELULAR AUTO- CLAVIZAT

- blocuri de zidărie;
- plăci izolatoare;
- plăci armate, de acoperiș, dimensiunea 300×50 cm;
- panouri de fațadă termoizolante cu fața văzută finisată, dimensiunea 300×150 cm.

APARTAMENTE SEMI-FINISATE CU GRAD DE CONFORT I ȘI III

- timplărie exterioară montată;
- fețe interioare și exterioare finisate, pregătite pentru vopsitorie și zugrăveală;
- noduri sanitare și instalația termică, inclusiv radiatoare;

LA COMANDĂ SPECIALĂ ÎNTEPRINDERA EXECUTĂ ȘI LIVREAZĂ:

- panouri complet finisate în diverse soluții și culori;
- noduri sanitare pentru instalații interioare de apă rece și caldă (băi, bucătării), fără repartiție și cu materialul clientului;
- covoare plasă sudate de la Φ 4 mm - Φ 10 mm OL 38 cu ochiuri de pînă la 10—30 cm pentru șantierele de construcții industriale. Beton proaspăt, diverse mărci.

A FACE ȘCOALĂ

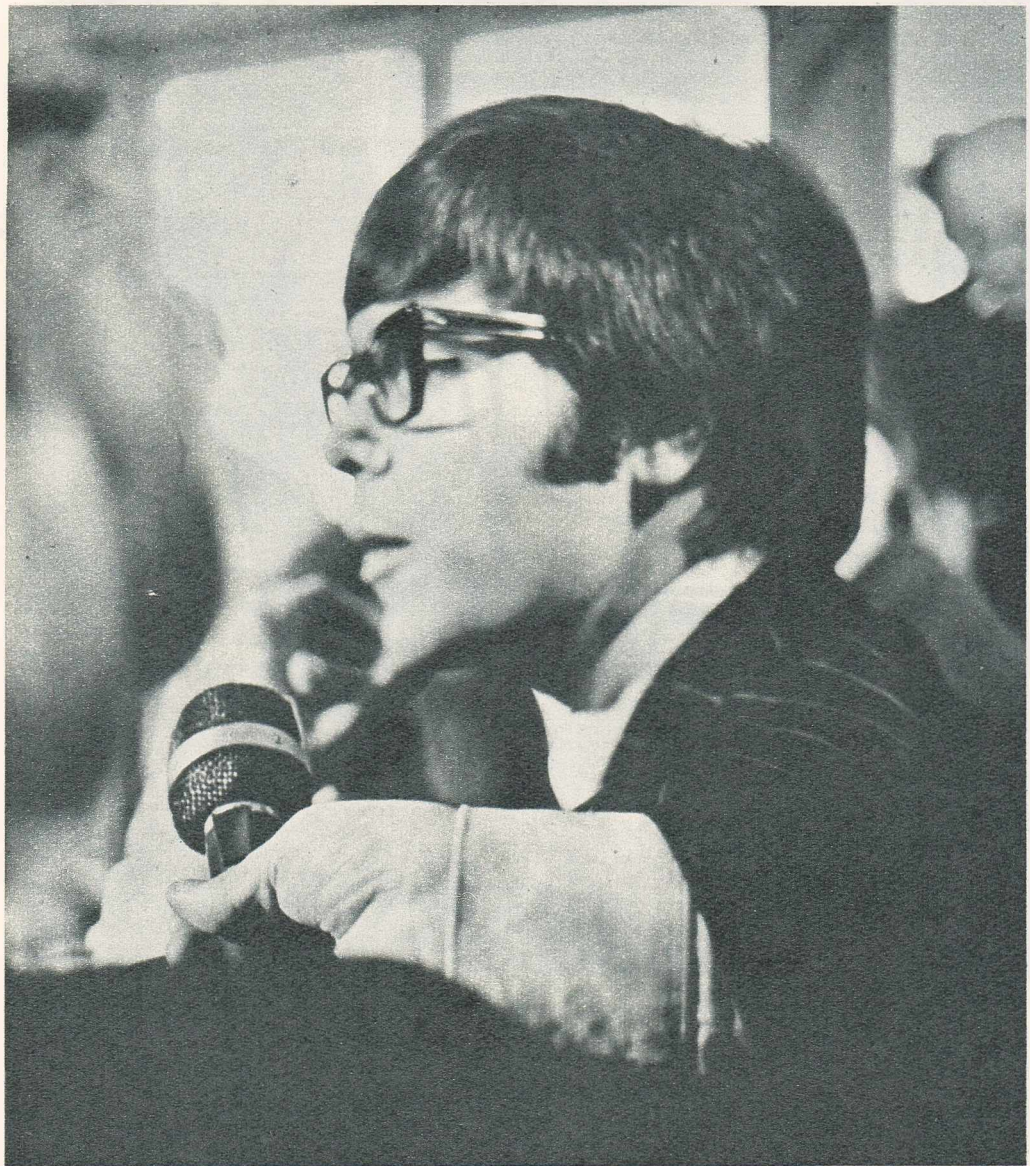
Televiziunea a făcut din patinajul artistic unul dintre sporturile cele mai admirate și îndrăgite de publicul român. În fiecare iarnă, un campion european și unul mondial — la care s-a adăugat, anul trecut, Olimpiada de la Grenoble — ne familiarizează cu figurile și palmaresul celor mai buni patinatori din lume. Avem acum cu toții preferințe personale, îi așteptăm cu nerăbdare pe dansatorii pe gheață care ne-au fascinat în anii precedenți, ne temem ca nu cumva atrași de mirajul profesionalismului, favoriții noștri să lipsească de la rendez-vous-ul bianual. Anul acesta a dispărut Peggy Fleming, nu-i exclus ca anul viitor perechea Protopopov-Belousova să închine definitiv steagul în fața noii generații și a noului stil. Patinajul artistic tinde să devină teren de manifestare mai curînd pentru atlete decît pentru balerine. Unora le place această transformare, alții o regretă. Mă înscriu în cea de-a doua categorie. Dar nu asta este esențial. Grațios sau dinamic, liric sau acrobatic, patinajul a atins culmi ale desăvîșirii și pare a tinde încă și mai sus. Pe care dintre treptele acestei scări către perfecțiune se situează patinajul românesc? Deocamdată nicăieri. Și nici perspective nu se întrevăd. Chiar dacă vor fi existînd — și nu se poate să nu existe — talente native care își așteaptă dezvoltarea și valorificarea, nu avem încă o școală de patinaj artistic, maeștri de la care tinerii să poată învăța.

Mai multe emisiuni din ultima vreme mi-au sugerat ideea de a examina unele aspecte ale relației dintre înzestrarea artistică și școala de artă, în cea mai largă accepțiune a acestei noțiuni. Trecînd de la dansul pe gheață la dansul pe scenă, frapează discrepanța dintre posibilitățile de perfecționare la îndemina balerinilor care înțeleg să se consacre baletului clasic și cele oferite dansatorilor atrași de modalitățile de expresie moderne. Deși nu beneficiază de îndrumarea unor mari coregrafi, școala românească de balet se poate mîndri cu dansatori de clasă mondială. Prin Irinel Liciu, prin Magdalena Popa și prin cele mai talentate dintre colegele lor, tradiția artistică se manifestă și se transmite la nivelul cel mai înalt.

Cînd l-am văzut pe Gheorghe Căciuleanu alături de Miriam Răducanu am înțeles ce noroc a avut acest băiat excepțional înzestrat: a fost descoperit de unica maeștră sub a cărei îndrumare poate ajunge un artist complet, creator și interpret al unor dansuri anume făcute pentru a-l exprima. De ce să se bucure însă numai Căciuleanu de privilegiul de a învăța la școala acestei artiste profunde și originale? În alte țări, o Martha Graham, un Maurice Béjart devin animatorii unor mișcări artistice de mare amploare, ceea ce asigură nu numai esențialul «schimb de mîine» ci și progresul continuu al artei pe care o slujesc. Problema merită o discuție mai amplă, depășind cadrul rubricii de față. Aci se poartă să solicităm o mai mare atenție din partea televiziunii pentru fenomenul singular pe care-l reprezintă în coregrafia românească cuplul Miriam Răducanu-Gheorghe Căciuleanu. Ar trebui să li se ofere telespectatorilor posibilitatea de a-i cunoaște și aprecia într-un recital complet, ca cel pe care-l prezintă la Teatrul Tîndărică, nu doar printr-unul sau două dansuri rătăcite într-o emisiune nocturnă, la concurență cu «Forsythe Saga». Aș mai atrage atenția asupra unui fapt: dacă Gheorghe Căciuleanu n-ar fi un talent autentic, Miriam Răducanu n-ar putea face nimic pentru el. Dansurile create de ea se refuză mimetismului, ele nu pot fi predate după formula «fă ca mine». Prima condiție a discipolului este o vibrație interioară, dacă nu la unison în orice caz în acord cu cea a maestrului său.

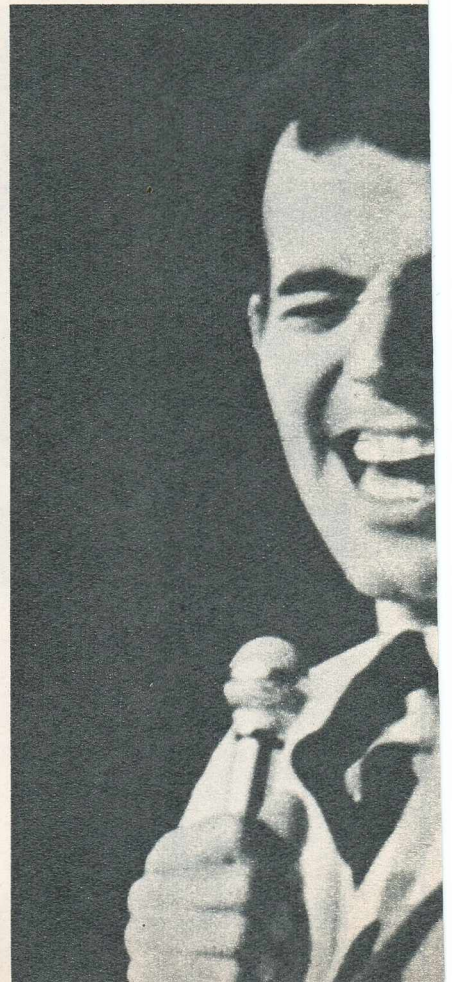
Trecînd de la dans la cîntec, frapează discrepanța dintre eforturile depuse pentru a-i «dresa» pe unii interpreți și propriul lor efort de a învăța pe dinafară tot ceea ce li se predă, pe de o parte, și firciculul prea subțire al talentului lor propriu, pe de altă parte. Un cîntăreț care nu se poate îndepărta cu o iotă de lecția buchisită, care repetă mecanic fiecare gest, fiecare intonație stabilită pentru el de altcineva, nu are șanse de a ajunge prea departe. Școala e bună, școala e indispensabilă, dar nu dă roade decît dacă ucenicul intru ale artei are el însuși ceva de spus și ea este chemată doar să-l ajute să se exprime pe sine. V-o imaginați pe Juliette Gréco, de pildă, interpretînd de mai multe ori un anumit cîntec cu exact aceleași inflexiuni, cu zimbete și mișcări perfect automatizate? Tocilarii care ies uneori premianți sînt îndeobște mai slab pregătiți pentru viață decît elevii în stare să povestească o lecție poate imperfect, dar cu cuvintele lor.

Felicia ANTIP

Cliff nu este o modă, ci o plăcută permanență. ▲

Frida Boccara: femeia-cîntec. ▼

Julio Iglesias: «Nu sînt un cîntăreț, sînt un băiat care cîntă». ►

MĂRIA-SA, PERSONAJUL CU CHITARA

de Magda MIHĂILESCU
fotografii de S. STEINER

licul finlandez» Aarno Raninen sau licul print». Este totuna.

n spectacol într-adevăr plăcut: Roy ack.

Încă nu s-au stins ecurile marii întreceri și festivități a cîntecului de la Brașov. Fetele noastre, Luminița Dobrescu, Mihaela Mihai, Anda Călugăreanu, au avut grijă ca vreo câteva trofee prețioase, Cerbul de aur și două mențiuni să rămîină acasă. Acolo, în săptămîna aceea trepidantă, am avut prilejul să stăm tot timpul în preajma unui personaj de seamă al timpului nostru, personajul de muzică ușoară.

Este un mic zeu și un mic tiran al lumii noastre. Iși schimbă înfățișarea în fiecare zi; cînd îl cheamă Elvis Presley, cînd Sylvie Vartan, cînd Aufray, cînd Tom Jones. Și mai are cel puțin cîteva mii de nume. Uneori apare peste noapte, catapultat în mijlocul nostru de un singur disc, mai precis de o singură melodie (vezi Capri c'est fini al lui Hervé Villard); alteori — foarte rar, ca-i drept — îi trebuie 15 ani de muncă. În minile lui ne trezim peste plămădiți din cocă sau din arcuiri. Ne joacă cum vrea el. Îl ascultăm și cînd vrem, și cînd nu vrem. Uluitoarea lui ascensiune socială ne dă curaj pentru fiecare zi și le întărește unora credința că, cine știe, poate o dată, vordovedi tuturor că și ei au o voce cel puțin ca a lui Adamo. Toți admiratorii lor din lumea largă se consideră frați cu drepturi egale: e de datorii lor să-i smulgă nasturii lui Hallyday, să-i ceară lui Claude François un fleac de amintire, cum ar fi cămașa de pe el (dacă tot are 267!, cum ne informează presa statistică), să-l admonesteze pe Adamo: băiatule, de ce nu te-ai însurat cu o fată din lumea ta? Acesta este el, personajul de muzică ușoară, omul care-și trăiește viața pe craterul unui vulcan nestins, eroul pe care-l mîngîiem cu o mină și-l sugrumăm încetîșor cu cealaltă. Dar, în sfîrșit, mai bine să lăsăm această abstracțiune, personajul, în mîna sociologilor și să încercăm să vedem dacă el are cit de cit ceva din ochii lui Udo Jürgens, din vibrația Gigliolei, din înțelepciunea lui Davignac.

CUM STĂM CU ROMANTISMUL

De mai bine de 10 ani acest veșnic adolescent (nu s-o fi plictisit de formula asta? ce-ar fi să-l întreb?) este un perfect om de spectacol. Are atîta ritm și grație în el, încît chiar dacă ar călca vreodată în străchini ar face-o tot cu grație. Oricît ar părea de ciudat, Cliff nu este o modă, ci o plăcută permanență.

— Nu v-ați săturat să vi se tot spună că ați rămas un adolescent?

— Atunci cînd nu sînt considerat un băiat cu pantaloni scurți, nu mă supără.

— Vă veți lăsa în continuare molipsit de romantism?

— Un romantic adevărat este, la drept vorbind, un idealist. Nu cred că timpurile noastre sînt cele mai potrivite pentru asta. Așa-zisul nostru romantism este de fapt nevoia noastră de... nu știu cum să-i spun... de blîndețe, de odihnă, într-o lume prin excelență violentă.

— Se pare că unul dintre fenomenele de ultimă oră ale muzicii ușoare este super-boom-ul cîntecului englez — acabararea pieței mondiale de către el: vînzarea discurilor în limba italiană a scăzut simțitor. Cum vă explicați?

— Aici trebuie corectat ceva. Este vorba de traducerea cîntecelor italiene și franceze în limba engleză. Textele capătă o anumită greutate, scapă de cîteva floricele și amabilități. Și apoi, după beatles, după mini-jupă, trebuia să mai dăm și noi ceva, nu?

— O.K. Care trebuie să fie, după părerea dv., deviza nr. 1 a unui cîntăreț?

— Concentrează-ți toate forțele ca să te menții, să nu fi dat la o parte, în rîndul «dărmăților».

UN FENOMEN CARACATIȚĂ

Cu cinci ani în urmă l-am văzut de departe și doar pe scenă. Unul dintre mulții tineri care-și încercau norocul la porțile muzicii ușoare, încercînd să se supună legilor și ritmurilor de atunci. Astăzi mi-e greu să-l privesc în ochi pentru că mă cunosc și știu că nu am o privire atît de dreaptă ca a lui. De mult nu am mai văzut niște ochi atît de cinstiți ca ai lui Udo Jürgens, băiatul acesta scăpător de inteligent. Pare că abia s-a întors de la Cambridge, unde l-au trimis părinții și de unde a fugit pentru o zi, să ne cînte despre matadori și moarte, despre dragoste și credință.

— Udo Jürgens, sînt convins că aveți multe momente în care vă detașați de lumea muzicii. Sînt gata să jur că o priviți cu un ochi destul de necruțător.

— Sînt rău numai atunci cînd observ cit de mulți sînt aceia care nu pot să țină pieptul acestui fenomen acaparator, fenomen-caracatiță, care este muzica ușoară. Mă întristează cei

care-și pierd discernămîntul și cred că muzica este un pămînt al belșugului, de unde poți să iei oricît, în schimbul a trei note. Mă mai întristează neputința unor cîntăreți de a-și ajunge lor înșiși; de ce atîta goană după o viață trăită în vitrină, după aplauze smulse perfid pe refrene bine calculate?...

— Leg ce spuneți acum de declarația dv. de la conferința de presă, cînd ne-ați mărturisit că sînteți împotriva cluburilor cutărui sau cutărui cîntăreț, intrucît nu vă place «admiratia organizată».

— Exact. Organizată, planificată, tarificată.

— Sînteți mulțumit de panorama muzicii ușoare la ora actuală?

— Mult mai mult decît altă dată. Acum e loc pentru toate. Înainte, dacă nu cîntai rock, erai gonit cu fluierături.

— Aștept să între Matuska și mă uit la coloana de televizoare de pe scenă. Carmen Dumitrescu ia un interviu lui Jürgens. Un ochi mi-l păstrează pentru Matuska, cu unul mă uit la micul ecran. Teribilă senzație. Televiziunea și muzica ușoară își înfig deopotrivă dinții în mine. Miraj peste miraj... În sfîrșit, a intrat Mefisto cel cu ochii albaștri, romanticul ironic care atunci cînd obosește de prea mult lirism se aruncă într-un vulcan. Ard să-i pun o întrebare. Îl aștept după concert:

— De ce iubiți mai mult cîntecul decît filmul?

— Pentru că numai lingă el mă simt cu adevărat liber. Nu-mi mai trebuie nimic. Într-un film regizorul este cel care mă conduce, el este omul cu ideile. Eu trebuie doar să muncesc. Cînd filmul este gata și eu îl văd după două luni, pot să mă dau peste cap, nu mai pot îndrepta nimic. Nu-mi mai aparține. În schimb, dacă astăzi am cîntat prost, mă pot mîngîia cu speranța că miine depinde numai de mine ca lucrurile să iasă bine.

TRĂIASCĂ «MICII PRINTI»

Dacă nu mi-ar fi rușine să exploatez pînă la sînge cuvintele, aș spune că Serge Davignac și Aarno Raninen au fost «micii prinți» ai întîlnirii de la Brașov. Dar am mai scris asta anul trecut, vorbind despre Escudero. La urma urmei, cu cit sînt mai mulți «prințișori» în lumea muzicii ușoare, cu atît va spori procentul de noblețe. Ei și-au luat asupra lor greua povară de a apăra toate florile de pe pămînt și aproape mă întreb de ce și-au părăsit planeta pentru a veni la un concurs.

— Serge Davignac, cînd vă gîndiți la acest erou care cunoaște rînd pe rînd grandaorea și decadența, personajul de muzică ușoară vreau să spun, care este prima idee care vă vine în minte?

— Faptul că acest individ dă fiecăruia în

parte cite ceva (cînd dă) și primește în bloc. Gloria, admirația, uitarea.

— Pe seama cui puneți marele grad de magnetism al muzicii ușoare, puterea ei de a ne trage după ea, de a face din noi toți o apă și un pămînt?

— Există o energie specifică a timpului nostru, o energie care trebuie cheltuită în colectiv. Mai există și o dorință de fraternizare, de ștergere a tuturor deosebirilor umane. Muzica are darul de a înlătura barierele. Dacă mă gîndesc însă la cei care se dau în vînt ca să facă rost de titlul de cîntăreți, dacă privim din acest punct de vedere, atunci trebuie să spunem că sînt destui aceia care vin atrași doar de glorie, de bani.

— Aarno Raninen, credeți că lumea contemporană este reprezentată fidel de o anumită muzică?

— Dacă o reprezintă ceva, atunci în nici un caz acest ceva nu este muzica mică, cea făcută să ne omoare timpul mai plăcut.

— Ce înseamnă pentru dv. un cîntăreț?

— Într-o eventuală definiție exclud de la început succesul ori micile cîrloge cu care este înhățat spectatorul. Pentru mine el rămîne un om copleșit de propria lui sensibilitate.

LUAȚI-VĂ ÎN SERIOS

A... dar uite-l chiar pe el, personajul în carne și oase. Este numai zîmbet, abia așteaptă să-i pui întrebări și să-ți răspundă că a fost fotbalist la Real Madrid. Dacă te mulțumești însă numai cu atît, e mare păcat. Julio Iglesias se joacă cu interlocutorii, îi amețește cu melodii spaniole și fraze spuse în toate limbile, cu povești biografice pe seama cărora se distrează singur. Rugați-l însă să-și lase chitara la o parte și o să vedeți...

...Am trecut prin toate meseriile: avocat, actor, paralizat în pat, cîntăreț. Cea mai folositoare etapă a carierei mele a fost boala, atunci m-am întîlnit pentru prima dată cu suferința adevărată.

— Cu ce gînduri ați pătrîns în lumea muzicii ușoare?

— Mărturisesc că nu m-am luat prea în serios. Voiam doar să încerc o nouă experiență. Dacă nu voi reuși însă să ajung un profesionist cinstit, mă voi retrage; simt cînd nu dau totul și atunci mi-e rușine de cei care plătesc, de cei care cred în mine.

— Dacă toți cîntăreții din lume, și mai ales unii pe care îi știu eu, și-ar spune măcar o dată o frază ca asta. Aveți ceva de reproșat umbrei dv., personajului de muzică ușoară?

— Nu mă împac cu ideea fabricației unei bune părți din acest personaj. Dacă ați ști cit de multe vedete ies din marile și obscurile laboratoare ale discului. Pe scenă nu sînt în stare să cînte trei cîntece unul după altul. Trist este că ele întrețin cota de mistificare și neautentic a lumii noastre.

— Pentru că nu sînteți nici italian, nici englez, poate că imi veți răspunde obiectiv la o întrebare. Ce părere aveți de invazia textelor în limba engleză?

— Într-un fel o găsesc normală. Tineretul insular este cel care dă astăzi tonul în materie de modă. Și apoi sună altfel cuvintele, nu știu cum, sînt mai puternice.

— Tom Jones o fi avînd vreo vină?

— Nu este exclus. «Ochii tăi» devine altceva atunci cînd spune el «Help Yourself».

Stau în cumpănă. Măria-sa, personajul, are într-adevăr ceva din Jürgens ori din Cliff, din Roy Black ori din Frida Boccara? Și dacă are, a știut el oare să ia tot ce este mai bun în ei? Și dacă a știut să ia, tot imi mai rămîne o întrebare: Rimbaud, dacă ar fi trăit acum, s-ar fi făcut cîntăreț? Hugues Aufray, anul trecut, spunea «da». Dar de atunci au mai trecut 365 de zile.

1 Fotoreporterul nostru a vrut, firește, să prindă toți cerbii. Aparatul însă a profitat de o clipă de neatenție și nu l-a ascultat. Drept care în fotografie au apărut numai Luminița Dobrescu și Hanja Pazeltova.

2 Juliette Gréco. «Ea a rămas cea mai mare după dispariția celei mai mari care a fost Piaf».

3 Mefisto cu ochii albaştri: Waldemar Matuška.

4 Udo Jürgens sau seriozitatea romantismului.

5 Serge Davignac — băiatul care apără noblețea șansonetei.

6 Tereza — orhideea neagră.

7 Margareta Pîslaru: «one-girl-show».

1

4

5

2

3

6

7

de Teodor MAZILU

NEFERI- CITUL GENEROS

W e un individ ceva mai ciudat. Adică, să fim mai expliciti, un derbedeu cu o viață sufletească oleacă mai agitată. Dar într-un fel e generos. Chiar prea generos, chiar suspect de generos. Afît de generos încît te pune pe gînduri și nu mai știi cum să fugi din calea mărinimiei lui. Dacă-i ceri cu împrumut o sută de lei, generosul se arată foarte mirat de modestia rugăminții tale. O socoate aproape o jignire personală. Imediat îți oferă o mie de lei împrumut și invitația de a petrece vacanța de vară la o mătușă de-a lui de prin părțile Sibiului.

De fapt, ca să intrăm mai repede în miezul problemei, amicul nostru e generos ca să te aibă la mînă. După ce-ți face fel de fel de servicii pe care nu i le-ai cerut niciodată începe să-și ceară și el drepturile. Îți atrage respectuos atenția că ți-a împrumutat o mie de lei și că în schimbul acestei sume îți cere ca măcar să-l vizitezi din cînd în cînd. Straniu e că în schimbul acestor avantaje materiale pe care le oferă, el cere o recompensă de ordin moral și spiritual. Într-adevăr, te invită cîteva zile la o mătușă de prin părțile Sibiului, dar îți cere la capătul vacanței să recunoști cit e de talentat. Nu-ți cere altceva nimic. E drept că, din cînd în cînd, te duce cu mașina pînă la Sinaia, dar o dată ajuns pe la Cîmpina, la apoierie, îți cere să-i dai un certificat de noblețe morală.

S-ar părea că activitatea lui e destul de dezinteresată. S-ar părea că e chiar dezavantajos să împrumuți o mie de lei și să ceri în schimbul acestei sume aprecieri estetice. Dar individul nostru duce și o activitate secretă febrilă și suspectă și are nevoie să facă o impresie bună. De aceea, cînd e vorba să obțină o apreciere pozitivă, estetică sau morală nu se uită la ban. E oricînd gata să scoată cîteva bani de la C.E.C. pentru a cumpăra calificativul de inteligent, e oricînd gata să renunțe să-și cumpere o pereche de pantofi ca să-și procure cu aceeași sumă calificativul de sensibil.

Eram și eu într-o vreme puțin îngrijorat... Oare de ce cheltuiește omul asta atîția bani ca să-și cumpere stimă? Oare de ce e dispus să achiziționeze oricînd cu bani gheață aprecieri elogioase? Eram convins că această neagustorie abstractă o să-l aducă la sapă de lemn. Mi-a zîmbit însă cu o superioritate care mi-a spulberat toată neliniștea.

— N-avea nici o grijă... imi scot eu banii...

de Pop SIMION

SOARE ȘI NURCI

N-am auzit de mult fraza cu parfum și dinamită: «Acest trup se cuvîne îmbrăcat într-o haină de nurecă!» Știu un singur hărbat în România care poate angaja un dialog pe această temă fără să clipească, pogorînd dificila frază din pagina de roman sentimental pe solul realităților. E vorba de un prieten; se zice despre el că își bate singur cuie în tălpi, calitate care îl face să ducă, la urma urmei, și această conversație de tip hilar:

- Cite blănițe de nurecă intră într-o haină?
- Cincizeci.
- Puțin. Am la îndemînă peste o mie opt sute.
- Poate glumiți.
- E o glumă pe care se poate conta.

Va fi deci vorba de sprintenul mamifer carnivor, a cărui blană a fascinat dintotdeauna mintea femeiască, împingînd-o în ridicol și spumoasă superficialitate. Cel care aduce iar la ordinea zilei *mustelinele*, cum li se mai zice acestor animale-zvirlugă inrudite cu jderul, nu-i altul decît inginerul bonom, plin de vitalitate și un echilibru de spirit care produc un șir de necontenite surprize, convertite în bunuri și valori de zeci de milioane. Conduce o întreprindere de tip agtar, situata pe un *picior de plat*, pe o *gură de rat*, undeva în triunghiul-podiș pe care îl formează Munții Făgărașului și cei ai Birsei și Baraoltului.

Agronomia e pentru omul meu o tablă de șah; acționează aici, însă se gîndește cu două-trei mutări înainte. A dat bătălia grîului, visînd fluvii de lapte. Atinge zootehnie model, însă ața l-a tras de mult în imperiul animalelor mici. Copleșește piața cu păsări și ouă, dar în mintea lui prind a fierbe peștii prin heleștece. Pune pe picioare cea mai mare păstrăvărie a țării, dar pe el industria îl interesează acum. Instituie, rînd pe rînd, fabrica de brînzeturi, de mezeluri, de furaje combinate, însă mintea născocitorului sondează continuu alte tărîmuri.

Acum se află în zodia nurecilor. Umblînd prin lume a avut un ochi atent pentru fermecătorul și zvăpăiatul animal; nu, nu era vorba de nureca sau lutrul comun, cu blană de culoare cafeniu-roșcată, cum văzuse în Delta și bălțile Brăilei. Se afla, de astă dată, în fața distinsii *Mustela vison*, a cărei blană neagră, de variabile intensități și luciu, aprinde fantezia, dă noi lumini și profunzimi sexului frumos. A adus-o în triunghiul-podiș. Faptul era temerar pentru că delicatul animal viețuise în pădurile Harz-ului și prin Sudeți; trebuia deci adaptat la natura Birsei și Baraoltului, fără a atenta la molicuinea și mătăsoasa pufosenie a blănii lui foarte scumpe. S-au făcut căsuli de sîrme, șoproane, Meniul preponderent de pește se metamorfozează într-unul de prospețimi carnivore. Există acum și îngrijitorii specializați, nurecologii. Deocamdată pe aceștia îi chinuie gîndul că n-au la îndemînă instalații frigorifice pentru conservarea fondului alimentar nutritiv. Ei speră să treacă și acest hop. Speră să iasă cu bine în primăvară și nurecile să zburde sănătoase sub soarele tînăr. Delicatele și neprețuitele făpturi vor fâta, ca de obicei, în frumoasa lună mai și își vor oferi blănițele în decembrie, dar neuitînd să-și perpetueze specia, s-o sporească mult în anii ce vin. După spusa inginerului bonom, acestora li se vor alătura în viitor, prin aclimatizare, specii de nureci colorate, safir, silber blau, pastel sau alb-îmaculatele. Omul meu prea s-a atașat de existența lor inteligent-sperioasă; știu să se facă plăcute prin jocul botului ascuțit, cu strănături dese, prin ochii vii, cu neastîmpăr alunecos în pupile, prin tiptopăitul picioarelor palmate, ale căror degete se unesc prin membrane. Mai știu să se facă plăcute prin felul cum smulg cucoanelor acel oh! superlativ și, desigur, lei sau dolarii.

Oare ce va mai născoci omul-inițiativă, omul-fantezie, omul-căutare? Nu m-aș mira să aducă în Țara Birsei midii producătoare de perle sau să amenajeze sub Baraolt grădini suspendate, semizamidice, pentru culturi de orchidee, ori să populeze triunghiul-podiș cu mărunta pasăre colibri. El nu-i inginer. El e un recreator de natură, îl cheamă Toma Ioan și face o gură de rai cu ajutorul celor unsprezece ferme din zona Prejmerului. Cineva l-a poreclit *Cel ce își bate singur cuie în tălpi*, deoarece prea caută dificultățile cu luminarea și, ignorîndu-le cu un zîmbet, trece mai departe, devorat de năzuința lui spre mai mult, spre mai bine. Cîndva a fost un reputat aruncător de ciocan. Cit a mai aruncat Toma în 1968? Preț de peste zece milioane beneficiu. Record agrar.

Îl voi căuta în astă-primăvară. Vreau să-i văd nurecile, drăcoasele, sub soarele tînăr.

Sir Laurence Olivier semnează regia piesei lui Shakespeare *Love's labour's lost*, prezentată în actuala stagiune de Old Vic din Londra. Spectacolul creat de Sir Olivier impresionează prin marea fidelitate față de opera marelui Will ca și prin căutarea inteligență a unei interpretări originale, bine dozată de către un regizor care își conduce echipa asemenea unui mare dirijor.

Patru camere cu vederea în grădina de Barillet și Gredy (Teatrul Bouffes Parisiens) este una dintre puținele piese din această stagiune care se joacă cu casa închisă. Actorii Sophie Desmarets și Jean Richard interpretează rolurile diferite a patru cupluri care locuiesc în același apartament.

Sylvia Geszt (Rosina) și Reiner Sus (Bartolo) formează un cuplu ideal în *Barbierul din Sevilla* de Rossini, pe scena Operei de stat din Capitala R.D.G. Regia lui Ruth Berghaus remarcă prin ritmul viu dar neferit al spectacolului.

Virgil Gheorghiu: CURENT CONTINUU

Printre multiplele urmări favorabile pe care le-a avut anul 1968 supra mișcării literare de la noi este și aceea că a stimulat resuscitarea energiilor de creație ale unor lirici care multora li se păruseră puizaiți artisticște, cazuri clasate din punctul de vedere al resuscitării de împădurire. Am citit anul trecut în revistele noastre multe poeme noi, admirabile, de Emil Botta, apoi cărțile de poezie ale lui Dimitrie Stelaru și Constantin Nisipeanu — autori ce reintră în scena literaturii prin opere care au calitatea să adauge nuanțe innoitoare unor profiluri artistice ferm conturate încă mai de mult. Printre aceștia, și de altfel confrate de generație cu ei, se află și poetul Virgil Gheorghiu, al cărui ultim volum de poeme, intitulat *Curent continuu*, a fost recent distins cu premiul de poezie al revistei «Viața românească».

Virgil Gheorghiu a debutat acum patru decenii în *Bilete de papagal*, afirmându-se printr-un lirism de direcție modernistă, în linie moderată însă, convertind la o formulă proprie de sensibilitate efectele contactului cu poezia barbiană. E. Lovinescu saluta în Virgil Gheorghiu pe «unul dintre cei mai talentați poeți ai generației noi», «o mare speranță a poeziei viitoare», asta în 1937, când poetul tipărise deja câteva plachete de versuri. Evoluția ulterioară nu va dezice în chip esențial aceste afirmații decise, dar va pune o surdină manifestării poetului care-și va face din discreție și retractilitate un mod de existență și un principiu de creație sortite să-l mențină la oarecare distanță de ceea ce numim, de obicei, de altfel, într-o accepție îndeajuns de relativă, prim-planul vieții literare. Din izolarea sa poetul ne trimite mesaje de vibrație intensă, acordurile unui lirism care, menținându-se în nota elegiacă a începuturilor, și-a sporit substratul reflexiv: «Un vis îmi arată pe unde-mi fug anii, / Pe unde-mi fug anii, că zilele scad. / Tilbara pădure cu frunză rotundă! / Îmi fură telurica vreme sub scoarță, / O-nbeagă în cercuri, mi-o stringe de mijloc! / Sub formă de soare-mpietrit și adine. / Închisă mi-e virsta-n ovale surisuri, / Prin mazu-n s-nete-arcuite ca bolta. / Când noaptea se-ntoarce cu semne tăcute! / Spinările orelor încovoină, / S-adună în cercuri curburile vremii» (*Un vis îmi arată*). Gestul abandonării în voia fluxului interior echivalează mereu la Virgil Gheorghiu cu o tentativă de a reafla «desenul trecutului», o întoarcere către vechile experiențe sufletești, către episoadele scufundate în adâncurile memoriei și derulate acum într-o filmare lentă, descumpă: «În granița memoriei! / Simt pendularea trestiei didactice, / Umbra uriașă a familiei! / Urcați pe cerdac din lampa nopților de vară... (Sub timpla). / Un accent de nostalgie și o căutare a tonurilor stînse sînt descifrabile peste tot în lirica mai nouă a lui Virgil Gheorghiu, ferită totuși de zonele cenușii și ale monotoniei prin acțiunea unei conștiințe poetice nici un moment așipite, alternînd notele evocative și elegiace cu umorul unor vii reprezentări. Astfel este fragmentul de tablou din *Pastorală*, cu o clară intenție parodică: «Plugul se ridică în genunchi. / Zină e. / Lucrul începe, / Lărașul telefonic ține! / Numai dealul-i botos. / Valea nu și-o pricepe, / De ce cumpăna gimnastică suedează începe!», sau viziunea simpatice autoironică din *Așa a fost*: «Cînd ursitoarele din zbor mă proiectară! / Pe-o țigă de inimă cu finul în țăpoi, / Cînd floarea liliacului! / Cînta părinți în voi, / Eram abia părere de gînd mocsit în vară! / La jumătatea lui o mie nouă sute doi».

Tonalitatea predominantă a poemelor e totuși de gravitate și neliniște sub imperiul unui sentiment de înfiorare în fața timpului neiertător, acumulîndu-se în urmă obsesiv o amenințare mereu în creștere. Meditația atinge intensități dramatice într-o remarcabilă scurtă poemă intitulată *Strofe*: «Bătu prezentimentul altui ceas. / Să-mi dea crezare prietenii nu vor! / Că vecbi bijuterii de lacrimi n-am rămas, / Că mă înalță cu-acești interiori! / De calendar, de liniști mă despoi. / Busola și-a întors spre mine acul! / Nu mai privesc ca-n Biblie-napoși / Trecutul să-m-ajungă c-un tentacul».

Volumul *Curent continuu* readeuce în actualitatea literară numele unui poet substanțial, spirit ultrasensibil și totodată lucid, reușind să asocieze spontaneitatea emoției reprezentărilor intelectuale și gestului meditativ.

DEMITIZĂRI

Știu că demitizarea e de la o vreme dizgrațiată, știu că teoreticienii s-au plictisit de propriile teorii, știu că autorii s-au înmulțit ca frunza și iarba și că tot acest colectiv culinar se pregătește să părăsească rețetele cu care ne-a hrănit de cîțiva ani încoace, dar asta nu mă poate împiedica să mă las furat și eu măcar o dată de savuroasa îndeletnicire. Voi da câteva exemple din care să reiasă cum, la diferite latitudini și ore, demitizarea își săvîrșește de la sine eterna datorie, în ciuda infidelității modei: din care să reiasă că nu numai mitologia, dar — dimpotrivă — chiar viața poate da tribut uneori hulpavului fenomen, atunci cînd o considerăm din eroare prea sacră.

1. În decembrie trecut, la San Sebastián, un numeros public se încheia în catedrala orașului, declarînd-o ocupată. Dar știut este că, în practica grevelor, asemenea ocupări se aplică asupra locurilor de muncă și că, de obicei, ceea ce vor ele să semnifice este că locul aparține de drept celor ce-l frecventează.

Dar putea-vom deduce, oare, în acest caz, că profesiunea principală a celor două sute de spanioli fusese numai și numai rugăciunea?

2. Foarte curînd vom putea viziona la Cinemateca două filme cu Frankenstein, și-l vom revedea astfel pe actorul Boris Karloff, despre care aflăm recent dintr-un necrolog că purtase la naștere banalul nume de William Henry Pratt.

Boris Karloff a inspirat numeroase insonnii infantile și a sîrșit la bătrînețe prin a interpreta la radio basme pentru cei mici. Dar noi îl știm și noi îl recunoaștem numai și numai ca Frankenstein.

Atunci îmi va putea demonstra cineva, cîndva, că omenirea nu simte nevoia permanentă a unui bau-bau? Mă va convinge cineva, oare, că nevoia unui Karloff la invocarea căruia să ne înghețe singele în vine nu va dăinui în vecii vecilor?

3. La începutul lui martie, juriul din Memphis îl condamna pe James Earl Ray, asasinul pastorului King — apostolul non-violenței — la 99 ani de închisoare. Ray ucisese un om, un apostol, dar pură și simpla lui sinceritate — faptul că-și mărturisise culpa — l-a salvat de la scaunul electric.

Va executa un secol de închisoare. Dar cine îmi garantează totuși că secolul următor nu se va numi «secolul lui Ray»?

4. Un comunicat de genul aceluia ce apar la rubricile de curiozități ne informa că în Suedia lupii s-au împușinat în așa măsură că au fost declarați monumente ale naturii. Într-o pădure a și fost organizată o rezervație pentru cei douăzeci de supraviețuitori.

După cîte știu, în alte părți ale lumii lupii reprezintă cu totul altceva decît niște biete subiecte ale milei publice. Mă va putea atunci, oare, convinge cineva că perpetuarea lupilor nu se va transforma cu timpul într-o idilică pasiune a întregii omeniri?

5. În sîrșit, de la centrul spațial Houston se anunță identitatea primului american care va pune piciorul pe Lună. El se numește Edwin Aldrin-jr. și ține, în buna tradiție anglo-saxonă, la specificarea junioratului său.

Deși M^r. Aldrin-senior nu este nici de departe o celebritate, fiul său a voit să se delimiteze de patronimicul bătrînesc, menționîndu-și cu aplomb apartenența la o altă generație.

Atunci, mă întreb — cu vajnică încredere în soarta și eternitatea demitizărilor — mai putea-va cineva să-mi demonstreze că Luna a fost cucerită de bătrînul Pămînt, de șirul lung de sentimentali care suspinseseră sub balconul ei?

Constanța

Se spune, și mi se pare cît se poate de adevărat, că ceea ce face deliciul și, nu o dată, chiar delirul luptei sportive este însăși lupta și corolarul ei cel mai intim: neprevăzutul. Pentru această confruntare de forță și pricepere, de voință și oportunitate în decizia, pentru rezultatele lor atît de ciudate adeseori, ne îndreptăm, cu o regularitate devenită obișnuită, spre stadioane și săli, spre piste de zăpadă ori apă, trăind intens una dintre marile plăceri (pentru a o numi doar astfel) ale secolului nostru: întrecerea sportivă.

Și totuși, de fiecare dată îndeplinim ritualul noii religii a disciplinelor trupului cu dorința secretă de a ne vedea îndeplinite așteptările, de a-i vedea pe «ai noștri» triumfînd. Pentru că nu există public (și cu atît mai puțin individ) care să nu fie încadrat într-una dintre taberele combatante, fie ele reprezentate de pumnii unui boxer ori de o echipă de 11 fotbaliști. Calendarul intern ne împarte în tot atîtea secte cîte discipline fizice cuprinde, în altele nu mai puțin numeroase reprezentînd orașele în care trăim, cluburile pe care ni le-am tatuat în suflete și așa mai departe.

Sînt însă situații în care ne reunim în același front de simpatie și cînd inimile noastre se contopesc într-o singură și imensă inimă, cu puls identic. Se petrece acest fenomen atunci cînd în arena coboară purtătorii tricourilor naționale, cei care apără prestigiul comunității tuturor celor ce palpită în ritmul întrecerii sportive, săptămîna de săptămîna. De aceea, succesele lor sînt așteptate, dorite, cu o intensitate vulcanică pe care apropierea sau depărtarea de locul disputei nu o pot atenua.

Săptămîna trecută s-a impus atenției opiniei publice, pe care am încercat s-o definim, prin cîteva evenimente a căror desfășurare impune consemnarea lor la locul de onoare al sensibilității satisfăcute, atît la nivelul fiecărui biet suflet de sportiv, dar, deopotrivă, și la cel colectiv înghebat, ca o singură respirație, din sute de mii de asemenea suflete pătimașe. În Franța, acolo unde tradițiile istorice și sportive au creat o școală redutabilă de scrimă, în acea Franța care a dat însăși vocabularul specific acestui sport și în care se află acum campionii olimpici ai floretei, Ionel Drîmbă a triumfat, din nou, cîștigînd un trofeu de prestigiu pus în disputa valorilor mondiale o dată pe an: cupa Rommel.

Am tremurat pentru Drîmbă, fiindcă el se ducea în birlogul celor mai buni minutori ai lamei de oțel, la cei pe care-i învinsese în Mexico și care-l așteptau pentru o revanșă a onoarei, cea mai cumplită revanșă din cîte există în lume. Am tremurat pentru Drîmbă, fiindcă gloria se suportă uneori mai greu decît cea mai grea mizerie sau suferință și pentru că dărmarea idolilor încunună de succes reprezintă, chiar și pentru cei mai slabi, o voluptate căreia i se abandonează cu toții deopotrivă, atunci cînd li se oferă prilejul. Am tremurat pentru Drîmbă, deoarece știam cu ce eforturi cîștigase în Mexico aurul olimpic și pentru că în Franța, acum, el avea de parcurs un drum asemănător, printre aceleași virfuri tăioase care-l pîndiseră și acolo. Am tremurat și pentru hermina sa immaculată, spre a cărei trenă aveau să-și îndrepte armele și Magnan, și Stankovici și Noel, și Parulski, într-o conspirație tăcută, dar nu mai puțin primejdioasă.

Dar «uraganul» Drîmbă, cum îl numiseră la Mexico cronicarii frenetici, avea să-și repete succesul. Îndepărtînd amenințarea lamelor de oțel cu grijă și hotărîre de chirurg, Drîmbă avea să cîștige tot prin baraj, ca și la Mexico, dezvăluînd o fațetă intimă, adeseori necunoscută a marilor sportivi: constanța. Acea constanță care înseamnă esența valorii, atît a celei tehnice cît și a celei umane.

A fi constant pe piscul piramidei celor mai buni dintre cei buni, corespunde cu un sumum de calitate care innobilează pe cel care le deține, fie acesta sportiv sau nu.

Constanța de care a dat dovadă Drîmbă i-a caracterizat pe prea puțini dintre campionii recent disputatei Olimpiade din Mexico, după terminarea Jocurilor. Și de aceea meritele sale ne apar mai aureolate. Bucuria, pornită de la Paris spre București, s-a împlinit cu o altă venind din Italia, de data aceasta de la Torino, și purtînd același nume: al Ilenci Drîmbă, învingătoare și ea într-un mare concurs internațional, în care a trecut de ceea ce i se păruse la Mexico imbatibil: Palm, Gorohova și altele. Există deci o constanță și în dorința de ascensiune, de afirmare a unui sportiv și despre acest gen de constanță ne vorbește succesul Ilenci la Torino, tot astfel cum repetate victorii internaționale ale lui Ilie Năstase glăsuiesc despre același subiect care ne preocupă azi. Este un prilej de a ne gîndi acum și la cei care au lucrat și lucrează cu acești sportivi, la antrenorii lor și la cluburile unde ei se pregătesc.

Iar, fără a ne umbrî bucuria, este momentul să remarcăm, o dată cu reluarea campionatului de fotbal, tocmai lipsa de constanță a unor jucători și echipe. Poate că exemplul celor cărora le-am consacrat cronica noastră să-și găsească imitatori și în fotbal, dacă nu cumva în acest sport ei vor dori să ne arate că mai există și o altă față a constanței care zace în mediocritate.

teatru

Alexandra Dan (Marcela Rusu), eroina de prim-plan a «Travestiului».

DE DOUĂ ORI, COMEDIA LA RAMPĂ

de Sanda FAUR

TRAVESTI

Știți. Știți de mult că pentru Baranga lumea teatrului e un acasă în care se simte perfect la îndemână și în care, chiar mișcându-se cu ochii legați, știe pe ce buton să apese ca să declanșeze în sală hohotul. Știți că Baranga simte actualitatea, dar el a vrut să redemonstreze toate acestea, și mai ales faptul că el cunoaște pe de rost universul scenei; drept care ne-a luat frumușel de mină și ne-a băgat, cu piesa «Travesti», în teatru, nu prin intrarea din față, cu controlorul de bilete în prag, ci pe ușa de din dos, pe care scrie «Intrare actori», și ne-a lăsat să aruncăm o privire indiscretă în această lume «de vrajă» care, de departe, fascinează muritorul de rând. E adevărat că ceea ce vedem prin acel «ochi de cortină» întors spre scenă nu e cine știe ce măgulitor pentru breasla patronată de Talia, și nici nu poate fi: pentru că lumea actorilor e o lume de oameni, nu de îngeri, iar oamenii («unii din ei, puțini, tot mai puțini», cum ar spune Baranga) mai sînt și păcătoși; drept care vom afla că frumosul actor nr. 1 al teatrului e, sărăcuțul, nu numai ros de orgoliu, ci și de prostie și de lășitate, că spune la trei vorbe «mamă» și la a patra, ofuscat, își dă demisia; că regizorul e nițeluş oportunist, iar venerabilul dramaturg e gata să schimbe pe loc finalul — dacă nu e «just» — ba, la nevoie, întreg actul II și eventual și acțiunea actului I. Că... Dar să nu ne zdrobim toate iluziile cu privire la lumea teatrului, nici Baranga nu dorește lucrul acesta; pină una-alta el face teatru în teatru, actorii joacă roluri de actori, în piesa «Travesti» se repetă o piesă intitulată «Travesti», replicile merg perfect la ambele piese, drama se interferează, se amestecă, se suprapune cu satira și ambele «Travesti»-uri servesc aceeași idee. Ideea aceasta a travestiului, a oamenilor care devin robii propriilor lor obsesii, care nu mai știu nici ei cînd joacă teatru și cînd își trăiesc viața, jocul ăsta, pe muchie de cuțit, între sinceritate și masca ei, ni se pare o idee prețioasă. Ar fi trebuit să pun între ghilimele fraza de mai sus, ea e de fapt replica unui erou din piesă, prin care Baranga își caracterizează singur «Travestiul» său, după cum — tot singur — își recenzează în piesă, piesa, cu o vervă parodistică (și un fler!) ce anticipă cronicile «contestatare» la adresa ultimei sale comedii! Ideea travestiului care alterează personalitatea umană nu e unică — și cea mai importantă — din comedie. Baranga te uimește prin știința de a aglomera o sumedenie de idei în una și aceeași piesă; în cazul de față se pledează pentru familie și împotriva unilateralizării vieții, pentru feminitatea nițeluş cazanieră și împotriva părinților ingrăți, pentru... Dar să nu inventariem pe puncte ideile în care se iscă spiritul lui Baranga. Să remarcăm deci că toată această materie vie care pulsează în «Travesti» se adună, se coagulează, capătă sens, prin existența clocotitoare și catalizatoare a personajului central al piesei, actrița și directoarea de teatru Alexandra Dan. Baranga a adunat în acest rol, cu o ambiție nobilă, toate rolurile pe care visează o actriță să le joace în teatru de-a lungul vieții, și Marcela Rusu, care — cum se spune în piesă la adresa eroinei — «e mai mult decît frumoasă, e fermecătoare», le joacă pe toate dintr-odată, dintr-un suflu, trecînd în zbor de la o partitură la alta, de la vitalitatea explozivă la tactul rafinat, de la pseudomelodramă la meloul adevărat, de la

feminitatea uitată la cea regăsită, de la viață la scenă, și invers. Îmbrăcată cu un gust desăvîrșit de Gabriela Nazarie, dar mișcîndu-se într-un cadru surprinzător de banal, de cenușiu și desuet (scenografia: Mihai Tofan), Marcela Rusu nu a lăsat neachitată nici o poliță datorată rolului. Totul a fost returnat în monedă artistică forte.

Dacă există cineva de colaborarea căruia Aurel Baranga ar putea fi mai puțin mulțumit în acest spectacol (deși acest cineva a fost plin de bunăvoință, l-a urmat credincios și l-a servit cu modestie), colaboratorul acesta ar fi regizorul. Poate că tocmai modestia și timiditatea lui excesivă — mă gîndesc — sînt de vină. Regia s-a uitat atît de intens în direcția personajului principal, încît i-a cam slăbit vederea cînd să privească și în jurul acestuia: o distribuție nu întotdeauna fericită, un joc și un desen al mișcării scenice nu tocmai «la zi», accente prea tari de melo, altele pușin cam vulgare (să semnalăm totuși buna treabă actoricească pe care o fac Matei Alexandru, N. Brancimir, Dem Rădulescu, Const. Bărbulescu ș.a.), demonstrează că unui regizor i se cere totuși ceva mai mult decît să-l urmeze orbește pe autor. Dar dacă Aurel Baranga e atît de mulțumit de munca devotată și cuminte a regizorului, de ce să bîgăm noi zizanie între ei? Rîde lumea cînd vrea Baranga? Rîde. Lăcrimează lumea cînd vrea regizorul? Lăcrimează. Ce mai doriți?

P.S. Poate mai doriți o lămurire. Numele regizorului e Aurel Baranga (secondat, la spectacolul acesta de pe scena Teatrului Național, de Victor Moldovan).

TANDREȚE ȘI ABIECȚIE

Teodor Mazilu nu ține să-și amuze, «deconectant», spectatorul, nu-i propune o partidă de zîmbet senin și liniștitor, încheiată cu o mîngiere îmbărbătătoare pe umăr. El nu vrea, neapărat, să se pună bine cu cei din sală și să-i măgulească, complimentîndu-i amabil. Mazilu vrea doar să comunice niște adevăruri despre anumiți buni semeni ai noștri — e drept, adevăruri nu din cele mai trandafirii — și își asumă toate riscurile, chiar acela de a zgîlți prea tare conștiința spectatorului comod și de a-l trezi din împacăta sa somnolență; acuzele de mizantropie, de cinism, nu sînt foarte noi pentru el, așa că le poate înfrunta, călit, și cu prilejul spectacolului său jucat acum la «Bulandra», pe nume «Tandrețe și abiecție». Cîndva, s-a explicat: *Amărăciunea unui scriitor cit de cit responsabil nu vine din biografia lui, ci dintr-o sinceră îngrijorare față de condiția umană și, oricît ar părea de paradoxal, din iubirea față de oameni...* Acum, Mazilu nu se mai explică, lasă aceasta pe seama spectacolului său care — firește — nu are de gînd să respecte nici una dintre «prejudecățile» teatrului clasic, construit cu rigla în dreapta și echerul în stînga: o jumătate din spectacol e un fel de imens monolog, alcătuit din punerea cap la cap a patru schițe dramatizate cu, de fapt, același erou, aflat în patru diferite ipostaze ale imposurii; cealaltă parte, piesa într-un act «Sărbătoare princiărară», e un crîncen dialog, punctat — ca și prima parte — cu replicile unor personaje

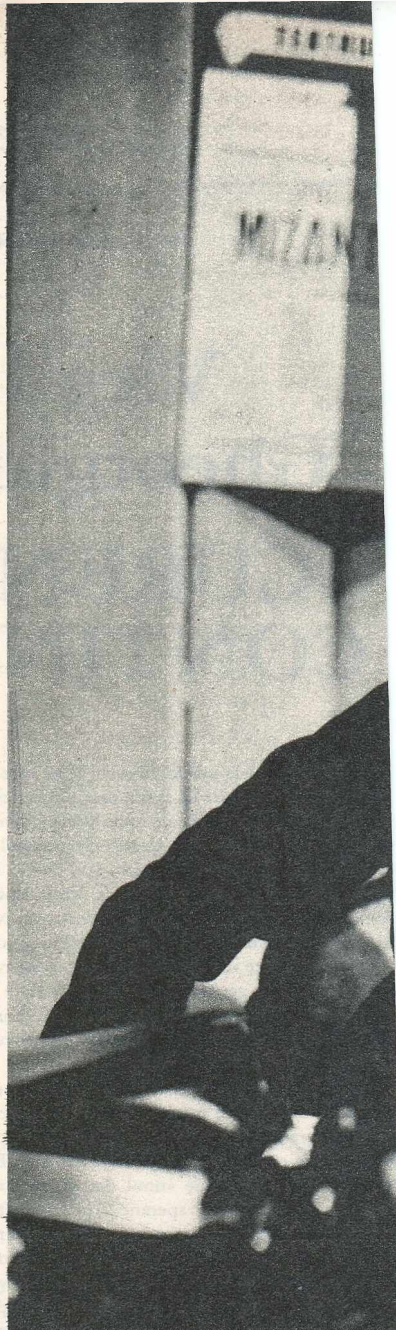
pusse în situația de a stîrni, de a așța, de a întreprinde verva confesivă a eroilor principali. Iar toți acești eroi ai lui Mazilu, după ce și-au construit cu vocație a fățarniciei, cu sirg, cu migală, o aparență de strălucitoare ținută morală — în spatele căreia au pîtit abil micimea și ticăloșia lor — se joacă acum, voluptos, de-a propria «demitizare», se bat cu pumnul în piept, își reclamă puritatea, imploră iertarea. Desigur, totul cu aceeași ipocrizie volubilă cu care și-au încropit și prima înfățișare.

Nu e foarte simplu să faci o reprezentare teatrală din alăturarea acestor virulente portrete, e nevoie de un puternic simț al scenei, de mult simț al măsurii, de un gînd regizoral foarte limpede și foarte consecvent cu sine însuși. Iar acestea n-aș spune că sînt tocmai trăsăturile cele mai evidente ale tinărului regizor Cornel Todea, împrumutat pentru acest spectacol de la televiziune. Fantezia lui scapără, ideile lui incendiază uneori scena (ca în acel final paroxistic al «Cercului vicios», în care eroul e urmărit — într-o mare de întuneric — de raza tăioasă a reflectorului și e strivit de acordurile maiestuoase ale Simfoniei a 9-a), temperamentul lui impetuos contaminează cîteodată interpretii; dar Todea e un capricios, obosește pe drum, n-are suflu lung și se trădează, uneori, din plictis, pe sine însuși. El i-a dat «Sărbătorii princiare» — care e de fapt o metaforă de o limpezime zguduitoare — o încărcătură veristă sufocantă, a îmbrăcat totul, ce trebuia și ce nu trebuia, în costumație de epocă, a încetinit exasperant ritmul, a înăbușit și a «confectionat» oarecum interpretarea actoricească, ce putea fi realmente strălucită (se vede și din ceea ce a rezistat pe scenă în jocul atît de binevoitor al actorilor Ana Negreanu, Petre Gheorghiu, Violeta Andrei și Adrian Georgescu).

«Tandrețe și abiecție» își prelungește însă ecourile în noi, cu acea obsedantă forță a artei autentice, prin recitalul pe care cele patru schițe dramatizate i le-au prilejuit lui Octavian Cotescu (și în care, să dăm Cezarului ce-i al Cezarului, Todea a fost, desigur, prezent cu un ochi foarte atent, foarte stimulator). Cotescu stă mai bine de un ceas în scenă, nu-și schimbă costumul, nu-și lipește mustați false, nu face piruete de virtuozitate «transformistă», el e tot timpul el, un «el» civil, de toate zilele, așa cum îl știm, cu șuvița alunecîndu-i pe frunte, cu ochii înguști, în care incapse toată ironia pămîntului (chiar și cea a lui Mazilu!). Și totuși, e de fiecare dată surprinzător de altul; de la un personaj la celălalt, de la demagogia sentimentală la cea a prieteniei — să zicem — sînt nuanțe infime, Cotescu le simte, le prinde și le aduce în scenă cu un uimitor simț al particularului. Și totul cu o dezinvoltură ce m-ar face să-l numesc actor de «théâtre-verité», dacă cinematograful nu ne-ar fi răpit termenul cu o nonșalanță care-și arată rareori imensul, sirguinciosul travaliu actoricesc de dedesubt.

Personajele create de Cotescu au o dimensiune tragică (și nu numai cel din «Pălăria de pe nopțieră»), pe care aparențele comice nu fac decît să o hipertrofieze. Se cuvine deci ca Octavian Cotescu să-și guste liniștit și din plin acest ceas al său de binemeritată biruință artistică.

Să nu-i uităm totuși pe bunii actori de la «Bulandra» — Valy Voiculescu, Mariela Petrescu, Marius Pepino, Dan Damian — care, cu un devotament colegial ce nu poate fi trecut ușor cu vederea, îi dau replica lui Cotescu în roluri ce ar fi putut părea ingrâte dacă nu ar fi purtat, tot, însemnul maliției purificatoare a lui Mazilu.

ARTA DECO-RATIVĂ

'69

Colindînd sălile de la Dalles, unde s-a dispunătoare expoziție de artă decorativă mănescă, nu știi ce să faci mai întîi: să te b de talentele artiștilor pe care-i avem și de gostea cu care se dedică elaborării de ol frumoase, sau să te amărăști, ca și în anii tr pentru inerția care împiedică pătrunderea tor modele de bun-gust în industrie și în a rele cooperății meșteșugărești? De unde nici Dumnezeu nu cere, dar cînd, chiar solicitarea cuvenită, se atestă că avem cre atît de mulți și atît de dotați și cînd, de p cealaltă, mijloacele materiale și tehnice nu mai puțin generoase, cum și de ce s resemnezi?! Cu plînea în mina dreaptă și cu în mina stîngă să rămînem flămînzi și ne ceupuți încă multă vreme? Propunerii s-au fi S-ar mai putea face și altele, dacă cineva hotărî să facă un pas efectiv. Pînă atunci s întorcem în expoziție, mai ales că sînt a atîtea lucruri pe care am dori să le vedem magazine, în instituții sau în casele noastre.

E impresionantă, înainte de toate, tapiseria O varietate de concepții, de procedee, de artiștii cromatice care, alături de fințeta execu e greu să nu satisfacă și pe cei mai reci vizitator De la originalitatea subtilă și surprinzătoare

DIALOG CU CITITORII

1969 se dovedește, încă de la început, un an bun pentru dialogul nostru. Numărul scrisorilor care nu se mulțumesc numai să conțină câteva întrebări, ci care ridică probleme și supun unei analize critice, adesea foarte exigente, activitatea noastră este în creștere, spre folosul, sperăm, nu numai al revistei ci și al cititorilor înșiși.

Iată, de pildă, cititorul *Marin Ion* din Bușteni, județul Prahova, își exprimă câteva nemulțumiri sau nedumeriri. Să le luăm pe rând: 1) Sintem de acord că au mai continuat să apară și anul acesta unele coperte mai puțin reușite (deseori, nereușita nu este datorată fotografiei însăși, ci condițiilor tehnice în care s-a făcut imprimarea, condiții care reușesc câteodată să deformeze cu desăvîrșire originalul. În tot cazul, considerăm sesizarea drept încă un semnal de alarmă pentru sporirea exigenței noastre. 2) E perfect posibil (și omeneste verosimil) ca unele dintre cronicile scriitorului T. Mazilu să vă pară mai puțin reușite ca altele. Nu trebuie să uităm însă că toate aceste cronici satirice formează până la urmă un întreg, o galerie de tipuri, în care fiecare element, dincolo de valoarea lui proprie, contribuie la închegarea ansamblului. 3) În privința interpretărilor de muzică ușoară sintem de aceeași părere cu dv. Dar să nu mai agităm această temă încărcată cu nitroglicerina, mai ales că succesul românesc de la Brașov creează condiții pentru o liniștire a spiritelor. 4) În privința cronicilor lui Radu Cosașu — pe care, personal, le găsim de o foarte înaltă valoare publicistică — cred că sînteți victima unei neînțelegeri. Subiectele — pretext ale «Cronicii de trei secunde» — sînt intenționat alese dintre întâmplările cele mai banale sau singulare, pentru a oferi astfel un prilej mai convingător unor reflecții pertinente asupra condiției umane. 5) În ce privește observațiile critice cu privire la unele rubrici de «Dialog cu cititorii», buna-cuviință îmi interzice orice încercare de replică. Vom ține însă seama de sugestiile dumneavoastră.

Cititorul *Stelian Teodorescu* din București ne semnaleză, în mod just, unele erori strecurate în texte pe teme economice. Chiar dacă, cum spune dumneasa: «aceste cazuri sînt frecvente, ele nu caracterizează calitatea revistei care are, în general, un conținut îngrijit și interesant»; ne vom strădui ca asemenea situații să nu se mai repete. În ce privește sugestia de a ne modifica formatul la dimensiunile practicate de reviste ca «Time», «L'Express», «Newsweek» etc., nu credem că ea este prea fericită. Revistele citate (ca și revista «Lumea» la noi) au un alt profil, în care accentul cade pe anchetele, eseurile și comentariile politice, economice, sociale, în timp ce noi sintem, în primul rînd, o revistă ilustrată care are nevoie, ca și revistele similare din străinătate, de un format mai larg, pentru a putea valorifica din plin fotografiile. Sintem de acord cu sugestiile tovarășului Teodorescu privitoare la necesitatea editării unor programe mai detaliate ale tuturor manifestărilor destinate timpului liber al cetățenilor, dar «Flacăra» nu-și poate consacra multe pagini unei asemenea sarcini. Considerăm că în etapa actuală spațiul de (aproape) o pagină consacrat rubricii Memento este absolut suficient.

Critica tovarășului *N.M. Strepdea* din București ni se pare mai puțin gravă. Faptul că numărul studenților din România a fost prezentat la noi drept de «aproape 150 000», într-o altă publicație drept «de 147 600», iar într-un al treilea loc drept de «peste 145 000», nu credem că ar contribui la dezorientarea cititorilor. În definitiv, toate citatele spun același lucru și ziarul și revistele nu sînt anuare statistice riguroase. Îl rugăm de asemenea pe cititorul nostru să ne lămurească mai exact asupra incidentului pe care ni-l relatează. Care a fost motivul (sau pretextul) invocat de bibliotecară pentru a-i refuza împrumutarea unei cărți?

Din scrisoarea cititorului *Iosif Suth* din Cluj am înțeles că dumneasa dorește să vadă în revistă mai multe materiale pe teme morale și sociale. Împărtășim această dorință, așa că sperăm că în curînd tovarășul Suth va fi mulțumit.

Cititorul *Doru Mihuțescu* din Timișoara, inspirat de imaginea (deosebit de atrăgătoare) a ultimei «Miss Cehoslovacia» și probabil de imaginile (la fel de atrăgătoare) ale citorva «Miss Iugoslavia» și «Miss Polonia», sugerează organizarea și la noi în țară a unor asemenea concursuri. Mai știi, propunerea ar merita, poate, să fie luată în considerație, deși într-o țară cu atîtea milioane de femei frumoase, bietul juriu s-ar găsi, vorba lui Caragiale, într-o situație «mizericordioasă». De aceea primim cu mefiență a doua parte a sugestiei tovarășului Mihuțescu, și anume, că «Flacăra» să fie cea care organizează asemenea concursuri. De parcă n-am avea destule băți de cap cu pătimașii în ale fotbalului și muzicii ușoare...

În sfîrșit, nu sintem convinși că vom reține propunerea cititorului *Iosif Balazs* din Brașov de a organiza o «pagină a tineretului», mai ales că, așa cum recunoaște chiar dumneasa, publicăm cu regularitate articole, reportaje, fotoreportaje, informații despre viața tineretului de la noi și de peste hotare. În reviste de profilul nostru nu se prea practică metoda paginilor speciale.

De ce să izolăm materiale care, distribuite în toata revista, pot atrage atenția tuturor categoriilor de cititori și, mai ales, de ce să creăm condiții pentru reducerea numărului unor asemenea materiale?

H. DONA

71

stăpînire a exigențelor genului pe care le dovedește tînărul pictor Șerban Gabrea (cred că nu aș greși spunînd chiar că debutează cu o capodoperă) pînă la remarcabila revenire în centrul atenției a unei încercate creatoare ca Graziela Stoichiță (autoarea unei maiestuoase și delicate tapiserii intitulate «Unda apei») numele care trebuie neapărat citate sînt numeroase și aparțin tuturor generațiilor. Ne gîndim în primul rînd la Mimi Podeanu («Teatru popular»), Valentina Ghinea-Delaport (atît pentru compoziția de inspirație istorică «Apus de soare» cit și pentru «In ogradă»), Simona Vasiliu-Chintilă, Constanța Crișan, Ana Tamaș, Emilia Niculescu-Petrovici («Cronicarii»), Maria Blendea-Mihalache, Lucreția Pacea sau pictorul Ion Pacea (care transpune în tonuri argintii de lină una dintre «Păsările» tablourilor sale recente). Alături de aceste nume mai de mult cunoscute se impun cîteva artiste foarte tinere, absolvente din ultimii ani ale secției de specialitate de la Institutul «Nicolae Grigorescu»: Riți Iacobi (cu o «Compoziție» alb-cenușie din păr de capră, frînghie și inserții de aramă), Monica Moisescu («1918-1968»), Astrid Schmidt («Audi soarelui») și Ariana Trimbizoni («Primăvara»).

Cel de al doilea domeniu de amplă desfășurare în expoziție este ceramica. Înclinînd mai mult spre latura decorativă — chiar spre sculptură — și mai puțin spre utilitar, artiștii riscă să piardă legătura anticică cu terenul care le este propriu. O componentă necesară a fanteziei este aici și aceea de a descoperi mereu noi utilități, noi obiecte practice prin intermediul cărora să circule frumosul inventat de ei (așa cum a făcut, de pildă, recent vestitul Salvador Dali, pictînd — pentru un editor — cărți de joc).

Deși puține, asemenea tentative nu lipsesc nici la noi. Merită a fi elogiat Ion Minoiu, care prezintă un masiv șemineu din pămînt ars smălțuit.

O splendidă ceramică decorativă în nuanțe de gri și brun, cu foarte fine motive ornamentale,

ne oferă și de data aceasta Flaviu Dragomir. De asemenea, trebuie salutat și prezența, din păcate destul de sporadică în ultimii ani, a unui apreciat creator ca Patriciu Mateescu («Mistrețul»). Lor li se adaugă și alți autori de ceramică decorativă, a căror calitate evoluează între gratuite și capacitate expresivă superioară. Ni se par demne de menționat mai ales lucrările lui Costel Badea («Cloșca», «Primăvara», «Rod»), Mihaela Ștefănescu («Dispută»), Violeta Crăciun (un fel de mică dar vie «Cumințenie a pămîntului»), Nicolae Tiutin («Cititori»), Nicolae Groza («Păsăre»), Teodora Nițulescu («Fruct»).

Foarte atrăgătoare, pline de inedit și distincție sînt și o serie de lucrări decorative realizate în diferite alte materiale — piele și lemn pictat (Ela Caucicov, V. Săvulescu, Eva Benedict); plină de sugestii pentru industrie este frumoasa sticlărie a Zoiei Băicoianu, a Constanței Dogeanu, a lui Andreas Hagl Atanasiu sau a Mioarei Minulescu. O mențione aparte pentru bijuteriile de argint vechi, în șuvoaie subțiri, realizate de Florica Fărcașu, pentru lucrările în oțel șlefuit ale lui Dorin Dimitriu Iormeanu și Marin State, ca și pentru spectaculoasa păpușă-mască expusă de Bob Călinescu și cele două minuscule capre realizate de Nuți Borteanu-Raiovici și Silvia Pleșa.

Nu putem incheia fără a menționa mobilierul de lemn, riguros, sever, de bună inspirație populară, aparținînd lui Barbu Nițescu, și cel ușor, practic, confortabil, realizat din nuiele împletite de Eva Benedict. Asemenea preocupări pentru valorificarea actuală a unor materiale tradiționale ca și alte căutări de forme raționale, plăcute, ingenioase în domeniul mobilierului (și din metal, plastic, textile) ar trebui să ocupe un loc mult mai mare în viitoarele expoziții. Dar cu aceasta ne întorcem din nou la cauze pe care le-am amintit la început. Și cercul (pentru cit timp?) se închide...

Adrian PETRINGENARU

de Ilie ZAHARIA

DISCUȚIA

Indiferent dacă se zămislesc în străfulgări sau la capătul unor lungi căutări chinu-toare, ideile noi, descoperirile noi nu-și pot găsi desăvârșirea în taina travaliului singuratic. Doar zeița înțelepciunii s-a născut — din capul lui Iupiter — gata îmbrăcată, cu coiful pe cap și cu bufnita pe umăr. Și cițiva zei moderni, precum Roentgen, Diesel, și-au prezentat odraslele minții în formă perfectă. Excepții. De regulă noul nu-și face numai loc prin luptă împotriva adversității, dar se și desăvârșește în confruntarea (poate înfruntarea) cu critica. Un bătrîn savant spunea cu dragoste unui discipol întristat:

— Ți-am criticat acum lucrarea ca un dușman, pentru ca — după ce o pui la punct — dușmanii să nu ti-o poată critica.

E firesc ca mai mulți să vadă mai multe decît unul singur. Nu totdeauna mai bine, desigur. Dar unilateralitatea viziunii singulare — chiar geniale — este corectată, ameliorată în confruntarea cu opiniile semenilor, chiar contrazicătoare.

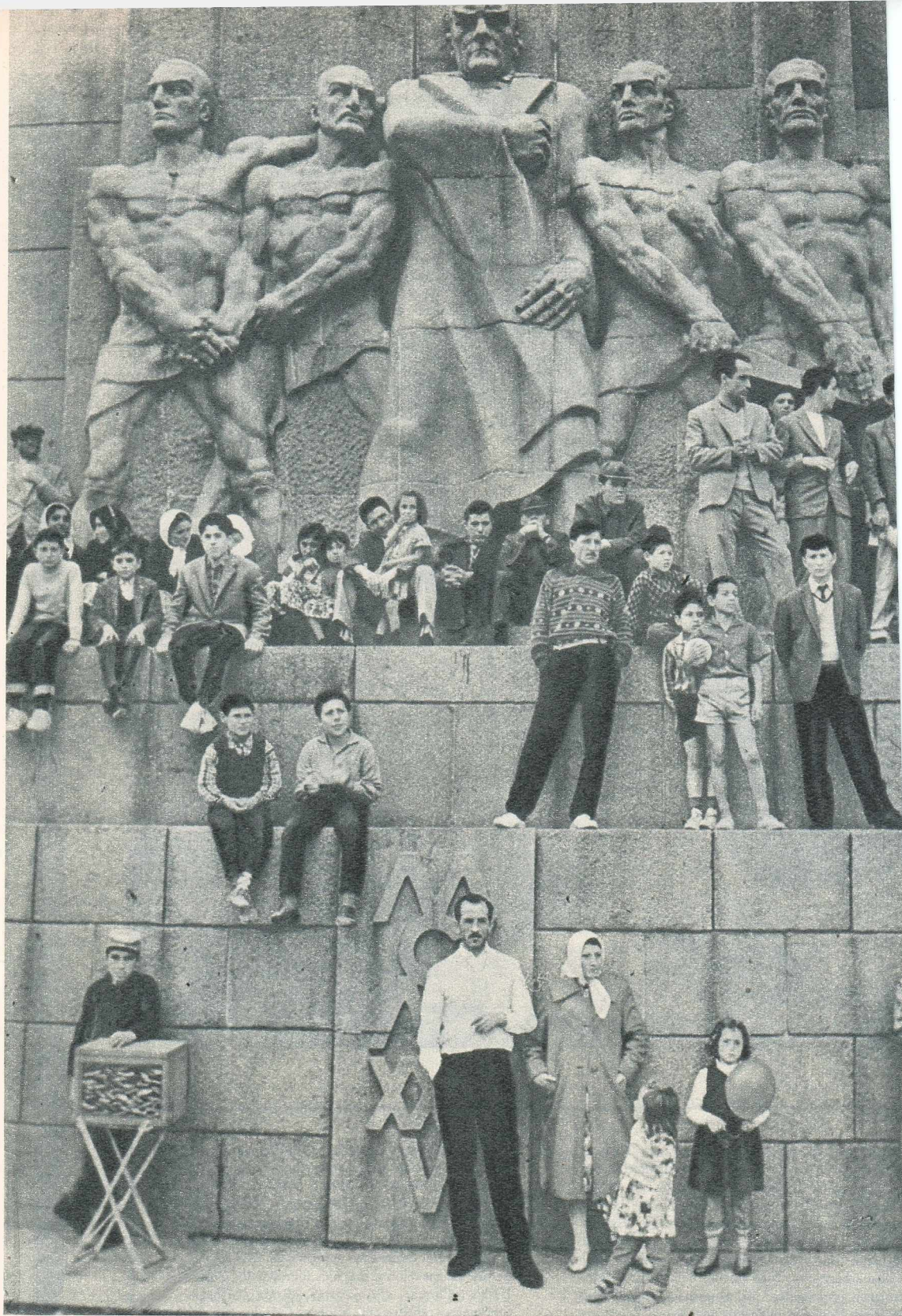
Citesc în «Cibernetica» lui Norbert Wiener, părintele acestei științe care a revoluționat științele, cum discutau unii cercetători de la Universitatea Harvard ideile, ipotezele, teoriile, în special din domeniul metodologiei științelor. O dată pe lună, după o cină la restaurant, unul dintre mesenii prezenta un referat, supus discuției critice. «Această critică era un antidot perfect împotriva ideilor insuficient elaborate, slabului simț autocritic, încrederii exagerate în sine și infatuării... Printre vechii participanți ai întrunirilor noastre sînt mulți care își dau seama că ele au jucat un rol important și au avut o contribuție permanentă în dezvoltarea lor științifică».

Nu e vorba aici de muncă colectivă — asta este cu totul altceva — ci de verificarea unui elaborat intelectual de către un colectiv competent, dezinteresat și bine intenționat.

Cina critică n-au inventat-o savanții de la Harvard. Au utilizat-o și înțelepții din antichitate, nu pentru a-și umple burțile, ci pentru a da cep minților: să țîșnească ideile, să se amestece părerile, să soarbă licoarea parfumată a gândurilor decantate, tari, ametoare...

În țara noastră, poeți, scriitori, pictori își împlineau unele ceasuri de răgaz în fața unei cești de cafea la Terasa Oteteleşanu, la Capșa, la Café de la Paix, sau cu o halbă de bere la Gambrius. Schimbau idei, ascultau observații, aflau noutăți, își corectau judecăți formulate în ajun în monologul din fața colii de hîrtie, își verificau opiniile și în felul acesta își îmbogățeau și își desăvârșeau operele. Cafeneaua, cafeneaua artistică și literară a jucat un anumit rol, mai bine zis a îndeplinit o anumită funcție în literatura și artele noastre. Aceeași funcție ca și Guerbois la Paris, ca și alte cafenele din diferite centre culturale ale lumii. Cu totul alta decît cenaclul Junimea sau decît cenaclurile noastre literare actuale, care sînt destinate, pare-se, tinerei generații.

De ce oare a dispărut cafeneaua? De ce Capșa a devenit o simplă cofetărie, Casa oamenilor de știință, Casa universitarilor. Casa ziariștilor — în bună măsură restaurante? A fost o vreme cînd discuțiile încetaseră, cînd fiecare se retrăsese în cămăruța lui. Dar cred că a venit vremea ca asemenea «restaurant» să se transforme în locaș de ospete platoniciene sau de cine harvardiene. Fiindcă nimic nu e mai stimulant și mai hrănitor decît discuția.

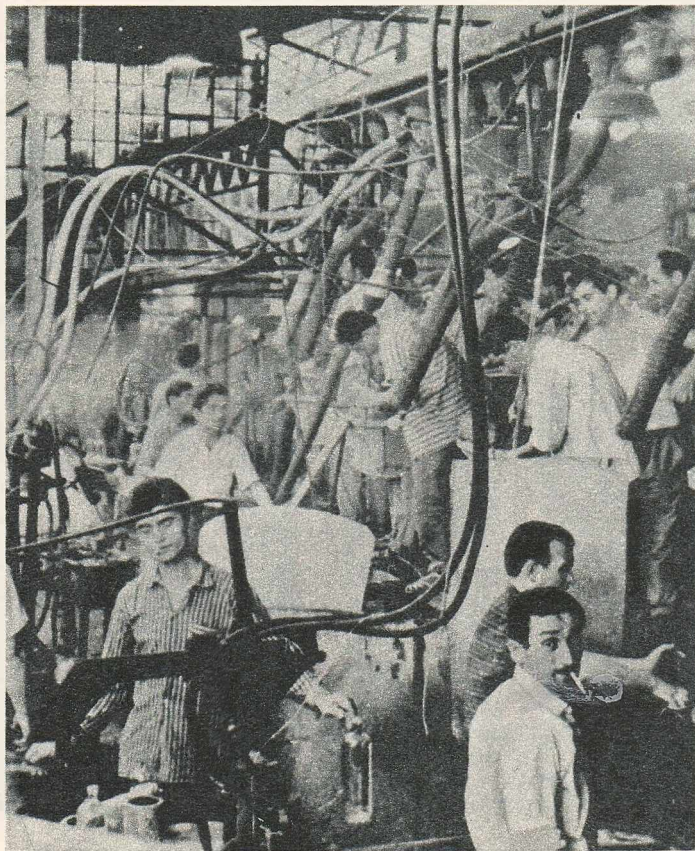
În zilele de sărbătoare, în timpul defilărilor, Monumentul Încrederii ▲ din Ankara se transformă într-o tribună «sui generis».

Istanbul. Forfota mulțimii pe cheul Karakeoy. ▼

ANKARA- 24 ORE...

de Carol ROMAN

Într-o modernă fabrică de sticlărie...

Surpriza e mare! Parcurgi kilometri în tregi pe marile bulevarde ale capitalei turce — într-un anume fel o mică Brazilie asiatică — fiind însoțit permanent de clădiri somptuoase cu câte 8-10 etaje, imbinare izbită de aluminiu, sticlă și marmură. Printre ele se remarcă marele hotel «Büyük-Ankara». Plăsmuit cu fantezie, hotelul, cu numeroasele sale etaje, reunește, într-un maximum grad de confort, apartamente, saloane cu diferite destinații, baruri, restaurante, grădini acoperite. Totul rostuit după legile frumosului, dar mai cu seamă ale utilului. Un du-te-vino neîntrerupt de turiști îți atestă că este vorba de o instituție eficientă, dinamică, vie.

URMAȘII LUI MIDAS

Și nu poți să nu-ți amintești străvechea

legendă ce a trecut nealterată prin istorie, care povestește că orașul Ankara a fost întemeiat de renumitul Midas, regele Frigiei, un fel de semizeu capabil să transforme totul la atingere în aur. Legenda străveche își găsește ipostazele cotidiene, miraculosul aur fiind înlocuit de construcții impresionante prin dimensiuni, armonii, forme.

Piața Kizilay se deschide primumoară în inima orașului — de unde pornesc principalele artere. Animalele de povară ale Orientului, legendarele corăbii ale deșertului — cămilele și catirii ce populează lumea întâmplărilor năzdrăvanului Nastratin Hogeia — au fost complet izgonite de transfigurarea lor modernă: «caii putere». Sute și mii de autocurșime și autobuze desenează zilnic, pe marile bulevarde, traie-

torii dintre cele mai bizare. Fiecare conduce după imaginația sa, după grabă, după... pungă.

Un șuvoi permanent de oameni invadează bulevardele, de la 6 dimineața. Sînt miile de funcționari ai instituțiilor guvernamentale — reunite într-un singur cartier denumit Yenisehir (orașul nou) — pe care-i vezi întotdeauna în «ținută»: cămașă scrobită, costum de culoare închisă cu dunga de la pantalon — iama.

Peste o oră însă, trotuarele sînt ticșite de o mulțime laborioasă — muncitori, mici meseriași, studenți — ce se îndreaptă spre cartierele din centru întretăiate de marile bulevarde pe care se află magazine elegante, pasaje comerciale, Universitatea tehnică a Orientului Mijlociu. Așezat pe o bancă privești lumea din jur: unii citesc o gazetă ori răsfoiesc o carte, se opresc în fața vreunei vitrine ori intră în discuție cu o cunoștință întâmplătoare. O sumedenie de mici negustori ocazionali, de mici înghetări comerciale, te cheamă: o prăvălioară cu gustări — sandvișuri, băuturi răcoritoare, iaurt — un țarc împrejmuit de câteva mășute ale unei ceainării improvizate. În centrul căreia se află un uriaș samovar, un carucior pe care sînt așezați câteva zeci de castraveci răscoliți neconțenit de miștile agile ale unui băietan. Trecătorii se opresc, cîntăresc din ochi, se înfruptă...

DE LA «GIMA» LA «ANADOLU»

În toate orele dimineții, acestor «clienți» siguri ai cartierelor centrale li se adaugă mulțimile din cartierele mărginașe, Ulus, Hisar, Altindag, pripășite aci după cumpărături. Deși și la periferia orașului există puzderie de magazine și prăvălii, totuși tenația marelui magazin de stat «Gima» atrage ca un magnet. Pătrundem în interior, împreună cu o mare de oameni, pe scările rulante. La fiecare etaj — raioane cu produse diferite cele mai diferite: încălțăminte, confecții bărbătești și de damă, obiecte de bucătărie, o îmblăugată «alimentară», jucării, amintiri de tot felul. Constatăm că prețul mai multor obiecte, pe care doar cu câteva minute înainte le observasem în vitrinele magazinelor particulare, este altul, mai mic, ceea ce ar trebui să aibă o influență favorabilă asupra stabilizării în general a prețurilor.

Viața modernă, tumultuoasă a orașului în care aproape un milion de oameni produc, vînd și consumă din zori și pînă-n noapte, nu permite romantismul, ci reclamă viteza devenită și aici o dominantă a cotidianului. Orașul s-a transformat în ultimele decenii într-un însemnat centru industrial și comercial al țării. Aici, în inima Anadoliei, anii republicii kemaliste au adus cu sine numeroase întreprinderi metalurgice, chimice, textile, alimentare, fabrici de ciment. În general, în Turcia, în ultimii ani au fost construite uzine care produc strunguri și electromotoare — la Bornova, mașini și combine pentru culturile de bumbac și plantațiile de nuci și aluni — la Konya, coloranți și vopsele — la Izmir, hîrtie și celuloză — la Izmit... Pe străzile Ankarei am deosebit automobilul turcesc «Anadolu», avînd o formă plăcută, atrăgătoare. Pe ogoare poate fi văzut tractorul turcesc, fabricat cu piese din producție proprie și din import. Mari speranțe pe calea progresului economic se pun în cel de-al doilea plan de dezvoltare pe cinci ani care a intrat în vigoare la începutul anului trecut. Planul pune un accent deosebit pe industrie. Evident, construirea unor fabrici de aluminiu, de ciment, de îngrășăminte chimice, de hîrtie, rafinării de petrol, instalații portuare vor da un serios impuls înaintării Turciei pe calea industrializării.

COMORI VECHI ȘI NOI

În orele după-amiezii, cunoaștem ipostaza turcescă a ceea ce în mod curent este denumit: «setea de cultură». Doamne șic, cu ochi mari și negri ca smoala, fete cochete cu fuste țipătoare, oprite cu mult deasupra genunchiului, băiețandri pestriți îmbrăcați, alunecă liniștiți pe bulevardele din centru împreună cu oameni de toate vîrstele, neevidențiați vestimentar, avînd însă imprimată pe figură acel soi de morgă a spectacolului de operă, teatru sau, ca în cazul nostru, de cinematograf ori muzeu. De altfel, n-ai decît să privești cu un minim de efort

în jur, pe stradă, pentru a înțîlni la tot pasul vestigii datînd din urmă cu 2500 de ani ori «numai» de o mie de ani. Încît, dacă ar fi să ții seama în permanență de rezonanțele ce le trezește un prag de casă, un zid, o poartă, poate că ar trebui să străbați orașul cu evlavie ce se cuvine să te învâluie atunci cînd pășești într-un străvechi templu.

În fața operei își deschide saloanele primumoară Muzeul etnografic al orașului (muzeul hitit). O vizită, chiar și scurtă, printre bogatele colecții istorice, folclorice și de artizanat oferă prilejul de a recompune sugestiv drumul prin secole al orașului, ale cărui origini se pierd încă în epoca de piatră. Basorelieturile pe care sînt incremenți pentru veșnicie cai, lei și tauri, executați de artiști hitiți din epoca frigană, stau măturie în mod indiscutabil: autoritatea anticilor în materie de artă și civilizație, cu tot asaltul concentrat al artiștilor moderni, continuă să dăinuie. O întreagă succesiune de popoare s-au perindat prin Ankara, făcîndu-și astfel un loc în istorie. Lidieni, mezi, perși, romani, arabi, mongoli și, în sfîrșit, turci. Muzeul consemnează două bătălii celebre desfășurate în împrejurimile străvechii așezări. Pompei, în plină ascensiune, l-a bătut aici pe Mitridate, în anul 70 î.e.n., după cum în dimineața zilei de 28 iulie 1402 s-a desfășurat gigantica înclăstare a unui milion de oameni ce constituiau oștile lui Tamerlan și cele ale lui Baiazid «Fulgerul». În secolul al XV-lea, orașul Ankara, aflat la întretăierea drumurilor ce purtau caravanele cu mărfuri înspre est, plasat în inima Anadoliei, devenise un viguros centru comercial care însă, treptat, și-a pierdut renumele.

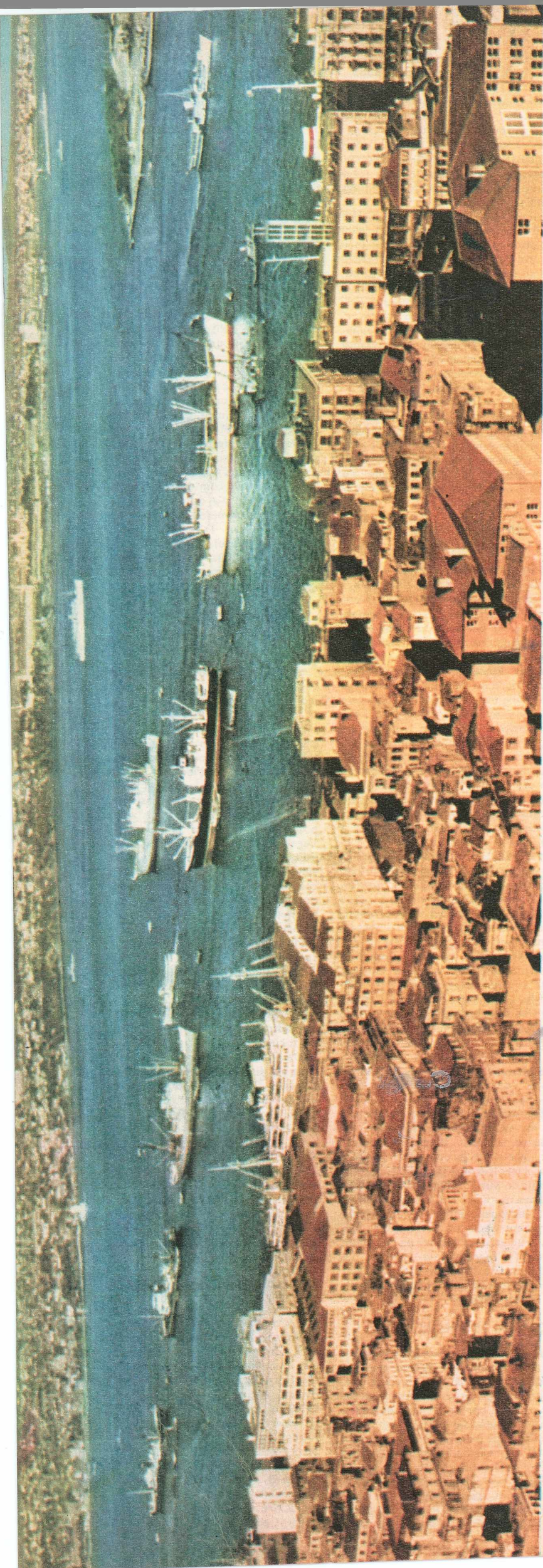
TREPTILE CAPITALEI NOI

Anul 1923 consemnează data nașterii noii capitale, a Ankarei timpurilor prezente. În momentele destrămării Imperiului otoman și la începuturile luptei naționale pentru asigurarea independenței țării, Atatürk a ales Ankara ca centru al operațiilor militare și al activităților politice. Aci, Adunarea Națională — Medjlisul — s-a reunit pentru prima dată. În timpul războiului de independență Ankara devenise pentru toți turcii un simbol: acela al voinței unui popor care nu vrea să se lase subjugat. Legea din 3 octombrie 1923 a consacrat definitiv alegerea Ankarei drept capitală a tinerei Republici Turce. Începînd din acea toamnă, Ankara s-a debarasat rapid de străduțele sale întortocheate, de casele vechi și triste din centru — care o mențineau într-o atmosferă de burg medieval — dezvoltîndu-se vijelios: în 1923 avea 30 000 locuitori, în 1927-65 000, în 1940-156 000, în 1955-453 000, în 1967 — aproape 800 000. Noile proiecte de reconstrucție și de extindere aflate la primăria orașului — și care ne-au fost puse la dispoziție cu amabilitate — prevăd ca orașul să atingă în 1970 un milion de locuitori.

Desigur, nu înseamnă că pretutindeni în oraș au dispărut vechile clădiri ori așezări primare. Cartierul Hisar, denumire purtată de mai multe secole de către un simbur al orașului, continuă să fie o colină încărcată de căsuțe din pămînt, chirpici ori lemn, în care trăiesc familii de condiție modestă. Și totuși, ca un semn al vremurilor noi, chiar alături s-a înălțat clădirea unei mari școli pentru copiii cartierului. Contrastul dintre modestia îmbrăcăminteii copiilor din cartier și splendoarea lăcașului în care aceștia învață gratuit este într-un fel simptomatic pentru o țară aflată în plin efort de auto-depășire...

ATATÜRK, UN SIMBOL, O PREZENTĂ

— Întregul oraș poartă însemne amintind de Atatürk: monumente, muzee, galerii de artă. Cel mai important monument ce i-a fost închinat este marele mausoleu din centrul orașului, dominînd cu silueta sa întreaga Ankară. Aici au fost depuse, la 10 noiembrie 1953, cu prilejul comemorării a 15 ani de la moarte, rămășițele pămîntești ale lui Kemal Atatürk. Mausoleul, construit după proiectul profesorului Emin Onat, este considerat un magnific exemplar de arhitectură modernă turcă. Materialul folosit pentru construcția sa cuprinde 30 varietăți de marmură, provenind din toate regiunile țării. Profilul edficilului constituie o expresie a

(Urmare din pag. 23)

intențiilor funerare. Marea sală de onoare care evocă numeroase momente din viața lui Atatürk și muzeul instalat la primul etaj au ferestre ce filtrează o lumină policromă. Întreaga biografie se derulează în fața vizitatorului: obiecte și fotografii amintind viața omului de stat, preocupările și pasiunile sale, vizitele în străinătate, acele de stat la care a participat, distincțiile primite. Remarcăm o fotografie: Kemal Atatürk stringind cu căldură mina marelui om de stat român Nicolae Titulescu. Alături, câteva înalte distincții românești...

Părțile exterioare ale muzeului poartă în basoreliefuli realizate artistic istoria războiului de independență și a revoluției turce. Ni s-a explicat că cele două mari axe ale edificiului — una pornind de la Turnul Ankerei, în jurul căreia zilnic tălăzuiesc mulțimile, și cealaltă de la Medjlis, locul în care reprezentanții națiunii turce dezbat

Bulevardul Atatürk, principala arteră a capitalei. ▶

Ankara — impunătorul Mausoleu al lui Kemal Atatürk domină orașul. ▲

◀ Istanbul — Cornul de Aur...

destinele țării — se întâlnesc pe platforma pe care anual au loc marile serbări naționale ale poporului turc.

Mai consemnăm motivele mozaicurilor ce ornamează plafonul mausoleului și se inspiră din străvechi lucrări de artă turcești, precum și grupurile statuare răs-pindite pe întreaga suprafață a edificiului. Cele mai renumite zece statui, adevărate capodopere ale daltei, sînt închinat Independenței, Păcii, Revoluției, Încrederii, Republicii, Victoriei, Libertății... Pe cele două mari ziduri de la intrare dalta a înscris în piatră «Cuvîntul adresat tineretului» de Kemal Atatürk cu prilejul celei de-a X-a

aniversări a Republicii Turce. Transcriem: «Tineret turc, prima ta datorie este de a apăra de-a pururi independența și regimul republican al țării noastre. Acesta este unicul fundament al existenței și viitorului tău...»

De aci, de la mausoleu, se deschide imensa panoramă a orașului — cartierul ministere-lor, cartierele cu populație densă, Medjlisul. Tumultul vieții — al străzilor, al bazarelor, al fabricilor și atelierelor, al teatrelor și cinematografelelor — impresionează profund călătorul străin ce a făcut cunoștință cu Ankara, capitala Turciei, oraș aflat în plină construcție și dezvoltare.

LA CE VISEAZĂ CAII

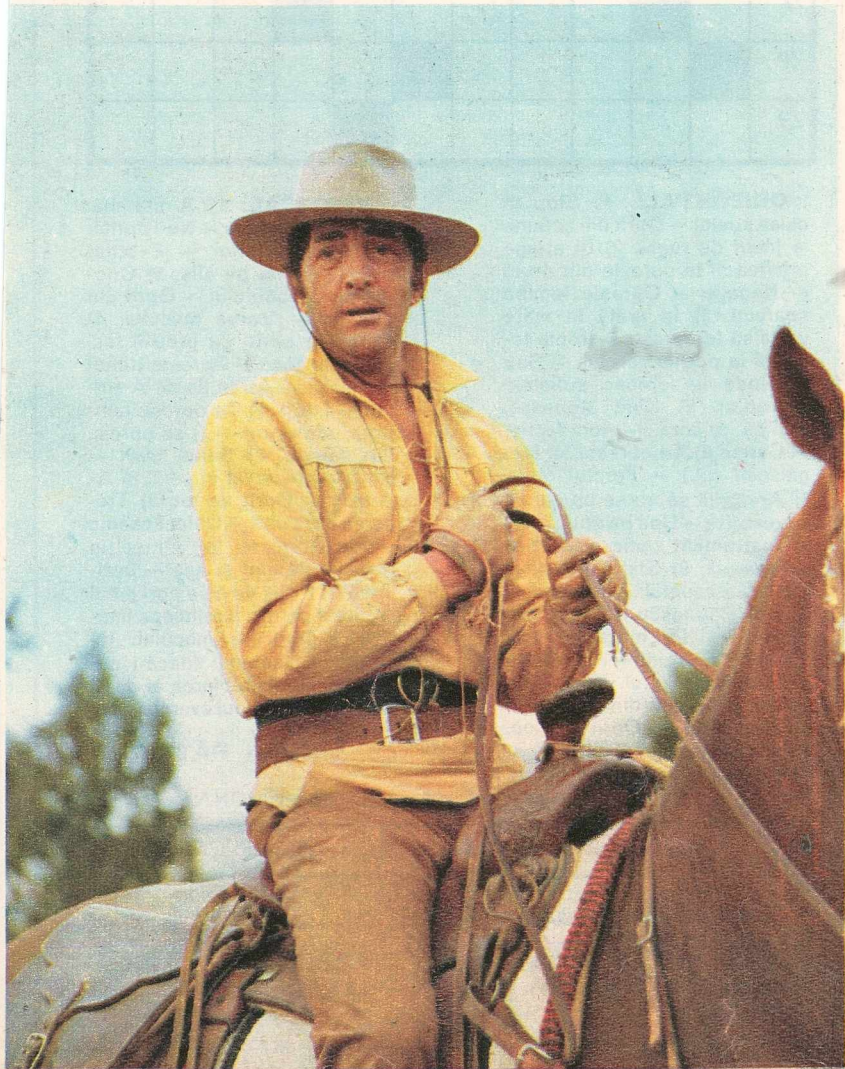
«Ce este un cal?»
«Un cal este un animal cu care se fac westernurile».
(Răspunsul unui școlar francez)

La ce visează cail? Cail sălbatic ai lui Rossif, cail din Rosmersholm, călușii lui Saroyan, caili ușii ai lui Wajda și cei negri ai lui Doriola? La ce ar putea visa un cal care a ajuns cit de cit la înștiința de sine? Să joace într-un western. Viți-i cu atenție și veți înțelege că toți cailii nii, mărturisit sau nemărturisit, vor să fie luați frâu și împinși pe drumul către Vest; aici nu ape nici o indoiială, așa cum nimeni nu mai are teagădui astăzi că 80% dintre tece vor să fie vite de actorii de cinema iar restul de 20% de ofesorii lor de literatură (proporția a stabilit-o, precizie, André Maurois). Se spune că pină și edinciosului patrupe al cavalerului Roland, Veil-tif, ca și nu mai puțin celebrilor săi confrăți cu pur sînge, Granimond, Marmore, le-au fugit îndurile la ceva care aducea a western numai că atunci nu se născuseră nici John Ford, nici Howard Hawks, nici Anthony Mann. S-au mulțumit gloria literară. Strănepoții strănepoșilor lor erau să invadeze ecranul, pentru a-și înscrie numele în istoria cinematografeii: Tony, Silver, Willie, Yucca, Apache, Champion, prietenii de război ai lui Tom Mix, Buck Jones, Smiley Brunette, Charles Starett, Dan Baker, Gene Autrey. Nori de răf... Un om și un cal. Împreună, fac cit un Dumnezeu. Singur, nevoit să meargă pe jos, omul se împleticește și spațiul nesfîrșit abia așteaptă să-l ghită. Un om și un cal. Să mulțumim ecranului pentru că printre atitea mitizări, demitizări și așezări de mituri ne-a dat și acest mit în stare ură. Să lăsăm cail să viseze... Cum îi știu ființe inteligente, n-am nici o grijă că visează exact ce trebuie, westernuri în care să fie călăriți de Jean Martin, de Steeve Mc Queen și Robert Fitchum, de Paul Newman și Lee Marvin, eventual de Clint Eastwood, mai puțin de un actor pe care stăzi îl cheamă Giuliano Gemma iar mine Montgomery Wood. Dacă de atita vreme îl ascultăm pe Zamboens cu al său «lăsați pisicile să doarmă», să lăsăm și cail să viseze.

M.M.

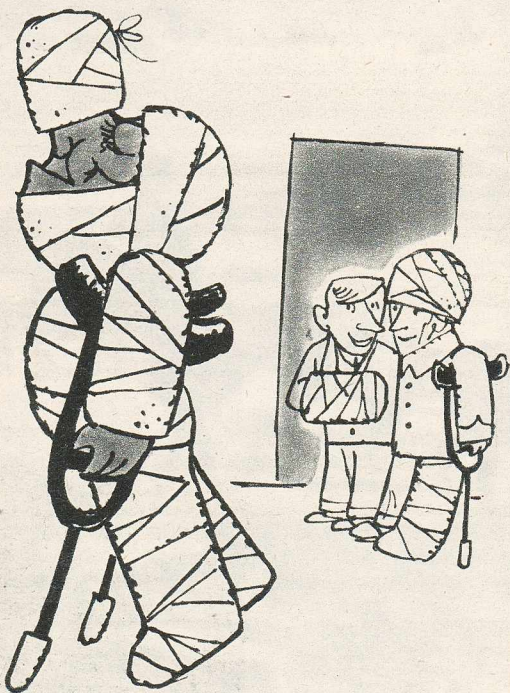
F film

varietăți

UMOR

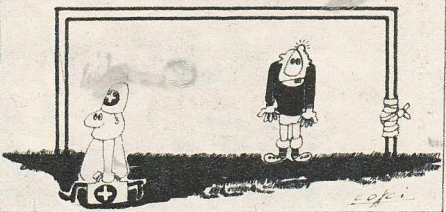
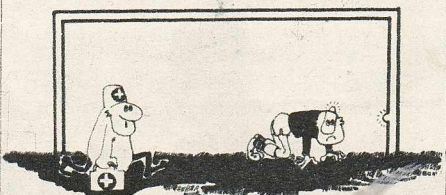
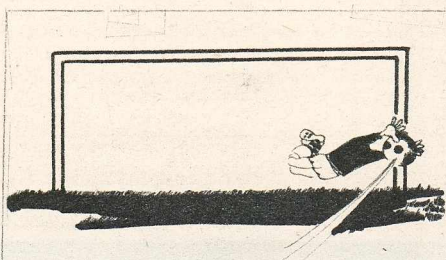
— Ei, dragă, pe el l-a călcat un «Rolls Royce»!
Eug. TARU

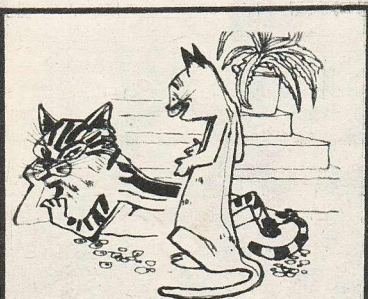
Pelotch

— E dezamăgit! Voia bicicletă...
Wilss

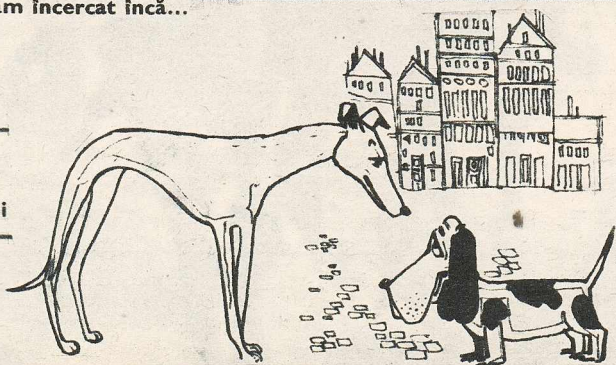

Octavian COVACI

— Nemțește știi să vorbești?
— Poate! N-am încercat încă...

Zoo de Mastroianni

— Zara te cheamă? Știu și un oraș cu numele ăsta.
— Se poate, dar nu sintem rude...

STOP!

1	B	A	R	A	Y	6	P	L	A	C	A	12
2							A					
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

ORIZONTAL: 1) Stop în calea apelor — Oprit din acțiune la jocul de rugbi. 2) Îți atrage privirea și te oprește din drum — Negație — Oprește lumina soarelui. 3) Îți arată în mare unde să te oprești — Ironie te-restră la porțile cerului. 4) Sau — Unde se opresc sufletele buđiștilor. 5) Cind stopează, aruncă ancora — Interjecție! — Careul 6) Te oprește să faci gălăgie! (pl.) — Fructul oprit. 7) Are grijă să nu se oprească locomotiva — Unu pe nouă (pl.). 8) Instrument optic — Oprere aeronavală. 9) Stațiune balneară — La capătul... drumului — Simion Păunescu. 10) Așezare rurală — Trior mecanic rudimentar. 11) Acut! — Adevărată — O oprește digul. 12) În fața căruia te oprești din drum și-ți scoți pălăria — Oprit pe loc. 13) Cabinet medical pentru penele auto — Oprere pe drum de fier.

VERTICAL: 1) A sta mai mult decit trebuie — Nu-i oprită. 2) Cadru exterior — E strict oprit... numai pe afiș. 3) Onomatopeea băutului — Oprit din acțiune — Vorba mielului. 4) Cind s-a oprit, cu greu îl faci să pornească — Oprește trenul la macaz — Atribuție. 5) A zincui — Isteți. 6) Te opresc temporar din drum — Ți se opresc din salariu. 7) Salut scurt — Rudă — Rezervat în sală. 8) Apelativ — Oprit de tot. 9) Tre-cerea interzisă — Obiect casnic — Ion Ghițescu. 10) Orașel în Italia — Pământ și apă — Leziune. 11) Prilej de a se opri jocul la fotbal pentru a reincepe imediat — Oprit — Imaculat. 12) Opresc la semnal (dacă-i nevoie) — Nerespectarea ei dă și dreptul opririi unui eventual gaj.

Marian PĂTRAȘCU

Dicționar: CONA.

Dezlegarea jocului ÎNCEPE CAMPIONATUL
apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) TERASAMENT — R. 2) USA — ESA — FITA. 3) NC — FC — RI — MOT. 4) EATI — MENIP — A. 5) LV — SUI — SOLI. 6) ALUNECA — ATL. 7) ATERIZA — ORIE. 8) NOVAC — PATINA. 9) TRI — ATIPI — EG. 10) E — NATALA — ERA. 11) NOTA — PARAVAN. 12) ARIPA — RA-DARE.

gastronomică

PENTRU ORICE EVENTU- ALITATE

Omul este un animal sociabil — a zis, cindva, cineva. N-are importanță cine a născocit acest panseu istet, mai ales că el poate trece prin capul oricui se trezește în casă, pe nepusă masă, cu un grup gureș de prieteni afectuoși și hâmesiși. Ce puteți face în fața unui asemenea trib binevoitor? Repetați în gând panseul amintit și scoateți din cămară sau frigider aperitivul pe care trebuia să-l aveți pregătit pentru orice eventualitate. Printre multe alte preparate ingurgitabile care pot sta la rece mai multă vreme, oricare gospodăruș poate pregăti cu ușurință cel puțin două: măsline marinate și fileuri de heringi.

În primul caz se cumpără — de unde

se găsește — un kilogram de măsline mai dolofane care se introduc într-o oală cu 2 litri de apă. După primul clocot se schimbă apa cu una proaspătă la care se adaugă una lingură de oțet. După ce a dat din nou în clocot se lasă să se răcească, apoi se scot și se introduc într-un borcan de sticlă în care se pun, întâi, doi cățeluși de usturoi striviți și 5-6 boabe de piper. așijderi. Printre măsline se mai pun 2 frunze de dafin și apoi se toarnă untdelemn până se acoperă totul. Nu vă jenați și aruncați în final cîteva felii de lămîie.

În al doilea caz luați 2 kg de heringi grăsulii pe care li ghilotițați, li jupuțiți și, tăindu-i pe spinare, le desfaceți fileurile. Le lăsați circa 8 ore în apă rece la desărat. Pe urmă le faceți rulouri, pe care le prindeți cu o scobitoare și le introduceți într-un borcan. Turnați untdelemn până se acoperă. Puteți de asemeni ca în rulouri să puneți 2-3 capere iar deasupra cîteva felioare de lămîie.

Deci, cînd vă sosesc nepoțiții li puteți trata cu cîteva măsline și un rolou de hering, însoțite cu o țuculiță sau un șprîț.

Dacă cineva cîrțește, îl dați afară.

P.P. NAȘU

punct și de la capăt

● La un spital din Tokyo a fost adus în stare gravă un cetățean aproape congelat. Cu o seară înainte se îmbătase și un taxi l-a adus pînă în dreptul casei. Crezînd că a ajuns în apartamentul său, omul s-a dezbrăcat, și-a împăturit frumos hainele și s-a culcat într-un așternut moale de zăpadă...

● Telestatistică americană: 1) În 60 de ani de viață, un om petrece (în S.U.A.) în fața televizorului 3 000 de zile, adică 8 ani, 2 luni și 20 zile; 2) cînd intră în clasa întâi primară, un copil (tot din S.U.A.) și-a petrecut deja în fața televizorului un timp mai îndelungat decît cel ce și-l va petrece în școală în tot cursul învățămîntului elementar; 3) pe ecranele posturilor americane de televiziune se redă un act de violență la fiecare 14 minute și o crimă la fiecare 45 minute adică... 4) un cetățean american vede în decursul vieții circa 300 000 de acte de violență și 96 000 de omoruri. Asta numai la televiziune.

● În seara spectacolului cu piesa «Nu cresc în copaci», din culisele teatrului londonez «Principele de Welles» a dispărut Brurur, un cîine care apărea în postura unui adevărat cerber. După multe căutări i s-a găsit o dublură. Noua vedetă se numește Oscar...

● Într-un orașel din nordul Franței, pe o stradă unde se joacă, în timpul recreației o mulțime de elevi se poate citi următoarea inscripție: ATENȚIUNE, ȘCOALĂ! Automobilisti, circulați cu atenție spre a evita accidentele. Sau mai bine așteptați să sune de intrare.

● Pe o șosea în apropiere de Melun a avut loc un accident: o mașină a tamponat o furgonetă. Cîțiva trecători au sărit în ajutorul șoferului accidentat, din fericire ușor. Auzind zgomote în mașină au deschis și ușa furgonetei de unde a apărut un superb tigru bengalez care era transportat spre grădina zoologică. Salvarea a trebuit să dea primele îngrijiri unei femei și unui bărbat care au leșinat de frică.

MIA
R

LA PAZ

Intr-un apel adresat președintelui Barrientos, sindicatul lucrătorilor de presă din Bolivia condamnă imixtiunea Agenției de Informații a S.U.A. (U.S.I.A.) în treburile interne ale țării, subliniind că «presa unei țări suverane nu trebuie să se afle sub controlul unei organizații care reprezintă interesele unui stat străin».

NEW YORK

În ultimul an s-au înregistrat în S.U.A. 4 462 fuziuni de întreprinderi industriale. Richard McLaren, reprezentant al Ministerului Justiției pentru problemele antitrust, a menționat, anunțând aceste cifre, că concentrarea capitalului a crescut față de anul precedent cu 50%.

VARȘOVIA

Agencia poloneză de presă P.A.P. anunță că valoarea exportului Poloniei în țările capitaliste a atins în ultimul an suma de 3 926 milioane zloți valută, iar importul din aceste țări — 4 087 milioane zloți valută.

LONDRA

Bugetul partidului laburist înregistrează un deficit de 146 000 lire sterline. Sumele provenite din cotizații au scăzut în timp de un an cu 150 000 lire, ca urmare a faptului că 250 000 muncitori refuză să-și plătească cotizațiile. Faptul este considerat drept un semn al dezaprobării politicii actuale a partidului.

NEW DELHI

Presa sesizează faptul că turiști occidentali, businessmen și comercianți locali duc în ultimul timp o intensă activitate de contrabandă, finanțată de puternice asociații internaționale, bănci și trusturi occidentale. Numai în ultimul an organele vamale au reținut mărfuri de contrabandă în valoare de circa 170 000 000 rupii — desigur numai o parte dintre valorile trecute ilicit peste hotarele țării.

SALISBURY

Două cifre ce ilustrează politica de discriminare rasială a guvernului Ian Smith: 9 300 persoane deținute în închisorile pentru oameni de culoare, peste 20 000 internări în așa-zisele lagăre disciplinare.

PARIS

După cum informează revista franceză «Entreprise», producția agricolă a țărilor Pieței comune va crește în următorii 10 ani cu circa 60%, în timp ce cererea comunitară nu va spori decât cu 40%. Ceea ce va ascuți mai mult dificultățile Pieței comune în problema excedentelor agricole.

RIO DE JANEIRO

Guvernul brazilian a anunțat că în regiunea de sud a țării va începe construcția unei centrale atomoelectrice. Centrala, având o putere de 500 megawați, va costa 87 milioane dolari și va fi dată în folosință în 1975.

MANAMA

Emirul Bahreinului a inaugurat oficial noul oraș Isa, la 8 km de Manama, capitala emiratului. Construcția lsei a început în 1963 și va fi complet terminată în 1970. Orașul va putea adăposti 40 000 locuitori (Manama numără circa 70 000 locuitori).

WASHINGTON

Pastorul Ralph Abernathy, unul dintre liderii populației de culoare din S.U.A., a avertizat că «marșul săracilor» va fi reluat și în acest an. El va începe la 4 aprilie, la împlinirea unui an de la asasinarea lui Martin Luther King.

ANDORRA. MON AMOUR

Intr-o poieniță din cel mai bătrîn codru de pini de pe versantul Pirineilor, ceata de «vecino» (cetățean, în limba catalană) stă înmărmurită în fața cadavruului mutilat. Un asasinat? Așa ceva este greu de conceput în Andorra, micul principat de pe coastele munților ce formează un adevărat colier verde pe gîtul Iberiei. Un «capo de casa» (bărbat familist) se apropie de cadavru și strigă de trei ori: «Mortule, cine te-a omorît? Cine te-a omorît, mortule? Răspunde-mi, mortule, cine e ucigașul?» Și mortul tace. Iar «capo de casa» se întoarce spre ai săi, străduindu-se să pară convins de cele ce spune: «Singur a murit. Căci la noi, cei uciși își strigă tare ucigașii».

Ciudată și zguduitoare credință: «La noi nu se omoară». Gîndul m-a purtat către acest fapt citind un scurt anunț de presă care a școlit lumea, și care arată că bugetul militar pe anul 1969 al țării cu 11 000 de locuitori, este de... 5 dolari. Iar în explicația pe marginea acestor cheltuieli se arată că ele sînt necesare «salvelor de prietenie în cinstea oaspeților țării». Prin ce fisuri ale istoriei te-ai strecurat mică Andorra cu «vecino» ai tăi, spre a păstra din praful de pușcă ce bubuie spre nori numai străvechea și sublimă credință că atunci cînd ai oaspeți dragi pînă și cerul trebuie curățat de duhuri necurate?!

Dar vai, într-o lume în care «cetățeanul de pe stradă» este nevoit să cheltuiască pentru praful de pușcă, filtrat prin savante alambicuri, — ca să fie mai dătător de moarte — de peste 10 ori mai mult decît toți «vecino» din Andorra, oamenii nu mai înțeleg multe. Și rid tragic, «bătrînește», dar fără înțelegciune, de «naivitatea» celor rămași la marile adevăruri, printre care și acela că bubuitul tunului este făcut mai ales pentru desfătarea omului. O stație de radio din Canada s-a oferit să «suporte» bugetul militar al păstorilor de pe versantul Pirineilor, trimițînd chiar un cec de... 5 dolari. «Vecino» se vor fi mirat de impertinența «generoșilor», dar își vor fi înghițit amărăciunea comportîndu-se potrivit demnității lor: au trimis retur cecul, potrivit demnității lor: au trimis retur cecul, sfătuiindu-și destinatarii să folosească suma pentru... alte binefaceri.

S-au găsit însă și alți «glumeți» pe seama bugetului militar al principatului minuscul. Redacția ziarului «Posttown Mercury» din Pennsylvania s-a gîndit să organizeze o campanie de donații pentru a strînge cei cinci dolari. Dar, în lumea în care «buget militar» înseamnă o goană spre supremația celui mai tare, gluma a căpătat amarul gust cotidian, estompînd total imaginea pașiștilor verzi, liniștiți, cu oameni care nu vor să conceapă ucidearea omului de semenii lui. Între timp, s-a sesizat Senatul. «Donația — a declarat cu aplomb unul dintre membrii Camerei Reprezentanților a S.U.A., Conghin — ridică o problemă de procedură legală (!), respectiv dacă o organizație particulară din S.U.A. poate să subscrie la bugetul

VA AVEA LOC RĂZBOIUL COMERCIAL?

După întrevăderile pe care președintele Nixon le-a avut la Bruxelles cu exponenții Comisiei executive a Pieței comune s-a anunțat că problemele litigioase comerciale dintre cele două părți vor fi abordate în cursul unei serii de contacte și convorbiri ulterioare, pentru a se evita degenerarea situației într-un război comercial între cei șase și S.U.A. Piața comună se plînge de măsurile protecționiste în creștere luate de Statele Unite, la care americanii răspund atrăgînd atenția asupra «autarhiei comunitare», zidurilor «politicii agrare» etc. S-a stabilit că în vederea explorării soluțiilor, ministrul american al comerțului, Maurice Stans, va face un turneu în Europa, iar la rîndul său, vicepreședintele comisiei, Deniau, se va deplasa la Washington în cursul lunii aprilie.

Este evident că asemenea contacte nu vor fi decît preludiul unei negocieri globale, care este impusă de amploarea litigiului. Or, se constată că pentru asemenea negocieri nu pot fi găsiți ceea ce în practica diplomatică se numesc «interlocutori valabili». Cei șase membri ai Pieței comune sînt mai dezbinați ca oricînd în problema cererilor ce urmează a fi prezentate Statelor Unite. În asemenea condiții comisia de la Bruxelles este de

două ori handicapată: înfii pentru că poate realiza un punct de vedere com și în al doilea rînd pentru că nu e mandată să se substituie guvernelor pentru a purta negocierii în numele

Cum stau lucrurile în tabăra cealaltă Pe tărîm comercial, Administrația, p intermediul Departamentului de stat și al comerțului, nu poate lua nici o hotărîmă întrucît prerogativele aparțin Congresului. Dar acesta este literalmente împiedicat de tendințe protecționiste, ținînd seama de sensibilitatea senatorilor la interesele unor grupuri locale.

«Le Monde» dezvăluie că în cercul Congresului se speră că nu se va ajunge la un război comercial din cauză că Piața comună, «paralizată de luptele interne», nu va putea riposta. Cît despre represalii individuale ale R.F.G. și O.A.S., țări care exportă cel mai mult în S.U.A., senatorii consideră că ele nu vor materializa, aceste state fiind mult prea vulnerabile la contramăsurile americane.

Așadar, lupta comercială ar putea să aibă loc nu din lipsă de combatanți, pentru că cel mai tare speră să-și impună voința înainte chiar de a se trage prin salvă.

Nicolae LUP

«MUTAREA» URMĂTOARE: TRATATIVE

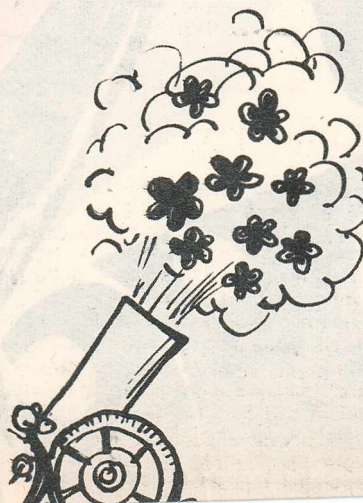
Intr-o declarație recentă, liderul biafrez Ojukwu afirma că în condițiile actuale, cînd devine din ce în ce mai evidentă imposibilitatea unei părți sau aleia de a înregistra victoria pe cîmpul de luptă, este necesar ca soluția conflictului Nigeria-Biafra să fie căutată la masa tratativelor. Se pare că, într-adevăr, obținerea unei decizii definitive pe plan militar de către una dintre părți este puțin posibilă. Ofensivei trupelor federale din primele luni ale războiului i-a urmat o perioadă de stagnare. Reluate în mai multe rînduri, cu forțe sporite, atacurile acestora au fost de fiecare dată (chiar și atunci cînd victoria definitivă a trupelor federale părea

iminentă) respinse de rezistența biafrezilor. Contraatacuri lansate de biafrez în perioadele de acalmie relativă sau chiar în timpul ofensivei trupelor federale a echilibrat situația. Este un fapt că Nigeria reprezintă un teritoriu de 50 de ori și populație de 20 de ori mai mare decît Biafra. Dar luptele se poartă pe teritoriu biafrez, și în condițiile mobilizării importante a populației adulte din această regiune s-a creat un echilibru de forțe care efectivul armat deplasat de trupele federale, în ciuda unei superiorități militare a acestora din urmă. Configurația actuală a scenei de luptă a sugerat săptămînalului britanic «The Economist» o comparație cu situația de «șah etern» din jocul celor 64 de pătrățele, în care nici una dintr-părți nu poate să-și apropie victoria. Cu toate acestea, jocul înfruntării militare continuă, mai ales că un embargo deplin asupra livrărilor de arme din străinătate către cele două părți în conflict nu se întrevăde ca efectiv realizabil.

Cele peste 20 de luni de lupte au costat — potrivit unor estimări — viața a 2 milioane de oameni; au însemnat uriașe distrugerii în economie (printre altele, dezechilibrul bugetar precum și în balanța comercială și de plăți). Reluarea, aproape la capacitatea dinaintea conflictului, a extracției de petrol — mult solicitată în ultimul timp, mai ales de țările vest-europene, avînd în vedere situarea acestei regiuni cu aproximativ 10 000 km mai aproape de Europa occidentală față de Orientul Mijlociu (cu Canalul de Suez închis) — a reușit intrucîtva să mai redreseze situația economică față de anul trecut, cînd producția de petrol se redusese la jumătate. Despre ce redresare poate fi însă vorba cînd, după aprecierile ziarului «Nigerian Observer», războiul costă un milion de lire nigeriene pe zi?

Andorra, mon amour!

Laurențiu DUȚĂ

În această situație, încetarea focului poate constitui un prim pas în angajarea unor tratative directe. Desigur, pozițiile divergente ale celor două părți — larg cunoscute pentru a fi repetate — nu oferă perspective imediate tratativelor. Dar «șahul etern» de pe teatrul înfruntării militare, care, în fapt, înseamnă o continuare a distrugerilor umane și materiale, impune cu necesitate ca următoarea «mutare» să se facă nu pe cîmpul de luptă, ci la masa tratativelor.

Ilie ȘERBĂNESCU

COMENTARIU

cazanul și focul

de Silviu BRUCAN

Cazanul relațiilor interoccidentale continuă să fiarbă fără perspectiva ca focul care îl încălzește să scadă în intensitate. Încordarea franco-britanică pricinuită de așa-numita «bombă Soames» — dezvăluirea în public a propunerilor președintelui De Gaulle făcute la 4 februarie ambasadorului britanic la Paris — a fost urmată de un șir de fricțiuni franco-vest-germane. Aceste buclucuri mai mult sau mai puțin diplomatice se desfășoară pe fondul unei crize monetare care a devenit cronică și al unei tensiuni în cadrul Uniunii Europei Occidentale, care, dacă le adăugăm convulsii sociale din Franța și ecoul lor în Italia, confirmă aprecierea pe care o făceam la începutul anului trecut că țările vest-europene au intrat într-o perioadă de instabilitate marcată.

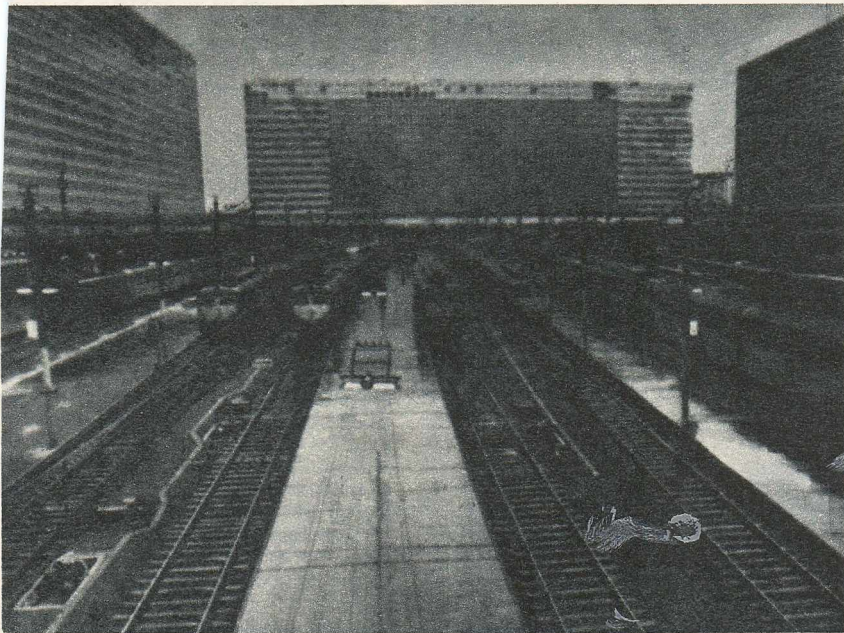
Anglia continuă să bată la ușa Pieței comune, pe care Franța o ține închisă cu strâșnicie, iar manevrele Londrei de a pătrunde în ea prin ușa din dos a Uniunii Europei Occidentale au dus la paralizarea activității acesteia din urmă. Indiscreția diplomatică comisă de guvernul Wilson n-a făcut altceva decât să demonstreze o dată mai mult că Anglia nu este încă pregătită să renunțe la «relațiile speciale» cu Statele Unite în favoarea orientării spre Europa, ceea ce în definitiv constituie argumentul peremptoriu pe care se bazează vetoul francez.

Dacă evenimentele oferă vreo consolare mult încercatei diplomații britanice, ea poate fi găsită în aceea că nici relațiile dintre Paris și Bonn nu arată prea optimiste. Cu vîntul folosit în presă pentru a descrie recenta întâlnire la nivel înalt franco-vest-germană a fost «explicații» — exercițiu vocal reciproc la care recurg de obicei partenerii dintr-un menaj nefericit. Parisul s-a străduit să «explice» de ce persistă în opoziția față de admiterea Angliei în Piața comună și în boicotarea U.E.O., iar Bonnul de ce are o poziție opusă și în primul și în al doilea caz. Potrivit regulilor cunoscute ale divergențelor conjugale, «explicațiile» însoțite de «reproches d'amour» n-au făcut decât să înrăutățească lucrurile. «Neîncrederea a fost risipită numai parțial» — notează sibilinic «Le Figaro», în timp ce «Le Monde», conștient că în această materie nu se operează cu jumătăți de măsură, conchide: «Impasul apare ca total». De ochii lumii și pentru că menajul trebuie să funcționeze mai departe, cancelarul Kiesinger a luat act de asigurarea că Franța rămîne atașată

Pieței comune și s-a stabilit o formă de cooperare în acțiunea de amenajare a... regiunii Saar-Lorena.

Complet străin de aceste subtilități diplomatice, ministrul vest-german Strauss a făcut săptămînalului italian «L'Espresso» un șir de declarații despre slăbiciunea francului francez și despre rolul de conducere rezervat Germaniei occidentale în cadrul unei Europe «a celor șase» sau «a celor șapte», care au determinat o nouă fierbere în cazanul relațiilor interoccidentale. Adevărul este că francul francez nu este singura monedă occidentală care cunoaște dificultăți. La Londra și la Zürich achizițiile de aur la prețuri care depășesc cu mult raportul menținut forțat de către Washington (35 dolari uncia de aur) au pus din nou la ordinea zilei criza întregului sistem monetar occidental. Faptul că în 1968 Statele Unite au reușit pentru prima dată în ultimii ani să-și echilibreze balanța de plăți nu elimină îngrijorarea pe care o stîrnește la Washington fiecare acces de febră a aurului la bursele principale sau fiecare slăbire a poziției francului francez sau a lirei sterline, considerate pe bună dreptate ca niște «dinii de apărare» a dolarului. Accentul cade acum pe francul francez, deoarece zecile de milioane de salariați din Franța constată că cuceririle obținute după evenimentele din mai 1968 au fost consumate de inflație și refuză să se impace cu reducerea sistematică pe care urcușul prețurilor o aduce veniturilor lor.

Metropolele occidentale încearcă astfel sentimente contradictorii. Pe de o parte, orice slăbire a poziției unuia dintre parteneri face pe ceilalți să jubileze la gîndul că a sosit momentul să profite de situație și să-și promoveze interesele pe socoteala acestuia. Pe de altă parte, nu pot să se bucure pe deplin de nenorocirea partenerului aflat la ananghie deoarece se tem că izbucnirea unui crăh monetar într-o țară sau alta ar putea să declanșeze lanțul slăbiciunilor sistemului monetar occidental și să se transforme în haos. Nu este de mirare că în aceste condiții «clubul celor zece» care reunește la Basel pe guvernatorii băncilor centrale ale principalelor puteri financiare capitaliste a adoptat un sistem de alarmă care-i adună în maximum 24 de ore de la izbucnirea focului. După cum se știe însă, măsurile pompieresti pot să stingă un incendiu, dar nu să-l prevină.

Franța trece din nou printr-o perioadă de puternice convulsii cu caracter social. Ca un ecou nemijlocit al revendicărilor nesatisfăcute ale unor părți largi ale populației muncitoare, a fost declarată o grevă națională de 24 de ore la care au participat aproximativ 10 milioane de oameni ai muncii afiliați la centralele sindicale C.G.T., C.F.D.T., Force Ouvrière și Federația Educației Naționale. Declanșată în urma eșecului conferinței dintre sindicate, patronat și guvern, greva a dus la paralizarea majorității sectoarelor economice ale Franței. În fotografie: gara Montparnasse în timpul grevei.

DETERIORARE CONTINUĂ

În momentul cînd postul de radio oficial al regimului de la Bangkok anunța «victoria» de altfel așteptată, a marelui Thanom Kittikachorn în alegerile care s-au desfășurat recent în Thailanda, în nordul acestei țări răsunau rafalele armelor automate. Încercarea de «legalizare» a regimului militar de la Bangkok a fost împinată de populație cu manifestații de protest: telegramele de presă au semnalat că în cursul acestui eveniment în multe regiuni opoziția a căpătat forme

știrile transmise în ultimul timp de agențiile de presă în legătură cu extinderea mișcării de partizani în Thailanda. O declarație publicată de Direcția de poliție din Bangkok și reluată de agenția U.P.I. menționează că în nordul țării au loc lupte grele între partizani și forțele regimului. De asemenea, se confirmă oficial că ofițerii americani participă alături de trupele thailandeze la luptele dintre partizani și forțele guvernamentale. Peisajul postelectoral thailandez este în continuare caracterizat de opoziția fermă a populației față de o politică aservită in-

tereselor străine, o politică ce nu ține seama de adevăratele aspirații ale poporului thailandez. În felul acesta, observatorii scenei de la Bangkok explică și recrudescența luptelor de partizani ce se desfășoară în Thailanda. Relevind că marea majoritate a populației nu aprobă orientarea care a adus Thailanda în situația de «portavion terestru» al Statelor Unite, «Le Monde» scrie că situația autorităților de la Bangkok se deteriorează continuu. Ziarul arată că masele de țărani, care constituie cea mai importantă parte a populației, nu văd altă scăpare decât lupta armată în condițiile cînd autoritățile interzic și reprimă orice activitate

politică a maselor populare. La sfîrșitul anului 1966 și începutul lui 1967 aviația lansa pentru prima dată bombe cu napalm asupra regiunilor din munți. Astăzi, cu tot ajutorul acordat de protectorii americani, cu toate eforturile unei încercări de legitimizare a regimului militar, activitatea forțelor patriotice devine o problemă care pune guvernul de la Bangkok în fața unor serioase dificultăți, ceea ce justifică opinia acelor observatori care văd în Thailanda un vulcan social și politic ce poate transforma această țară în Vietnamul anilor următori.

Gh. MARIN

CRONICA DE TREI SECADE

EGALITATEA CU FIARA

Doar cîțiva nebuni s-au lăsat conșiși să-l ajute pe psihofiziologul dr. Miller în abracadabranta sa experiență: demonstrarea că animalele, cu sistemul lor nervos așa inferior și demn de dispreț — cum îl știm din zoologie — sînt capabile să învețe a-și controla reacțiile automate, de pildă bătăile de inimă, tensiunea arterială sau secrețiile glandulare. Nebunie mare, dar adevărată, dovedită. Acum, dr. Miller a trecut de la animale la oameni: bolnavii lui invață să-și încetinească bătăile de inimă dacă sînt prea repezi, să-și scadă singuri tensiunea dacă nu le place cîm se mișcă singele în artere și alte minunății pe măsura inteligenței umane. N-am nimic împotriva să învăț și să fiu egal cu animalul, în știința de a-mi regla pulsul. Antimonarhic, nu-mi place să fiu rege nici măcar al naturii, și dacă e să fiu pe aceeași treaptă cu animalul în domeniile psihosomatice, poftim, sînt egal și nu-mi cade blazonul. Problema rămîne alta: mai întîi, să nu apară doctori care să încerce a ne convinge că gîndirea și gîndurile oamenilor se pot controla și autocontrola ca orice reacție automată; mi s-ar duce dracului cîteva idei la care țin în măsura în care vin și se duc fără să mă întreb, fără să le întreb; apoi să nu apară demonstrații, de loc medicale, bazate pe experiențe și exemple cu totul locale și izolate, ce-i drept, dar notorii, prin care să ni se dovedească persuasiv că omul e pe aceeași treaptă cu animalul și în gîndire, că deci și prin urmare degeaba batem toba în privința superiorității noastre față de fiare. Aici e aici. Mărturisesc că nu m-aș mai simți în putere să mă rup încă o dată și decisiv de maimuță, urs și tîgru.

METEMPSIHOZĂ

Sigur că la 10-11 ani, prin '41 — atunci cînd omul, neștiind ce-i poate pielea, visează să fie mereu în pielea altora — as fi vrut să fiu Paul Colette, ajustorul francez care, pentru a trezi patriotismul concetățenilor aflați sub ocupație hitleristă, s-a decis să tragă, și a tras, cinci gloanțe de 6,35 mm în odiosul colaboraționist Laval, cînd acesta părăsea o cazarmă din Versailles. Aș fi vrut să fiu Colette chiar dacă acesta ratase atentatul, dar aș fi fost adus în fața tribunalului și aș fi declarat răspicat că «singurul meu regret este acela de a fi ratat executarea unui trădător». Aș fi fost condamnat la moarte, aș fi scăpat printr-o deportare la Mathausen... Acum, cînd știu ce-mi poate pielea, tot n-aș renunța la metempsihozele visate în copilărie. Acum, Colette se întîlnește cu magistratii din Rezistență, cu cei care l-au judecat, se pun benzile din '41, se ascultă din nou procesul și, în ovațiile tuturor, atentatorul e achitat. Acum, Colette se îmbrățișează cu Gerbinis — magistratul care în '41, luîndu-și mii de riscuri, rezistînd presiunilor, manevrînd abil, a refuzat să-l predea poliției hitleriste, știînd că acolo patriotul francez nu avea nici măcar șansa unui proces încheiat cu o condamnare la moarte de la care te mai putea salva... Acum, în '69, aș fi Gerbinis, salvatorul celor ce nu trădează, cel solidar prin lungi abilități cu cei care pedepsesc trădarea, omul care face pe dracu' în patru să aperse pielea eroilor decizi să ferească omenirea de somnul mortal în care vor s-o arunce, zilnic, tiranii. M-aș preface din cînd în cînd în Gerbinis, eroul care apără anti-eroic eroii. Știu bine că viața în diverse puncte ale globului nu-mi va lua acest dar minunat, al capacității puerile de metempsihoză, și mă va și să-mi apelez la ea.

Radu COSAȘU

În momentul cînd cele trei mari parașute colorate depneau prețioasa lor încărcătură — nava «Apollo-9» — pe apele liniștite ale Mării Caraibilor și cînd devenise evident succesul deplin al experimentării modulului lunar conceput să facă «marele salt» în vara acestui an, comentatorii științifici și-au înmulțit speculațiile asupra pasului următor.

Dar mai întii, un scurt bilanț. «Apollo-9», după cum se știe, și-a încheiat misiunea în cele mai bune condițiuni. Asamblarea în spațiu a cosmonavei lunare, desprinderea de nava principală a vehiculului de debarcare — faimosul «păianjen» lunar LEM — zborul autonom al modulului, totul a decurs conform planului. Pentru prima oară în istoria zborurilor cosmice, doi pămînteni s-au aflat în spațiu la bordul unui vehicul care nu dispunea de mijloace proprii pentru a se întoarce pe Pămînt. «Apollo-9» a mai bătut cîteva recorduri. Între altele, a fost zborul american cel mai scump de pînă azi.

Ce va urma? Va rămîne în vigoare ecuația «Apollo-9» + «Apollo-10» = «Apollo-11»? Cu alte cuvinte, debarcarea pe Lună, prevăzută pentru luna iulie, va fi precedată de o nouă și ultimă experimentare a modulului, de data aceasta într-un zbor pe o orbită foarte apropiată de suprafața satelitelui nostru? La ora cînd scriem aceste rînduri nu s-a luat o hotărîre definitivă, dar se pare că așa va fi. Într-adevăr, existența

unor variații sensibile ale gravitației în diverse puncte ale Lunii, puse în evidență și de «Apollo-8» și susceptibile să influențeze puternic orbita unui corp aflat în apropiere, face de dorit o asemenea verificare. Pe de altă parte, specialiștii de la N.A.S.A., care au detectat unele defecte minore la diverse aparate ale rachetei purtătoare «Saturn-5» și ale navei cosmice «Apollo-9», apreciază că o repetiție generală va permite o rodare mai bună a vehiculului spațial construit din nu mai puțin de șase milioane de piese.

Și apoi, după repetiție, cu toate pînzele sus... ale rachetei «Saturn», în direcția Lunii!

În cele ce urmează prezentăm cititorilor noștri — după «Paris Match», «New York Times» și agenția «Keystone» — cîteva aspecte ale pregătirilor febrile care se desfășoară în prezent în S.U.A. pentru pregătirea «premierei» lunare.

UN APEL NEOBISNUIT CĂTRE FERMIERI

Fermierilor Americii li s-a lansat un apel conceput în acești termeni: «Printre pietrele pe care le veți dezgropa în pămîntul dv. în cursul muncilor agricole de primăvară, unele vă vor părea ieșite din comun. Le veți recunoaște după culoarea care aminteste calcinarea și după forma alungită datorită frecării de aer în cursul

traversării atmosferei terestre. Dacă descoperiți o asemenea piatră în brazda dv., trimiteți-o de urgență doctorului E.A. King, Lunar Receiving Laboratory, Space Center, Houston, Texas».

Numele și adresa destinatarului explică misterul. Specialiștii americani doresc să dispună de tot mai multe date privind un element fundamental, de a cărui cunoaștere amănunțită atîrnă, în mare măsură, reușita alunizării: natura solului lunar. O eroare de apreciere, și modulul se va preface în cîteva secunde într-un sicriu.

Deși precedentele zboruri circumlunare, ca și rachetele-robot, au furnizat numeroase informații, specialiștii centrului spațial de la Houston sînt încă nemulțumiți. Ei vor să cerceteze meteoriti de origine lunară, care în mod excepțional ar fi fost proiectate pe Pămînt ca urmare a ciocnirii altor meteoriti de Lună. În dorința de a dispune de «materie primă» cît mai abundentă, au hotărît să ceară ajutorul fermierilor.

LA PORȚILE MEXICULUI, UN PEISAJ LUNAR

El Paso, în sudul Texasului, la porțile Mexicului, este cel mai frămîntat, cel mai vulcanic colț al S.U.A. Așadar, aci se găsește și cel mai «lunar» pămînt al Statelor Unite. Două străni apariții, parcă descinse dintr-o farfurie zburătoare, pot fi văzute

în aceste zile săpînd în solul arid și dîndu-se încet în costume de scata cosmici, depunînd aparate de măsură făcînd observații. La picioarele lor se cîteva săculețe sterilizate.

Asistăm de fapt la o repetiție genă a debarcării pe Lună, avînd ca protagoniști pe Neil Armstrong și Edwin Aldrin, semnați de N.A.S.A. să fie primii pași ai «taxiului lunar» în cadrul operăi «Apollo-11». Ei experimentează echilibrul și așază în punctele indicate rate de tipul acelor care au sarcina să plaseze pe solul lunar: un reflector laser, un seismograf special și detector de «vînt solar». În săculețele sterilizate vor fi introduse primele mostre de rocă selenită.

Totul este cronometrat cu grijă. Ședea pe Lună nu va depăși trei ore, și pentru a face posibile aceste 180 de minute s'cheltuit pînă acum zeci de miliarde de dolari. Așa că fiecare clipă trebuie bine drămuțată. Poate niciodată mai mult ca în acest «time is money». Fiecare minut costă în jurul a 100 milioane de dolari.

Primele rezultate de la El Paso în cu contra timpului: așezarea seismografului cu energie solară nu poate dura mai puțin de șase minute, iar pentru amplasarea reflectorului de oglinzi (reflectarea razei laser de către acest dispozitiv va permite măsurarea distanței de la Pămînt la Lună cu extremă precizie) vor fi necesare patru minute.

COLECȚIA DE VARĂ '69

La Dover, în statul Delaware, se desfășoară febril pregătirea de cu totul altă natură. Ar fi greu ca, privind din afară zidurile prea înalte ale acestei uzine cu 500 de angajați, situată în împrejurimile pașnicului orașel provincial, și citind firma prea puțin lămuritoare: «ILC Industries», să-ți seama că te afli în prezența uneia din cele mai originale întreprinderi de pe glob. Căci este vorba de un adevărat «Christie Dior» al cosmosului: la «ILC Industries» poți comanda îmbrăcăminte după ultimă modă cosmică. Nu la figurat, ci la propriu. Este adevărat, prețurile sînt cam piperate: un singur costum revenind cam la 250 000 dolari. Aci se fabrică «costumele spațiale» ale cosmonauților americani.

În prezent, pentru a folosi limba creatorilor de modă, Casa ILC lucrează la colecția de vară '69. Mai precis, la «costumele» A7 L destinate lui Edwin Aldrin și lui Neil Armstrong, care, se pare, vor pune primii piciorul pe Lună. De fapt, A7 L sînt mici «case» portative sau, mai precis, mici cosmonave. Prin simple mișcări ale capului, ocupantul va putea pipăi și bea cu ajutorul unui sistem de mine situate în apropierea căștilor radio; temperatura interioară va fi riguros menținută la nivelul optim; în fine, în ciuda solidității și a blindajului, costumul este destul de flexibil pentru a permite cosmonautului să se aplece și să culeagă de pe jos un obiect atît de minuscul ca un ac de gămălie sau la fel de fragil ca o floare...

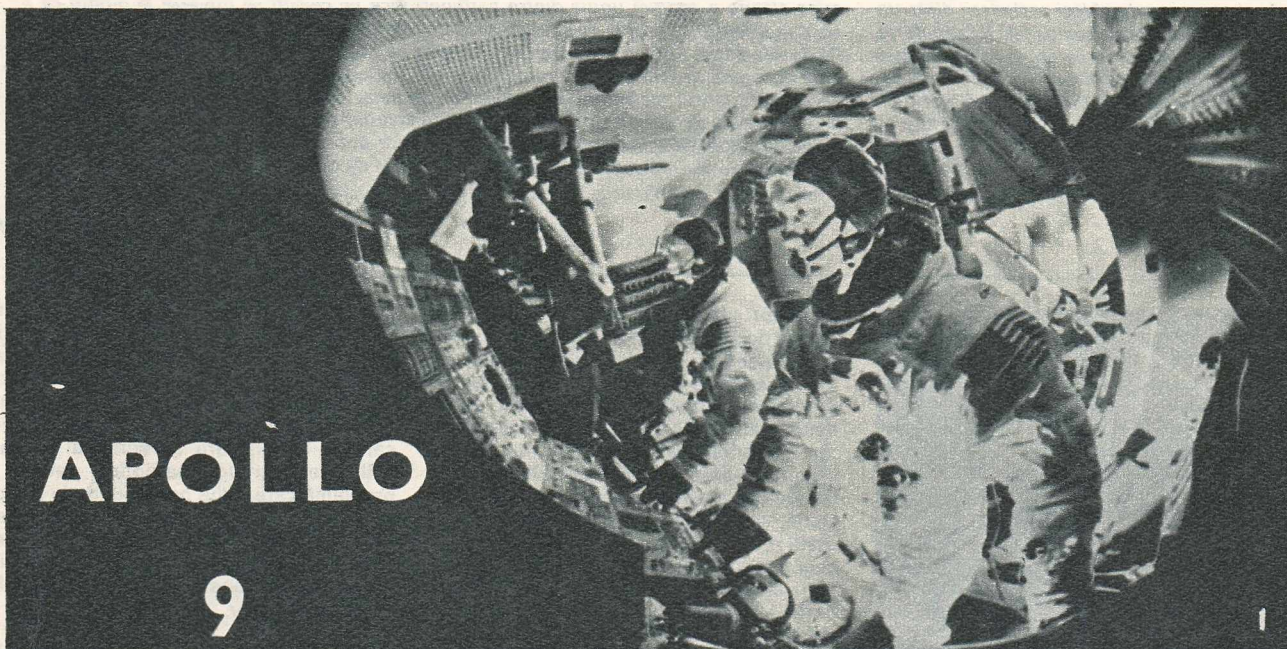
Mărturisim că ne-am lăsat antrenanți de fuga condeiului. Nu. Flori, primii oameni pe Lună nu vor întîlni. Nu există nici o șansă ca alegoria lui Gopo să prindă viață. Cel puțin nu la «primul salt». Poate pe Marte. Sau poate în constelația Andromeda.

L. NITESCU

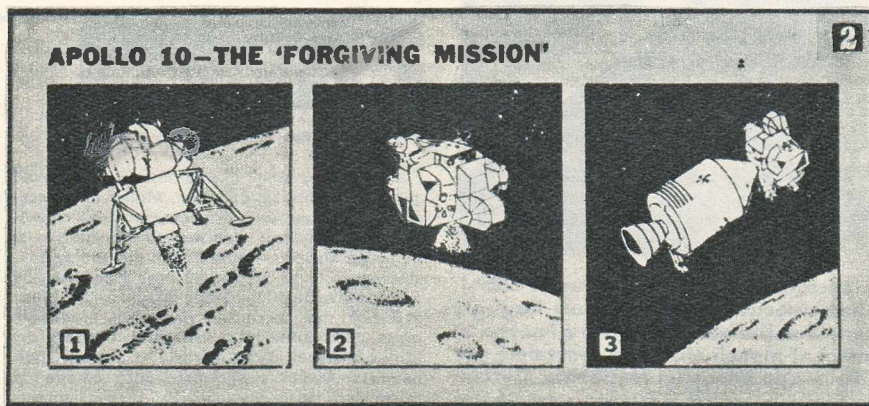
1 Această fotografie, oarecum neobișnuită, care-i prezintă pe Mc Divitt și pe Schweickart la tabloul de comandă a modulului lunar, ne introduce în atmosfera viitoarelor zboruri cosmice americane.

2 Apollo-9 și-a încheiat misiunea. De pe acum la rampa de lansare și-a luat locul «Apollo-10», a cărui misiune o prezentăm în aceste desene: modulul lunar se va apropia pînă la circa 15 km de Lună (1), va manevra în câmpul gravitațional al satelitelui terestru cu ajutorul propriilor motoare-rachetă (2) și apoi se va uni din nou cu nava «mamă» Apollo.

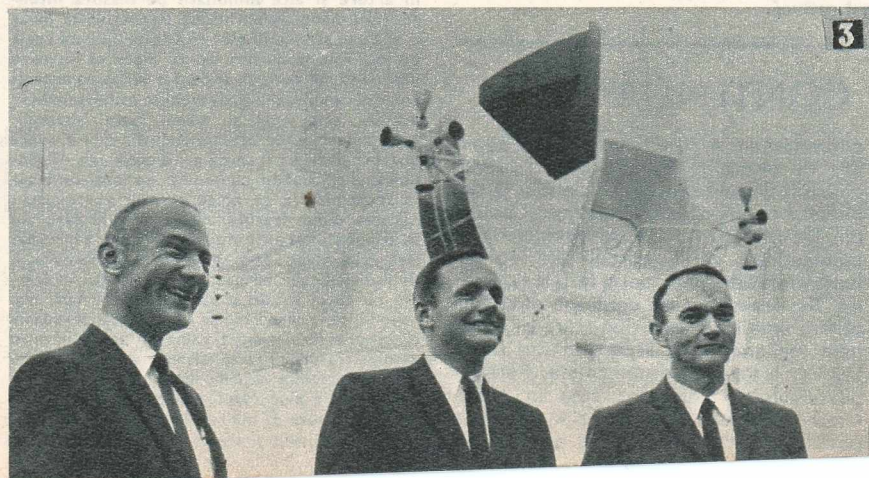
3 Pînă acum, cînd auzeam vorbindu-se de «Primii oameni în Lună» ne gîndeam, probabil, la romanul lui H.G. Wells. Fotografia noastră înfățișează însă pe cei care au șanse serioase să-și lege în istoria omenirii numele de cel al lui Yuri Gagarin... primul «om în cosmos». Dacă nu intervin schimbări de ultimă oră, Edwin E. Aldrin (stînga), care a scris deja la activul său trei zboruri cosmice, va pune cel dintîi piciorul pe Lună. Contrar pronosticurilor, căci se credea că lui Neil Armstrong (centru), comandantul navei «Apollo-11», îi va reveni această cinste. Partea cea mai interesantă este că însuși Armstrong a cerut ca Aldrin să coboare cel dintîi: «Este un atlet complet — a declarat comandantul superiorilor săi de la N.A.S.A. El trebuie să fie pionierul în dreapta. Michael Collins...»

+
APOLLO
10

=
APOLLO
11

carte

● În noul volum de versuri **Tărmlu singuratic** de Cicerone Theodorescu sînt cuprinse ciclurile: **Eram tineri pe străzile Romei** (1967), **De dragoste** (1961), **Jucării stricate** (1958-1968), **Inseninare** (1962-1968), **Tărmlu sinouratic** (1968), **Nebunul regelui** (1958-1968). Deci o imagine cuprinzătoare a creației mai recente a unui poet aplecat, de atîția ani, cu migală asupra cuvîntului spre a-i scoate sunetul de cleștar (Editura pentru literatură).

● Cu recenta sa carte de versuri **Restituirea jocului**, Corneliu Sturzu începe a-și contura profilul unui poet care cultivă metafora nu pentru pitorescul în sine, ci ca purtătoare a unui simbol (Editura pentru literatură).

● Încă un debut editorial în lirică al unui critic și istoric literar: **Incunabule** de Emil Manu. Poeme în care amintirile livresci, colorate afectiv, fac bună casă cu celelate, trăiește de poet, totul amalgamat în tonalități ușor madrigalizate (Editura pentru literatură).

● A apărut primul volum al romanului **Măgura Vulpii** — conceput în două părți — de Ioana Petrescu. Prin intermediul personajului principal, Neagu Vulpes, în paginile romanului e evocată epoca domniei lui Cuza, a formării statului român modern (Editura pentru literatură).

● Semnalăm apariția la Editura Meridiane a cărții lui Reger Avermaete: **Rembrandt și epoca sa**. Traducerea de Paul B. Marian. ● Tot la aceeași editură a apărut tratatul **Despre pictură**, datorat uneia dintre cele mai proeminente personalități ale Renașterii, Leon Batista Alberti (1404-1472). Traducere și note de George Lăzărescu.

● Memorialul, ancheta, reportajul constituie modalitățile de expunere care stau la baza cărții-document **Secretul zilei Z**, în care Gilles Perrault ne dezvăluie mecanismul acțiunilor «operației Overlord», moment important în deschiderea celui de-al doilea front în Europa, în vara anului 1944 (Editura politică).

● Stanciu Stoian semnează lucrarea **Cercetarea pedagogică**, în care se definesc obiectul și metodele pedagogiei, în funcție de progresele înregistrate în ultima vreme (Editura politică).

● Periodicul lunar **Magazin istoric** a obținut cititorii să găsească în fiecare număr al său un sumar întodeauna variat și interesant. Din ultimul număr (2) desprindem câteva titluri: **Vasile Alecsandri**, diplomatul — de G. Macovescu, **Transilvăneii și revoluția burgheză din Anglia** de L. Démeny, **Amiralul Nelson** de B. L. Montgomery, **Nopțile bucureștene ale cuștelor lungi** (III) de A. Simion, **Un om de seamă** — I.C. Frimu de I. Felea, **Imperiul morții** de O. Lustig, **Arde bazarul** «Charité» de V. Mihăilescu..

James Dean

posibilități ale ecranului și năștirind încă în dreptul căreia să se oprească, tinărul cineast realizează o creație care reține atenția deopotrivă prin calitate și prin sursururi. Un câștig cert este însă sinceritatea dezbaterii etice. În rolurile principale: **Apostol Karamitev** (Cavalerul fără zale), **Ilka Zafirova** (Lupoica), **Elena Kainova**, **Gheorghe Kaloiancev**.

● **Pagini din Kummerow**. Un roman de Ehm Welk, ecranizat de Werner Jacobs (coproducție Neufilm, R.F.G. — DeFa Berlin, R.D.G.) și transformat într-o poveste indiosătoare cu ființe simple și ostracizate. Interpreți: **Paul Dahlke**, **Raly Wolter**, **Fritz Tillman**, **Horst Kube**, **Irene Korb**, **Angela Brunner**.

● Filme care trebuie văzute: **Viața lui Matheus**, A fost odată un moș și o babă, **Hoțul de piersici**, **Faraonul**, **Cu mîinile pe oraș**, **Cușitul în apă**, **Fidelitate**, **Magazinel de pe strada mare**.

● Actori care trebuie văzuți: **James Dean** și **Julie Harris** (La est de Eden), **Francisco Rabal** (La ora 5 după-amiază), **Leslie Caron** și **Nino Manfredi** (Tată de familie), **Pola Raksa** (Zosia, Beata), **Dirk Bogarde** (Casa mamei noastre).

● **Bekim Fehmiu**, **Olivera Vuco** și **Bata Zivojinovic**, interpreții «Jiganilor fericiți», sînt din nou parteneri în filmul regizorului iugoslav **Jovan Zivanovic**, «Nu menționa cauza morții».

● **Alain Jessua**, autorul «Jocului de-a masacrul», a plecat în Statele Unite în vederea angajării unei vedete feminine pentru filmul său «Planeta albastră». Toate dialogurile vor fi pronunțate în limba engleză.

● Scriitorul **Marcel Pagnol** se reîntoarce în cinematografie după o absență de 13 ani. Se pare că intenționează să-și ecranizeze cel de-al doilea volum al «Memoriilor»: **Castelul mamei mele**. Interpreții nu au fost încă stabiliți.

a titlurilor. Cele patruzeci și cinci piese de muzică săsească sînt interpretate de corul mixt de cameră și corul feminin al Casei de cultură din Sighișoara, Dirijor: **Paul Schuller**. Solist: **Julius Henning** (EPD-1214).

plastică

● Muzeul de artă găzduiește o interesantă expoziție de desene napolitane din sec. XVII-XVIII, organizată sub auspiciile Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă în colaborare cu Direcția galeriilor de artă din Campania.

● **Maria Manolescu** — oravură și desen. O expoziție retrospectivă, care acoperă o lucrări o perioadă de cîteva decenii. Utilizînd cele mai diverse tehnici, artista evoluează de la clar obscurul din prima perioadă spre o viziune mai metaforică, uneori chiar abstractă («Pășările»). O arie tematică întinsă, din care se detașează cu pregnanță, pentru sensibilitatea și poezia lor, lucrările pe motive muzicale, «Imaginile» în alb și negru ale Mariei Manolescu — remarcă prefațatorul expoziției — vibrînd de viață, legate de realitate, dar exprîmînd și o discretă înclinare spre metaforă și simbol, au adesea eleganță și delicatete* (Galeriile de artă, bd. Magheru nr. 20).

● **V. Preda** — pictură. Pictorul își expune programatic intențiile — concretizate în tablourile din expoziție — prin căutarea unor «noi mijloace de exprimare pentru a se apropia de emoția primară în fața culorilor și formelor». Expoziția e dominată de trei cicluri intitulale: «genază», «profit» și «construcție», care sînt saturate de ideile și tehnica unor curente abstracte la modă (Galeriile de artă, bd. N. Bălcescu nr. 23).

● **Patre Abrudan** (n. 1907) este un inspirat pictor al peisajului transilvan, surprins în culori aspre. Recentă retrospectivă de la Dalles l-a făcut cunoscut publicului bucurăstean. Monografia pe care i-o dedică **F. Păcurariu** e un itinerar spiritual de-a lungul creației de cîteva decenii a pictorului (Editura Meridiane).

muzică

Yehudi Menuhin

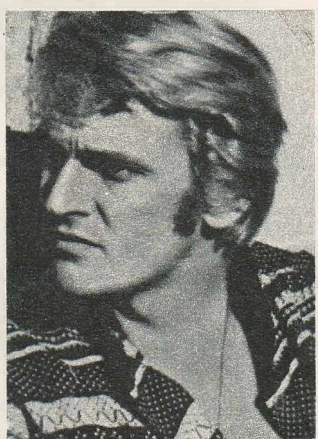
● Unul dintre cei mai străluciți reprezentanți ai artei muzicale interpretative contemporane, marele violonist **Yehudi Menuhin**, din nou la București. Vine însoțit de «Menuhin Festival Orchestra», rafinată formație orchestrală, și soliștii **Robert Masters** (viară), **John Burden** și **Timothy Brown** (corn englez). Programul celor două concerta din Sala Paștelui cuprinde, în majoritate, lucrări din repertoriul clasic universal: **Bach**, **Beethoven**, **Mozart**, **Haydn**, **Schubert**, precum și două lucrări de compozitori contemporani: **Maw Nicholas** și **Arnold Malcolm** (24 și 25 martie).

● Un singur titlu pe alisul Filarmonicii: «Damațiunea lui Faust» de **Hector Berlioz**. Sub bagheta lui **Emanoil Elenescu** se aliază orchestra simfonică și corul Filarmonicii (dirijor: **Vasile Păntea**). Soliști: **Emilia Petrescu**, **Cornel Finăteanu**, **Nicolae Florea**, **Dionisie Kovva** (22 martie, Sala Ateneu).

● **Alicia Alonso** în fruntea Balletului Național din Cuba, într-o serie de spectacole pe scena Operei române, cu lucrări care au adus acestui minunat ansamblu lauri binemeritați: «La fille mal gardée», «Concertul în alb și negru», «El Guirya», «Grand pas de quatre», «Pas de deux classique», «Carmen» etc. (22, 23, 24, 25 martie).

● Orchestra de studio a RTV condusă de dirijorul elvejian **Alfredo Bonaverio** ne prezintă un program agreabil și pentru gusturi muzicale diverse: **Uvertura** la opera «Scara de mătase» de **Rossini**; **Sapte cîntece** de **George Enescu**, pe versurile poetului francez al Renașterii **Clement Marot** (transcripția pentru orchestră de **Theodor Grigoriu**); solist, baritonul **Octav Enigărescu**; **Poemul «Marea»** de **Claude Debussy** și **Sinfonia în Do major** (Junica, de altfel) de **Georges Bizet** (27 martie).

teatru

Florin Piersic

● Teatrul Național I.L. Caragiale prezintă **Idiotul**, capodopera lui **Dostoievski**, în versiunea cunoscutului om de teatru **André Barsacq**. Scenic, spectacolul e realizat cu pondere artistică și echilibru de către **Al. Finți**. Spectacolul suferă însă de unele inutile lungimi. Florin Piersic, ca protagonist, vedește același laudabil efort de autodepășire artistică. **Ileana Stana Ionescu** marchează tot un rol principal, realizat inegal dar promițător, spre deosebire de **Răducu Ițcuș** care a ratat unul dintre rolurile importante. Multe tipuri, unele bine realizate, nu chiar în atmosfera epocii.

● **Contrapunct** — trei piese într-un act scrise și regizate de **Paul Everac** la Teatrul «**Lucia Sturdza-Bulandra**». Trei chintesense dramatice: **Ifigenia**, **Horea**, **Meșterul Manole**. Dintre acestea, cea închinată lui **Horea** e una dintre cele mai frumoase piese într-un act din literatura noastră dramatică. Everac-autorul nu a fost totdeauna ajutat de Everac-regizorul în distribuțiile pieselor și ritmul lor scenic. Un talent care se afirmă cu precădere: **Corneliu Coman** (**Horea**).

● O nouă piesă despre **Eminescu**, în premieră pe țară — **Emin și Veronica** de **Eugenia Busuioceanu** la Teatrul de stat din Galați. **Eminescu: Dumitru Pîslaru**, **Veronica Micle**: **Paula Bentz**. Regia: **Gh. Joră**. Scenografia: **Adriana Leonescu**. Muzica: **Dumitru Căpitanu**.

ERATĂ. Dintr-o regretabilă eroare a cotaburatorului nostru **Al. Popovici**, spectacolul «Act venețian», pus în scenă la Teatrul maghiar de stat din **Tg. Mureș**, a fost atribuit Teatrului de stat din **Oradea**.

televiziune

Si săptămîna aceasta micul ecran dedică o grămadă de timp sportului (returul Campionatului mondial de hochei pe gheață): **Cehoslovacia-Canada** (23 martie); **U.R.S.S.-Suedia** (24 martie); **Cehoslovacia-S.U.A.** (26 martie); **Canada-Suedia și U.R.S.S.-Cehoslovacia** (28 martie). Alt teleeveniment, Je data aceasta din domeniul muzicii ușoare, va fi retransmisia de la **Madrid** a prestigiosului concurs denumit «**Premiul Eurovizionii**». Mai pot fi încercate, eventual, următoarele emisiuni:

DUMINICĂ 23 MARTIE. Pr. I **Duminica sportivă** programează meciul de fotbal: **Petrolul-Farul** (15.45) ● «**Floare din grădina**»

— o emisiune de muzică populară românească cu cîteva nume relativ noi: **Raveca Săndulescu**, **Constantin Cocriș**, **Gheorghe Bouleanu** (19.15) ● **Filmul cu trei stele** a mai fost prezentat o dată: «**O femeie excentrică** cu **Judy Holiday** și **Jack Lemmon**. (20.15) ● Pr. II. Bine face rubrica **Seară de teatru** că ne prezintă pe faimosul dramaturg britanic **Harold Pinter** cu piesa sa «**Ingrizitorul**» (19.15) ● **Emisiunea Capodopere ale muzicii universale**, care nu o dată ne-a oferit clipe de desfătare, ne propune azi **Sonata «Kreutzer**» de **Ludwig van Beethoven** Prezintă și interpretează **Constantin Bobescu** (20.15).

LUNI 24 MARTIE. Sumerul emisiunii pentru elevi **Lyceum** cuprinde exclusiv titluri din lumea automobilismului. Drept care, credem noi, o să-i intereseze nu numai pe elevi (18.30) ● **Gong** închină un titlu din emisiunea sa «**Zilei mondiale a teatrului**» (22.15).

MARTI 25 MARTIE. O rubrică care, în genere, nu-și dezamăgește amatorii: **Actualitatea științifică** (20.00).

MIERCURI 26 MARTIE. **Telecinemateca** ne tentează din nou cu inscripția ei de prestigiu: «**Premieră pe țară**». Năștirind deci cum e filmul («**Marie Octobre**»), vă recomandăm interpreții: **Danielle Darrieux**, **Lino Ventura**, **Serge Reggiani** (20.00).

JOI 27 MARTIE. Pr. I. Un **Medalion muzical** de aur: **Grigoraș Dinicu** (19.30). **Emisiunea-concurs de muzică ușoară Steaua fără nume** o recomandăm cu plăcere. E cu satisfacții, cu dezacorduri, cu suspensuri și chiar, uneori, cu muzică bună (21.40) ● Pr. II. Filmul cehoslovac de succes, la timpul său, pe marile ecrane — «**Damenii în rulotă**» (21.05).

Ileana Iliescu

VINERI 28 MARTIE. **Teleglob** ne poartă pe undele lagunelor în cîntec de gondolier: «**Veneția**» (19.30).

SIMBĂTA 29 MARTIE. Din programul I reținem recitalul balerinei **Ileana Iliescu** (22.35) ● **Tirziu în noapte** (dar cine să se culce?) **Premiul Eurovizionii** (23.00) ● Pr. II. Pentru ca despărțirea de **Forsythe Saga** să fie suportabilă — un epilog cu prezentarea realizatorilor și interpreților minunatei realizări teletelenematografice (20.25) ● **Titlurile Recitalului de simbăta seara: Mezzo-soprana Dorothea Palade** și pianistul danez **Helmer Petersen** (21.30).

pronosport

Pronosticul antrenorului **TITUS OZON** la concursul **Pronosport nr. 12**, din 23 martie 1969

I. U.T.A.-Steaua	2
II. Dinamo Buc-F.C. Argeș	1
III. Petrolul-Farul	1
IV. «U» Cluj-«Polit.» Iași	1
V. Jiul-Dinamo Bacău	1
VI. A.S.A.-Rapid	X
VII. Crișul-«Un Craiova	X
VIII. Atalanta-Sampdoria	1
IX. Fiorentina-Inter	X
X. Pisa-Juventus	X
XI. Roma-Verona	1
XII. Torino-Cagliari	2
XIII. Varese-Palermo	X

cinema

Leslie Caron

● **Răutăciunul adolescent**. O nouă producție a casei de filme București, realizată după un scenariu de **Nicolae Breban**, aliat la prima sa cunoștință cu ecranul, și regizată de **Gheorghe Vitanidis**. În rolurile principale: **Irina Petrescu**, **Iurie Darie**, **Virgil Ugașanu**, **Ioana Bulcă**. Imagine: **Aurel Kostrakievici**.

● **Drumuri** — filmul bulgar despre care s-a vorbit cel mai mult în anul 1968. A aparține regizorului debutant **Metodi Andonov** (a nu se confunda cu actorul și cineastul de animație **Ivan Andonov**). Înestreat cu un incontestabil talent, dar sollicitat de prea multele

Citiți în numărul viitor reportajul nostru cu ultimele date în afacerea **Alain Delon**.

FLACĂRA-ALBUM

Actrița franceză Christine Delaroche
— cunoscută din serialul TV «Belphegor».

